

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ: ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΖΑΧΑΡΙΟΥΔΑΚΗ ΜΑΡΙΑ - ΑΜ: 7056

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: Δρ. ΔΗΜΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2018

©

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου, Γιάννη και Γεωργία, για την συμπαράσταση και την στήριξή τους σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου. Χωρίς την πολύτιμη βοήθειά τους και την αμέριστη αγάπη τους δε θα ήταν δυνατό να εκπονηθεί η παρούσα εργασία. Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω και στην επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, Ειρήνη Δήμου, για τις πολύτιμες συμβουλές και την καθοδήγησή της.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα ερευνητική εργασία πραγματοποιήθηκε έχοντας ως στόχο τη μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης σε ότι αφορά στις συνεργασίες των τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με την αγορά εργασίας, στα πλαίσια τουριστικών προγραμμάτων σπουδών. Πιο συγκεκριμένα, αποτυπώνεται το υπάρχον τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα αναφορικά με τα προγράμματα σπουδών στον τουρισμό και ο βαθμός στον οποίο οι φοιτητές διαθέτουν τις δεξιότητες ώστε να ανταποκριθούν στις συνεχώς εξελισσόμενες απαιτήσεις και ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Για την εκπόνηση της μελέτης αυτή ακολουθήθηκαν τα παρακάτω βήματα:

1. Μελέτη και καταγραφή του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και των παρεχόμενων προγραμμάτων τουριστικών σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
2. Διερεύνηση και καταγραφή των στρατηγικών συνεργασιών μεταξύ τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται η σπουδαιότητα των συνεργασιών αυτών καθώς και η εξέλιξή τους στο πέρασμα του χρόνου, ενώ καταγράφονται και καλές πρακτικές συνεργασίας μεταξύ τριτοβάθμιων ιδρυμάτων και αγοράς σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.
3. Διεξαγωγή πρωτογενούς έρευνας σε εκπαιδευτικούς και φοιτητές τριτοβάθμιων ιδρυμάτων στην Ελλάδα, με σκοπό την αποτύπωση των απόψεών τους και τη εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με της σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις της τουριστικής αγοράς εργασίας σχετικά με τη σπουδαιότητα ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και αγοράς εργασίας, του τρόπου με τον οποίο θα μπορούσαν να αναπτυχθούν αυτές οι συνεργασίες, των ωφελειών που θα προέκυπταν τόσο για τα ιδρύματα και τους φοιτητές όσο και για τις τουριστικές επιχειρήσεις, αλλά και σε σχέση με τις απαιτούμενες δεξιότητες των αποφοίτων των τουριστικών προγραμμάτων σπουδών.

SUMMARY

The purpose of this research is to study the current situation with regard to the cooperation between higher educational institutions and the labor market in the context of the tourism curriculum. More specifically, the existing tertiary educational system depicted in Greece regarding the tourism and hospitality curriculum and the extent to which students have the skills to meet the constantly evolving requirements and needs of the tourism labor market are analyzed. The following steps were followed:

1. Study and recording of the Greek tourism education, training system, and tourism related programs offered in higher education institutions.
2. Investigation and recording of the strategic partnerships between higher education and the labor market both in Greece and abroad. More specifically, the present importance of these partnerships and their evolution over time and recorded practices of cooperation between tertiary institutions and the market at the national and European levels.
3. Conduct primary research on professors and students of tertiary educational institutions in Greece in order to capture the results and draw conclusions: a) regarding the current needs and requirements of the tourism labor market, b) the importance of developing partnerships between educational institutions and the labor market, c) how such partnerships could be developed for the benefit of institutions, their students, and the tourism businesses, with respect to the required skills for graduates.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 8-24	
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ.....	8
1.2 Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	9
1.3 Η ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	11
1.3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	11
1.3.2. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	11
1.4. ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	12
1.4.1 ΜΕΤΑΛΥΚΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ.....	12
1.4.2 ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	15
1.5. ΑΝΩΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	18
1.6. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΛΑΔΟ.....	25
2.1. ΕΝΝΟΙΑ – ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ.....	25
2.2. ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΑΕΙ & ΟΙ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	26
2.3. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣ.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	37

3.1 ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	37
3.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	39
3.3 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	40
3.4 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	41
3.5 ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	43
3.6 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	46
4.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	46
4.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	57
4.3 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	72
5.1 ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	72
5.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	75
5.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	77
 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ	
ΠΙΝΑΚΑΣ 1 – ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	9

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας, είναι να μελετηθεί/ερευνηθεί η άποψη των εκπαιδευτικών και φοιτητών τριτοβάθμιων ιδρυμάτων σχετικά με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας του τουριστικού κλάδου σε προσόντα και δεξιότητες. Επιπλέον, μελετάται και η άποψη των δύο αυτών ομάδων για τη δυνατότητα ανάπτυξης στρατηγικών συνεργασιών μεταξύ τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που παρέχουν προγράμματα στον ξενοδοχειακό και τουριστικό τομέα και της αγοράς εργασίας, και για τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε αυτό να πραγματοποιηθεί.

Η εργασία αποτελείται από πέντε κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο εξετάζεται η Τριτοβάθμια Τουριστική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα. Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά τις Στρατηγικές Συνεργασίες μεταξύ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Αγοράς, όπου εξετάζεται η σπουδαιότητα των συνεργασιών αυτών, καθώς και οι καλές πρακτικές συνεργασίας μεταξύ τριτοβάθμιων ιδρυμάτων και αγοράς. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο σκοπός και η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση της εν λόγω εργασίας. Αναλυτικότερα γίνεται αναφορά στην επιλογή του δείγματος, στο ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε και στο σχεδιασμό αυτού, και στον τρόπο συλλογής των πληροφοριών. Το τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζει τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων μέσω των ερωτηματολογίων που δόθηκαν στους συμμετέχοντες, τόσο εκπαιδευτικούς τριτοβάθμιων ιδρυμάτων, όσο και φοιτητές. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται συζήτηση των γενικών συμπερασμάτων και προτάσεων που προέκυψαν από την ερευνητική αυτή διαδικασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1. Εισαγωγικές Έννοιες

Η τουρισμός προέρχεται από τη λατινική λέξη *toronus*, από την οποία προέκυψαν οι μεταγενέστερες λέξεις *touring* στην αγγλική γλώσσα και η γαλλική *tour*, οι οποίες χρησιμοποιούνται σήμερα για να περιγράψουν τον τουρισμό. (Βαρβαρέσος, 1998). Επίσης, σύμφωνα με τη βρετανική Τουριστική Ένωση, ο τουρισμός μπορεί να οριστεί ως η βραχυπρόθεσμη μετακίνηση των ανθρώπων σε προορισμούς, εκτός του τόπου της μόνιμης κατοικίας και εργασίας τους και αναφέρεται σε μετακινήσεις κάθε τύπου. (Beaver, Allan 2003).

Οι Hunziker και Krapf προσπάθησαν να ορίσουν τον τουρισμό ως ένα σύνολο φαινομένων και σχέσεων, τα οποία προκύπτουν μέσα από την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού και τη διαμονή μη μόνιμων κατοίκων, υπό την προϋπόθεση πως δεν οδηγούν σε μόνιμη διαμονή και δε συνδέονται με κάποια κερδοσκοπική δραστηριότητα. (Ηγουμενάκης, Κραβαρίτης, Λύτρας, 1999)

Συνηθέστερα ωστόσο, ο τουρισμός αναφέρεται σε μετακινήσεις ατόμων, οι οποίες μπορεί να είναι μεμονωμένες ή ομαδικές προς διάφορους προορισμούς, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως τουριστικοί.

Υπάρχουν πολλές μορφές τουρισμού και η κατηγοριοποίησή τους είναι στις εξής κατηγορίες (van Harsseel, :

- 1) Οικοτουρισμός, σύμφωνα με τον οποίο οι τουρίστες απολαμβάνουν την ομορφιά της φύσης.
- 2) Πολιτισμικός τουρισμός, κατά την διάρκεια του οποίου ο τουρίστας γνωρίζει άλλους πολιτισμούς ήθη και έθιμα.
- 3) Κοινωνικός τουρισμός, στον οποίο ο τουρίστας έρχεται σε επαφή με πολλούς ανθρώπους άλλης εθνικότητας.
- 4) Διαδραστικός τουρισμός, σε αυτή την περίπτωση ο επισκέπτης ενδιαφέρετε να γνωρίσει καλύτερα τον εαυτό του αλλά και την περιοχή στην οποία κάνει τουρισμό.
- 5) Τουρισμός αναψυχής, εδώ ο τουρίστας επιθυμεί να κάνει πράγματα για να ψυχαγωγηθεί όπως *camping*, να συμμετάσχει σε παιχνίδια και να μάθει καινούριες δεξιότητες.

- 6) Αθλητικός τουρισμός, σε αυτή της κατηγορία ο συμμετέχων πραγματοποιεί δραστηριότητες οι οποίες έχουν να κάνουν με αθλητισμό και λαμβάνει μέρος σε διάφορες αθλητικές διοργανώσεις και αθλητικούς αγώνες.
- 7) Εξειδικευμένος τουρισμός, αποτελείτε από ένα μικρό μέρος ανθρώπων μαζί οι οποίοι ενδιαφέρονται να ταξιδέψουν για ένα συγκεκριμένο θέμα-σκοπό.
- 8) Θρησκευτικός τουρισμός, πηγάζει από την ανάγκη των πιστών να γνωρίσουν την μεγαλοπρέπεια της πίστης τους.
- 9) Τουρισμός υγείας και ευεξίας, προσελκύει άτομα τα οποία επιθυμούν να βελτιώσουν την φυσική τους κατάσταση.
- 10) Εθνοτουρισμός, αναφέρεται σε άτομα τα οποία επιστρέφουν στις ρίζες τους και επιθυμούν να μάθουν περισσότερα για τους προγόνους τους.

1.2. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο τουρισμός στην Ελλάδα χρήζει ιδιαίτερης σημασίας ως ένα κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Η Ελλάδα ως χώρα, αποτελεί πόλο έλξης και αναψυχής για πλήθος από τουρίστες οι οποίοι επιθυμούν να κάνουν τις διακοπές τους όλες τους μήνες του χρόνου. Και αυτό λόγω των πολυποίκιλων ηθών και εθίμων που την χαρακτηρίζει, όπως και της κουλτούρας που την κάνουν να ξεχωρίζει από οποιαδήποτε άλλη χώρα. (Enterprise Greece, 2008)

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ορισμένα από τα θέματα που προσφέρονται γύρω από τον τουρισμό, τα οποία λαμβάνουν χώρα στην Ελλάδα κυρίως τα τελευταία χρόνια, με αξιοσημείωτη συμμετοχή τουριστών από όλες τις χώρες του κόσμου.

• Αγροτουρισμός - τουρισμός υπαίθρου	• Ιατρικός τουρισμός
• Αρχαιολογικός τουρισμός	• Επαγγελματικός τουρισμός
• Αρχιτεκτονικός τουρισμός	• Αθλητικός τουρισμός
• Γαστρονομικός τουρισμός	• Οινοτουρισμός
• Εκπαιδευτικός τουρισμός	• Πολιτιστικός τουρισμός
• Θαλάσσιος τουρισμός	• Τουρισμός υγείας και ευεξίας

Πίνακας 1 – Θεματικός Τουρισμός (altertourism.gr)

Οι μορφές τουρισμού, οι οποίες εκθέτονται στον παραπάνω πίνακα δίνουν μια πληθώρα κινήτρων στους τουρίστες ώστε να επισκεφτούν την χώρα και να

ικανοποιήσουν τις πολυποίκιλες επιθυμίες τους, μέσα από ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων το οποίο προσφέρεται σε εκείνους.

Μερικές από τις δραστηριότητες είναι οι παρακάτω:

- Canyoning
- Caving
- Ποδηλασία βουνού
- Rafting
- Θαλάσσιο σκι
- Wind surfing
- Αναρρίχηση
- Θαλασσοθεραπεία
- Ιππασία
- Ιστιοπλοΐα
- Κατάδυση
- Κρουαζιέρες
- Ορεινό τρέξιμο
- Παρατήρηση οικοσυστήματος

Η απήχηση του τουρισμού στην Ελλάδα είναι σε μεγάλα ποσοστά κάθε χρόνο , παρά τις αντίξοες συνθήκες που δημιουργούν τη ύφεση και αυτό έχει ως αντίκτυπο στην αποδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, γεγονός που συμβάλλει στο να παρέχεται ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και επιλογών σε όποιον επιθυμεί να κάνει τις διακοπές του στην χώρα. (CNN Greece, Στέλιος Ιωάννου, n.d.)

Ο ελληνικός τουρισμός επιπρόσθετα, συμβάλλει στην βελτίωση των οικονομικών συνθηκών της χώρας, ειδικότερα παρέχει νέες θέσεις εργασίας κυρίως τους θερινούς μήνες, εξαλείφοντας ένα ιδιαίτερα σημαντικό ποσοστό της ανεργίας η οποία ακμάζει στην σημερινή εποχή.

Για όλους τους παραπάνω λόγους πολλοί νέοι επιλέγουν ως αντικείμενο των σπουδών τους τον τουρισμό, εφόσον η απορρόφησή τους από τον συγκεκριμένο κλάδο θα είναι άμεση, καθώς χαρακτηρίζεται ως αναγκαία. Από την άλλη, πολλά τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Ελλάδα παρέχουν προγράμματα τουριστικών σπουδών προκειμένου να παρέχουν στην τουριστική βιομηχανία, νέους απόφοιτους, ειδικά καταρτιζόμενους και εκπαιδευμένους σε θέματα όσο αφορά τον τουρισμό και την φιλοξενία.

1.3. Η ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της τουριστικής εκπαίδευσης έχει απασχολήσει πολλούς ερευνητές από τα τέλη της δεκαετίας του 1990. Ο τουρισμός και κατ' επέκταση η τουριστική επιχειρηματική δραστηριότητα αποκαλούμενη τουριστική βιομηχανία, αποτελεί μια διευρυμένη αγορά και μια εκτεταμένη βιομηχανία, καθώς δεν υπάρχει καμιά άλλη βιομηχανία η οποία να συνδέεται με τόσα πολλά και διαφορετικά είδη προϊόντων και υπηρεσιών. (Edgell, 1990). Αναπτύσσεται και εξελίσσεται συνεχώς και αυτός είναι ένας λόγος που συνεχώς προκύπτουν ποικίλα προγράμματα τουριστικής εκπαίδευσης για να αφοπλίσουν το ανθρώπινο δυναμικό με κατάλληλες δεξιότητες, ικανότητες και γνώσεις πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Στην Ελλάδα όπως και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, παρέχονται πολλά προγράμματα τουριστικής εκπαίδευσης στα δευτεροβάθμια, μετα-δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια επίπεδα εκπαίδευσης, μέσα από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, θέτοντας ως στόχο να δοθεί όσο το δυνατόν περισσότερο, ότι απαραίτητο χρειάζεται σε αυτά ,για την πορεία τους στο τουριστικό βιομηχανικό κλάδο. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί το ανώτατο επίπεδο του εκπαιδευτικού συστήματος. Κυριότερα, στην Ελλάδα με βάση το Ν. 2916/2001 η τριτοβάθμια εκπαίδευση, όσο αναφορά τις τουριστικές σπουδές, προκύπτει από την προσφορά προπτυχιακών προγραμμάτων, η οποία γίνεται από τα εξής ιδρύματα: α) Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΤΕΙ), β) Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης (ΑΣΤΕ) τα οποία είναι υπό την εποπτεία και την καθοδήγηση του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης.

1.3.2. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει την ακόλουθη σύσταση:

Η εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι υποχρεωτική από την ηλικία των 6 έως και 15 χρόνων. Απαρτίζεται από την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοτικό), Δευτεροβάθμια (Γυμνάσιο), από την μετά υποχρεωτική Δευτεροβάθμια (Ενιαίο Λύκειο- Επαγγελματικό Λύκειο- Επαγγελματικές σχολές).

Η μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σύμφωνα με τη μεταρρύθμιση του 1997, περιλαμβάνει τα Ενιαία Λύκεια και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ). Η διάρκεια φοίτησης είναι τριετής στα Ενιαία Λύκεια, και διετής (Α΄ κύκλος

σπουδών) ή τριετής (Β΄ κύκλος σπουδών) στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια, ενώ δίνεται η δυνατότητα μετεγγραφής από τον ένα τύπο σχολείου στον άλλο. Από το 2006, οι παραπάνω τύποι των σχολείων αλλάζουν και μετατρέπονται τα Ενιαία Λύκεια σε Γενικά Λύκεια και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ) σε Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ) και Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.). Στα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ) τα προγράμματα διδασκαλίας απαρτίζονται από μαθήματα γενικής παιδείας καθώς και μαθήματα τεχνικά, επαγγελματικά και εργαστηριακά. Στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) τα προγράμματα διδασκαλίας περιλαμβάνουν μόνο τεχνικά, επαγγελματικά και εργαστηριακά μαθήματα και ασκήσεις της κάθε ειδικότητας. Στη μετα-υποχρεωτική

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εντάσσονται και τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), τα οποία προσφέρουν επίσημη αλλά αδιαβάθμιτη εκπαίδευση. Τα Ιδρύματα αυτά χαρακτηρίζονται αδιαβάθμιτα, γιατί δέχονται τόσο αποφοίτους Γυμνασίου όσο και αποφοίτους Λυκείου, ανάλογα με τις επιμέρους ειδικότητες που προσφέρουν. Επίσης υπάρχει και η τριτοβάθμια εκπαίδευση, η τελευταία των οποίων θεωρείται και ως ανώτερη, για το λόγο ότι τα παιδιά έχουν συμπληρώσει την υποχρεωτική θητεία των σχολικών τους χρόνων και επιλέγουν την συνέχεια αυτών, σε κλίμακα σπουδών πλέον. Η ένταξη τους σε κάποιο τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό ίδρυμα, εδώ κάνουμε λόγο για δημόσια πανεπιστημιακή εκπαίδευση (Πανεπιστήμια- ΤΕΙ), γίνεται έπειτα από την επίδοσή τους σε εθνικό επίπεδο εξετάσεων που λαμβάνουν χώρα στην Γ΄ Λυκείου. Στην τελευταία τάξη της μετά-υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπρόσθετα, στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) οι φοιτητές γίνονται δεκτοί από την ηλικία των 22 ετών μετά από κλήρωση. Υποχρεωτική στα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι η απόκτηση του αποδεικτικού τίτλου (απολυτηρίου, πτυχίου κλπ.) του προηγούμενου επιπέδου σπουδών, για τη συνέχιση στο επόμενο. (www.ypepth.gr)

1.4 ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1.4.1. Μεταλυκειακές σπουδές

Η ένταξη των ατόμων σε κάποια τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση, παρέχεται μέσα από ένα μεγάλο αριθμό φορέων μεταξύ των οποίων διακρίνουμε σε ιδιωτικούς και δημόσιους, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω. Αφορά όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα ατόμων έπειτα από την υποχρεωτική τους εκπαίδευση. Η ανάπτυξη της

στην Ελλάδα, έχει προκαθορισθεί με βάση τις ανάγκες των όποιων τουριστικών φορέων σε επαγγελματικές ειδικότητες με την ανάλογη τουριστική εκπαίδευση που απαιτείται. Ειδικότερα: πολύ σημαντικό κρίνεται το έργο και η προσφορά των δημόσιων σχολών τουριστικής εκπαίδευσης Ο.Τ.Ε.Κ (Οργανισμός Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης), όπου αποτελεί επίσημο κρατικό φορέα και η ίδρυση του χρονολογείται από το 1937 υπό την εποπτεία του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης. Ο Ο.Τ.Ε.Κ καλύπτει ένα ποικίλο και ευρύ φάσμα τουριστικής εκπαίδευσης, καθώς διαθέτει από δευτεροβάθμια έως και εκπαίδευση για επαγγελματίες, την λεγόμενη μετεκπαίδευση. Συγκεκριμένα οι σχολές του Οργανισμού Τουριστικής Εκπαίδευσης και ανάπτυξης περιλαμβάνουν και διαθέτουν:

1. *Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης* με προσανατολισμό τη Διοίκηση Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων. Η διάρκεια τους είναι 4 έτη με 7 εξάμηνα, με αμειβόμενη πρακτική άσκηση κατά την θερινή περίοδο στο τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους και η διαδικασία εισαγωγής ορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, στα πλαίσια εξετάσεων πανελλαδικά.
2. *Μετα-δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*, όπου εδώ απαρτίζεται η σχολή Ξεναγών καθώς το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε απόφοιτους Λυκείου. Εδώ η διάρκεια φοίτησης είναι 5 εξάμηνα, δηλαδή 3 έτη. Η εισαγωγή των σπουδαστών γίνεται ύστερα από εξετάσεις υπό την μέριμνα και επίβλεψη του Ο.Τ.Ε.Κ, με το δικαίωμα του μοναδικού φορέα που παρέχει εκπαίδευση γύρω από το επάγγελμα των ξεναγών, οι τελευταίοι των οποίων μπορούν και έχουν το δικαίωμα να εργαστούν, έπειτα από κρατική επαγγελματική άδεια.
3. *Μετα-δευτεροβάθμια Επαγγελματική Κατάρτιση-Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης ΙΕΚ* με τις εξής ειδικότητες: Ειδικός Ξενοδοχειακών υπηρεσιών και Τροφοδοσίας, Υπάλληλος Τουριστικού Γραφείου και Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης. Η φοίτηση στις αντίστοιχες ειδικότητες διαρκεί 2 έτη, δηλαδή 4 εξάμηνα και συμπεριλαμβάνει 6 μήνες πρακτικές άσκησης σε επιλεγμένα ξενοδοχειακά και τουριστικά καταλύματα. Υπό την μέριμνα του Ο.Τ.Ε.Κ γίνονται δεκτοί βάση επιλογής οι απόφοιτοι Λυκείου. Επιπλέον ο Ο.Τ.Ε.Κ προσφέρει και διαχειρίζεται 8 Ι.Ε.Κ με 3 καινούριες ειδικότητες, εμπλουτίζοντας τις παραπάνω: ειδικότητες: Συνοδός βουνού Καστανιά, Ειδικός Θαλασσοθεραπείας - SPA, και Ειδικός λουτροθεραπείας-SPA στην Αιδηψό Ευβοίας.

4. *Δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, Επαγγελματικές Σχολές (Ε.Π.Α.Σ).* Ο Ο.Τ.Ε.Κ διαθέτει 8 επαγγελματικές σχολές στην Ανάβυσσο Αττικής, στην Περαία Θεσσαλονίκης, στο Ηράκλειο, στην Κέρκυρα, στο Γαλαξίδι, στη Ρόδο, στο Ναύπλιο και στην Αλεξανδρούπολη με τις εξής ειδικότητες γύρω από τον κλάδο του τουρισμού: Ξενοδοχειακών και Επισιτιστικών Υπηρεσιών, Μαγειρική Τέχνη καθώς και Ζαχαροπλαστική Τέχνη. Τα προγράμματα σπουδών περιλαμβάνουν μαθήματα θεωρητικά με σκοπό την κατανόηση από πλευράς των σπουδαστών, βασικών και εξειδικευμένων εννοιών στα διάφορα τμήματα εστίασης και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων. Η φοίτηση έχει διάρκεια 2 έτη, συμπεριλαμβανόμενης εποπτευόμενης πρακτικής άσκησης διάρκειας 7 μηνών σε επιλεγμένες επιχειρήσεις που προσφέρουν ξενοδοχειακές υπηρεσίες. Εδώ δεκτοί δε γίνονται μόνο οι απόφοιτοι της τελευταίας τάξης του λυκείου, αλλά και της πρώτης.

5. *Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση, Μετεκπαίδευση.* Ο Ο.Τ.Ε.Κ (Σ.Τ.Ε) από την αρχή της ίδρυσης του λειτουργεί σε διάφορες πόλεις εντός της Ελλάδας, διάφορα τμήματα που παρέχουν συνέχεια της εκπαίδευσης (μετεκπαίδευση) για ανθρώπινο δυναμικό που εργάζεται σε τουριστικά επαγγέλματα, αυτοαπασχολούμενους και εποχιακά άνεργους του κλάδου, οι οποίοι διαθέτουν μονάχα εμπειρική γνώση γύρω από τον κλάδο και το αντικείμενο. Μέσα από τα αντίστοιχα προγράμματα μετεκπαίδευσης, δίνεται η δυνατότητα σε αυτά τα άτομα να αποκτήσουν και να εμπλουτίσουν απαραίτητες θεωρητικές γνώσεις που απαιτούνται για μια καλύτερη παροχή και διαχείριση υπηρεσιών, πέρα από το πλαίσιο της εμπειρικής τους γνώσης, καθώς τους δίνεται η ευκαιρία να συμβαδίσουν με βάση τις ταχύρρυθμα αναπτυσσόμενες εξελίξεις γύρω από τον τουρισμό. Εδώ τα τμήματα που λειτουργούν είναι Ξενοδοχειακή Τεχνική, Μαγειρική και Ζαχαροπλαστική Τέχνη καθώς και Οροφοκομία. Η λειτουργία αυτών παρέχεται μια φορά το χρόνο με διάρκεια από τον Οκτώβριο έως και τέλος Μαρτίου του επόμενου ημερολογιακού έτους.

6. *Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ).* Ο Ο.Τ.Ε.Κ, για ακόμα μια φορά καινοτομεί και παρέχει Γραφεία Διασύνδεσης. Ο χαρακτήρας των γραφείων αυτών είναι συμβουλευτικός και ενημερωτικός ταυτόχρονα. Παρέχει στήριξη και διευκόλυνση των εργαζομένων στον κλάδο του τουρισμού, στους σπουδαστές-μαθητές καθώς και στους απόφοιτους από τουριστικές σχολές, για να σχεδιάσουν την επαγγελματική τους εξέλιξη και σταδιοδρομία, είτε προωθώντας τους στην

αγορά εργασίας, είτε προωθώντας τους για την συνέχιση των τουριστικών σπουδών τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο πλέον.

(Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός-ΣΕΠ-Σπουδές μετά το Γυμνάσιο/Λύκειο, 2006, Αθανασίου,2004, www.yperth.gr , www.otek.edu.gr, Ν.3475/2006-ΥΠΕΠΘ, Ενημερωτικά Φυλλάδια από ΟΑΕΔ).

1.4.2. ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

A. Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ΑΕΙ (Πανεπιστήμια)

Τα Πανεπιστήμια δεν έχουν αναπτύξει έως σήμερα εκπαιδευτική δραστηριότητα γύρω από τον τομέα του τουρισμού κι έτσι στην Ελλάδα όπως και σε άλλες χώρες της Ευρώπης όπου δεν έχουν αναπτυγμένη την τουριστική εκπαίδευση, δεν υφίστανται προπτυχιακές σπουδές σε επίπεδο πανεπιστημιακό. Τα τελευταία χρόνια η τουριστική αγορά θέτει όλο και πιο συχνά το αίτημα (ΣΕΤΕ,2003) για ίδρυση προπτυχιακών σπουδών στα Ελληνικά Πανεπιστήμια.. Παρολ' αυτά όμως προσφέρονται στα προγράμματα σπουδών, μαθήματα επιλογής με εξειδίκευση σε θέματα Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων, σε ορισμένα πανεπιστημιακά τμήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων. Ειδικότερα:

- 1) ***Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου*** είναι από τα ελάχιστα στον χώρο των Πανεπιστημιακών που προσφέρουν σε προπτυχιακό επίπεδο κατεύθυνση Τουρισμού, μετά το πέρας δύο ετών φοίτησης στο τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων. Η δυνατότητα αυτή παρέχεται στους φοιτητές από το 1996 έως και σήμερα. Στο τρίτο έτος και πέμπτο εξάμηνο φοίτησης τους, οι σπουδαστές καλούνται να επιλέξουν ανάμεσα στις κατευθύνσεις Marketing, Διοίκηση Τουρισμού, Επιχειρηματική Οικονομική και Διοίκηση, Οργάνωση Επιχειρήσεων και Νέες τεχνολογίες. Στην κατεύθυνση Διοίκησης Τουρισμού, δίνεται μεγάλη έμφαση στο τουριστικό βιομηχανικό κλάδο η οποία απαρτίζεται από μαθήματα διοίκησης, οργάνωσης και γενικότερα περιβάλλοντος της τουριστικής επιχείρησης. Επιπροσθέτως έχει συσταθεί ένα νέο τμήμα προπτυχιακών σπουδών πάνω στην Διοίκηση Τουρισμού. Ειδικότερα, το Τμήμα έχει ως αποστολή να εκπαιδεύει συστηματικά επιστήμονες ικανούς/ες να ανταπεξέρχονται στις ανάγκες της διεθνούς αγοράς σε θέματα οικονομίας και διοίκησης τουρισμού καθώς και ζητήματα που αφορούν στις ανάγκες των τουριστικών επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, δίνει τη δυνατότητα επιλογής

συνδυασμού μαθημάτων, σύμφωνα με τις προσωπικές προτιμήσεις και τον επαγγελματικό προσανατολισμό κάθε φοιτητή/τριας, με τις Κατευθύνσεις «Σχεδιασμός και Πολιτική του Τουρισμού» και «Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων». Το Τμήμα θα δεχθεί τους/τις πρώτους/ες 70 φοιτητές/τριές του το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018. Στο καινοτόμο πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος προβλέπονται διεθνοποιημένες ακαδημαϊκές, εκπαιδευτικές και ερευνητικές δράσεις καθώς και ποικίλες συνέργειες με σημαντικούς φορείς του τουρισμού στο νότιο και βόρειο Αιγαίο, προς όφελος των φοιτητών και φοιτητριών του Ιδρύματος και της αναπτυξιακής προοπτικής της χώρας γενικότερα.

(http://www.ba.aegean.gr/docs/studyguide_courses2015-16gr.pdf)

(<http://www.tourem.aegean.gr/>)

- 2) Το **Πανεπιστήμιο Πατρών** προσφέρει κι αυτό με την σειρά του στο προπτυχιακό τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, διάφορα μαθήματα εξειδίκευσης πάνω στον Τουρισμό. Συγκεκριμένα στο έκτο εξάμηνο προσφέρει μαθήματα επιλογής από τον Τομέα Διοίκησης Υπηρεσιών όπως, Οικονομική του Τουρισμού, Διοίκηση του Τουρισμού και των Τουριστικών Επιχειρήσεων. Επιπλέον παρέχεται και στο έβδομο εξάμηνο ένα ευρύ φάσμα μαθημάτων επιλογής στο τομέα Διοίκησης Υπηρεσιών όπως, Τουριστικό Μάρκετινγκ, Πολιτική και Οργάνωση του Τουρισμού.
- (<http://www.neolaia.gr/2010/11/09/tmhma-oikonomikwn-episthmwn-panepisthmio-patrw/>)

- 3) Το **Πανεπιστήμιο Πειραιώς** στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγράμματος σπουδών, παρέχει στους φοιτητές προπτυχιακή κατεύθυνση με αντίστοιχο τμήμα Τουριστικών σπουδών. Μέσα από το αντίστοιχη κατεύθυνση προσφέρεται ένα ανταγωνιστικό, ποιοτικό εκπαιδευτικό περιβάλλον, ανταποκρινόμενο στο σύγχρονο, δυναμικό και γεμάτο προκλήσεις κλάδο του Τουρισμού.

(<http://www.unipi.gr/unipi/el/tourism-home.html>)

B. Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ)

Η εισαγωγή των μαθητών σε ένα οποιοδήποτε Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, πραγματοποιείται ύστερα από διεξαγωγή πανελληνίων εξετάσεων στις οποίες και συμμετέχουν. Όλα τα ΤΕΙ, προσφέρουν ένα ευρύ και σύγχρονο πρόγραμμα σπουδών τουριστικής διαχείρισης, διάρκειας 4 ετών. Μέσα σε αυτά τα έτη, απαρτίζεται και βιομηχανική εκπαίδευση, διάρκειας 6 μηνών.

Γ. Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης (ΑΣΤΕ)

Σε επίπεδο δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Τουρισμού, δημιουργείται ένα σύγχρονο πλαίσιο εκπαίδευσης στον αντίστοιχο κλάδο και έτσι παρέχονται από τον Οργανισμό Τουριστικής Εκπαίδευσης και κατάρτισης δύο Ανώτερες Σχολές Τουριστικής εκπαίδευσης (Α.Σ.Τ.Ε). Με μία έδρα στον Άγιο Νικόλαο Λασιθίου Κρήτης (Α.Σ.Τ.Ε.Α.Ν) και με μια ακόμα έδρα όπου βρίσκεται στην Ρόδο (Α.Σ.Τ.Ε.Ρ). Κύριο μέλημα και κατά συνέπεια κύριος στόχος των ανώτερων αυτών σχολών, είναι η άρτια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση όσων επιθυμούν να εργαστούν και να προσφέρουν στο χώρο του τουρισμού, δημιουργώντας συνεχώς ένα πρόγραμμα σπουδών προσαρμοσμένο στις σύγχρονες απαιτήσεις και εξελίξεις του επαγγέλματος. Η διάρκεια φοίτησης και στις δύο σχολές είναι 3 ακαδημαϊκά έτη, συμπεριλαμβανομένων αυτών και 9 ημερολογιακοί μήνες πρακτικής άσκησης των φοιτητών. Κάθε εκπαιδευτικό έτος περιλαμβάνει δύο κύκλους σπουδών, τον θεωρητικό διάρκειας από Οκτώβρη έως και Ιούνη και τον Πρακτικό διάρκειας από Ιούνη έως Σεπτέμβρη, όπου κάθε θερινή σεζόν οι σπουδαστές πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σε αντίστοιχα επιλεγμένα τουριστικά ξενοδοχεία, ανάλογα με το βαθμό επίδοσης τους στα μαθήματα εξαμήνων, ερχόμενοι έτσι πιο κοντά στον κλάδο αποκτώντας εμπειρία σταδιακά στον χώρο. Το πρόγραμμα σπουδών τους απαρτίζεται από μαθήματα γενικής φύσεως και ειδικοτήτων τουριστικής εκπαίδευσης .

Σε σύγκριση με το πρόγραμμα σπουδών των ανώτατων τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΤΕΙ), η ανώτερη σχολή τουριστικής εκπαίδευσης (Α.Σ.Τ.Ε), χαρακτηρίζεται και διακρίνεται περισσότερο για τον επαγγελματικό της προσανατολισμό με έμφαση στη διαχείριση του ξενοδοχείου. Δίνει πολύ μικρή προσοχή σε μαθήματα γενικού πλαισίου και γνώσεων γύρω από τον τουρισμό, εστιάζοντας περισσότερο στο επαγγελματικό προφίλ και στην εκμάθηση ξένων γλωσσών. Και αυτό επιτυγχάνεται κυρίως μέσα από την συνεχόμενη θερινή πρακτική άσκηση, όσο διαρκεί το πρόγραμμα σπουδών. Σε αντίθεση με τα ΤΕΙ, όπου δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στο θεωρητικό πλαίσιο των προγραμμάτων σπουδών, έχοντας σαν στόχο την γενικότερη θεωρητική εκπαίδευση σε θέματα Διοίκησης των Τουριστικών Επιχειρήσεων, καθώς γι' αυτό τον λόγο αφήνουν την πρακτική άσκηση σε πλαίσιο ενός μονάχα εξαμήνου στο τελευταίο έτος και κατά συνέπεια εξάμηνο του προγράμματος σπουδών τους. Διαφοροποιούνται επομένως ως προς τη διεξαγωγή της πρακτικής τους άσκησης. Δηλαδή οι φοιτητές των ΤΕΙ μπορούν να εκτελέσουν την πρακτική τους άσκηση

ανάμεσα σε επιχειρήσεις ξενοδοχείων και φιλοξενίας, σε ταξιδιωτικούς οργανισμούς, ή οργανισμούς του δημόσιου τομέα που σχετίζονται με τον τουρισμό όπως ο (ΕΟΤ), με τοποθέτηση 6 μηνών όπως προαναφέρθηκε. Από την άλλη πλευρά οι μαθητές των Α.Σ.Τ.Ε για 3 μήνες στο τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους, επομένως στο σύνολο 9 μήνες, πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση αποκλειστικά και μόνο σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις(κατηγορίας 3-5 αστέρων) υπό κάποιες προϋποθέσεις και περιορισμούς. Η σημαντικότερη όμως διαφορά τους έγκειται στην ακαδημαϊκή αναγνωρισιμότητα των πτυχίων που προσφέρουν. Αν και οι σχολές Α.Σ.Τ.Ε θεωρούνται ως ανώτατα ιδρύματα όπως και τα ΤΕΙ, δεν υπάρχει ισοδυναμία μεταξύ των πτυχίων τους. Ειδικότερα οι σχολές Α.Σ.Τ.Ε δεν έγιναν δεκτές στο Master, καθώς και στα διδακτορικά προγράμματα που προσφέρουν τα ελληνικά Πανεπιστήμια. Παρ' αυτά όμως και παρά τις διαφορές των δύο ιδρυμάτων (ΑΤΕΙ, ΑΣΤΕ) ως προς το πρόγραμμα σπουδών και γενικότερα ως προς τον προσανατολισμό στον βιομηχανικό τουριστικό κλάδο, πολλές φορές οι απόφοιτοι τους, ανταγωνίζονται για τις ίδιες θέσεις εργασίας στην βιομηχανία της φιλοξενίας και του τουρισμού

1.5. ΑΝΩΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Σε προπτυχιακό επίπεδο:

- **Το Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης με έδρα το Ηράκλειο**, παρέχει τουριστικές σπουδές σε ανάλογο τμήμα που έχει συγκροτηθεί και έχει συγχωνευτεί με το ανάλογο τμήμα διοίκησης επιχειρήσεων, ύστερα από το "σχέδιο Αθηνά" (άρθρο 5, παράγραφος 1δ, ΠΔ 104, ΦΕΚ 137, 05-06-2013), με δύο διαφορετικά προγράμματα σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση δύο διαφορετικών τίτλων σπουδών.
- **Το Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα της Θεσσαλονίκης** επίσης παρέχει πρόγραμμα σπουδών για τουριστική εκπαίδευση, μέσω της κατεύθυνσης Διοίκησης Επιχειρήσεων.
- **Το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας με έδρα την Πάτρα**, παρέχει τουριστική εκπαίδευση από τον Φεβρουάριο του 1974 ξεκινώντας την πρώτη του εκπαιδευτική δράση σαν τμήμα της Ανωτέρας Σχολής Στελεχών Επιχειρήσεων (ΑΣΕΕ) του ΚΑΤΕ Πατρών. Η φοίτηση ήταν διετής και επιπλέον είχε τέσσερις μήνες πρακτική άσκηση στο επάγγελμα. Είχε σκοπό να προετοιμάζει ικανά στελέχη που να

μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στην Τουριστική Βιομηχανία της χώρας μας με ιδιαίτερη έμφαση στον ξενοδοχειακό τομέα. Το 1983 με το Ν.1404 περί ΤΕΙ όπως όλα τα τμήματα έτσι κι αυτό έγινε τριετούς φοίτησης με επιπλέον έξι μήνες πρακτική άσκηση στο επάγγελμα. Με την πρόσθεση μαθημάτων η κατεύθυνση έγινε ξενοδοχειακή και εν μέρει τουριστική με σκοπό οι απόφοιτοι να είναι ικανοί να απασχοληθούν σε οποιαδήποτε εργασία της Τουριστικής Βιομηχανίας. Καθώς ο δρόμος για μεταπτυχιακές σπουδές είναι ανοιχτός και το πτυχίο τους αναγνωρίζεται ως ισότιμο, με αυτά των αντίστοιχων βασικών σπουδών της Ευρώπης. Από το 1994 έως και σήμερα το ίδρυμα παρέχει τουριστικές σπουδές τετραετούς θητείας μοιρασμένες σε θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα.

- **Το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ιονίων Νήσων με έδρα την Λευκάδα**, παρέχει τουριστικές σπουδές Κατεύθυνσης Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων & Επιχειρήσεων φιλοξενίας
- **Το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ηπείρου με έδρα την Ηγουμενίτσα**, φιλοξενεί κι αυτό στο πρόγραμμα σπουδών του τουριστική εκπαίδευση και σπουδές γύρω από τον κλάδο.
- **Το Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Μακεδονίας με έδρα τα Γρεβενά**, στεγάζει ανάλογο τμήμα τουριστικών σπουδών το οποίο λειτούργησε για πρώτη φορά το 2013-2014, αποτελώντας νέο τμήμα για το αντίστοιχο ίδρυμα, με σκοπό του τμήματος δημιουργίας στελεχών που θα συμβάλλουν στην αναδιάρθρωση του τουριστικού κλάδου.
- **Το Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλίας με έδρα την Λάρισα**, παρέχει κι αυτό με την σειρά του τουριστικές σπουδές.
- **Το Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθηνών**. Το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Τ.Ε.Ι. Αθήνας και το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου, σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, λειτουργούν το κοινό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.), με τίτλο: «Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα στον Τουρισμό». Το παραπάνω πρόγραμμα μεταξύ ιδρυμάτων εξειδικεύεται στη κατεύθυνση Διοίκησης Επιχειρήσεων Φιλοξενίας προσφέροντας εξειδικευμένη γνώση στις νέες τουριστικές αυξανόμενες τάσεις. Προσφέρει τρεις κατευθύνσεις με πρώτη την Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας, την Διαχείριση Τουριστικών Προορισμών καθώς και την Διοίκηση τουρισμού υγείας και ευεξίας μεταξύ των παραπάνω κατευθύνσεων. Το Πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί ώστε να προσφέρει εξειδικευμένες γνώσεις που υποστηρίζουν την ανάπτυξη στρατηγικής καινοτομίας στον κλάδο του τουρισμού και ειδικότερα στην ίδρυση και ανάπτυξη των τουριστικών επιχειρήσεων, στον σχεδιασμό ανάπτυξης τουριστικών προορισμών. Η

όλη θεματολογία του Προγράμματος συνδυάζει γνώσεις στη θεωρία και στην πράξη, που αφορούν την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία ειδικότερα στο χώρο των τουριστικών επιχειρήσεων και Οργανισμών και εν γένει σε τομείς αιχμής στον κλάδο του Τουρισμού.

- **Το Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά με έδρα τις Σπέτσες**, εξειδικεύεται και αυτό με σπουδές τουριστικών επιχειρήσεων.

Σε μεταπτυχιακό επίπεδο:

1) Σε επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών **το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας** προσφέρει την δυνατότητα στους απόφοιτους του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, σπουδές πλήρους φοίτησης για τρία εξάμηνα που αντιστοιχούν σε 90 διδακτικές μονάδες (ECTS), σε επίπεδο **(MBA IN HOSPITALITY AND TOURISM)**. Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται κατά τα δύο πρώτα εξάμηνα ενώ στο τελευταίο εξάμηνο γίνεται η συγγραφή της διπλωματικής εργασίας, με τη δυνατότητα αυτή να εκπονηθεί σε συνεργασία με μια τουριστική επιχείρηση ή οργανισμό. Η επίσημη γλώσσα του προγράμματος είναι η αγγλική.

https://www.dasta.auth.gr/show_pg.aspx?id=662

2) Το **Πανεπιστήμιο Αιγαίου** προσφέρει **στα πλαίσια μεταπτυχιακών σπουδών** ένα διατμηματικό πρόγραμμα διάρκειας τριών ακαδημαϊκών εξαμήνων, με δύο κατευθύνσεις για το Σχεδιασμό της Διοίκησης και της Πολιτικής του τουρισμού, με κατεύθυνση i) Στρατηγικής Τουριστικής Ανάπτυξης, και με κατεύθυνση ii) Διοίκησης Φιλοξενίας (Hospitality). Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών λειτουργεί με έδρα τη Χίο και με τη διοικητική υποστήριξη του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων. Καθώς αποτελεί το πρώτο στο χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης που λειτουργεί από το 1998 στη Χίο (σύμφωνα με το ΦΕΚ 1212/26.11.1998 όπως τροποποιήθηκε από το ΦΕΚ 1439/22.05.2014, τ. Β'), στη Χίο. Μέσα από τη μελέτη και την ανάλυση του θεωρητικού και εμπειρικού υπόβαθρου διαφόρων επιστημονικών κλάδων, όπως η Οικονομία, η Κοινωνιολογία, η Κοινωνική Ανθρωπολογία, η Διοίκηση Επιχειρήσεων, η Επιστήμη του Περιβάλλοντος, η Περιφερειακή Ανάπτυξη, η Πληροφορική και το Μάρκετινγκ, οι φοιτητές αποπλίζονται με το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο, με σκοπό να κατανοήσουν πολύπλευρα το τουριστικό φαινόμενο, να διευρύνουν τις γνώσεις τους και να εμπλουτίσουν τις απόψεις τους, πάνω σε θέματα τουρισμού.

Για την απονομή Μεταπτυχιακού διπλώματος με την συγκεκριμένη ειδίκευση απαιτούνται δύο κύκλοι εντατικών διαλέξεων διάρκειας επτά ημερών που διεξάγονται στην Χίο στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού εξαμήνου (Οκτώβριο-Φεβρουάριο). Στη συνέχεια ηλεκτρονικές διαδικασίες, όπως η αξιοποίηση και η χρήση ανάλογης πλατφόρμας για μια σύγχρονη μάθηση, η οποία διαρκεί όλες τις εβδομάδες σπουδών των δύο πρώτων εξαμήνων. Στο πλαίσιο αυτό, στο τέλος κάθε διδακτικής περιόδου, πραγματοποιείται η εξεταστική περίοδος στην Χίο. Το τρίτο εξάμηνο εκπονείται μόνο η διπλωματική εργασία, καθώς η παρακολούθηση μαθημάτων και η εκπόνηση εργασιών είναι υποχρεωτικές.

(<http://www.aegean.gr/aegean2/postgraduate.html>)

- 3) Το **Πανεπιστήμιο Πειραιώς**, προσφέρει κι αυτό με την σειρά του ένα **μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών** στην Διοίκηση Επιχειρήσεων-Μάνατζμεντ Τουρισμού(MBA-Tourism Management), του τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων. Το πρόγραμμα αυτό ξεκινά τον Σεπτέμβριο, στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους και έχει διάρκεια πλήρους φοίτησης 3 εξάμηνα. Οι Έλληνες πτυχιούχοι σαν προϋπόθεση θα πρέπει να γνωρίζουν την αγγλική γλώσσα, η δε αλλοδαποί την ελληνική.

(<http://www.ode.unipi.gr/index.php/el/mbatm-home>)

- 4) Η δυνατότητα **Μεταπτυχιακού Διπλώματος** Ειδίκευσης στη “Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων”, προσφέρεται και από το **Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)**. Σκοπός του προγράμματος αυτού είναι η προσφορά εξειδικευμένων και βαθύτερων γνώσεων στη Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων. Η ελάχιστη διάρκεια φοίτησης του προγράμματος αυτού είναι 3 έτη.

(<https://www.eap.gr/el/programmata-spoudwn/79-dioikisi-touristikon-epixeiriseon-msc/800-e2e1eb2180aaa0a455aa0d2498a8028e>)

- 5) Το **Πανεπιστήμιο Μακεδονίας** σε συνεργασία με τα τμήματα του Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, και με το τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής και Οικονομικών Επιστημών, λειτουργεί Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) στη Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη Επιχειρήσεων (Executive MBA), το οποίο **οδηγεί στην απονομή μεταπτυχιακού διπλώματος** ειδίκευσης στη Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA - Master in Business Administration) με διάφορες κατευθύνσεις, μεταξύ των

οποίων και η Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας. Γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή αντίστοιχων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, των οποίων το πτυχίο έχει αναγνωρισθεί από το ΔΙΚΑΤΣΑ ή το ΔΟΑΤΑΠ καθώς και πτυχιούχοι των Τ.Ε.Ι. σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 2916/2001.

https://www.dasta.auth.gr/show_pg.aspx?id=416

- 6) Το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του **Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης (Α.Τ.Ε.Ι.Θ.)** οργανώνει και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016 το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) με τίτλο «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων και Οργανισμών» («Master of Science in Tourism Management & Business Administration») (ΦΕΚ 2299/τ.Β'/23-10-2015). Στόχος του προγράμματος αυτού, είναι να προετοιμάσει υψηλού επιπέδου στελέχη στην βιομηχανία του τουρισμού, με τις απαραίτητες γνώσεις που απαιτούνται, με σκοπό να ικανοποιήσουν μετέπειτα τις ανάγκες των τουριστικών επιχειρήσεων και ομοειδών οργανισμών. Οι ακόλουθες κατευθύνσεις αφορούν τα παρακάτω:
- i. Διοίκηση Φιλοξενίας & Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων (Hotel & Hospitality Management).
 - ii. Διοίκηση Αερομεταφορών & Ταξιδιωτικών Επιχειρήσεων (Airline Administration & Travel Management).
 - iii. Διοίκηση Ναυτικού Τουρισμού, Επιχειρήσεων Κρουαζιέρας και Ακτοπλοΐας (Management of Nautical Tourism, Cruises and Maritime Travel).
 - iv. Μάρκετινγκ & Διοίκηση Τουριστικών Προορισμών (Tourism Destination Marketing & Management)
 - v. Πολιτιστικός Τουρισμός & Διοίκηση Πολιτιστικών Μονάδων (Culture and Heritage Tourism & Management of Cultural Business).
 - vi. Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων (Tourism Business Administration)

https://www.dasta.auth.gr/show_pg.aspx?id=828

1.6. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ

Για την εύλογη ανάπτυξη του τουρισμού, απαιτείται τόσο η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους καταναλωτές, όσο και αυξημένη παραγωγικότητα εργασίας, πράγμα που συνεπάγεται με κατάλληλα εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό. (Λογοθέτης, 1982).

Ο ανθρώπινος παράγοντας αποτελεί σημαντικό ρόλο για τον τουριστικό κλάδο κυρίως σε συνθήκες έντονου ανταγωνισμού, όπως οι σημερινές και αυτό γιατί η βιομηχανία του τουρισμού αποτελεί δραστηριότητα κυρίως εντάσεως εργασίας και λιγότερο εντάσεως κεφαλαίου.

Ο ανθρώπινος παράγοντας συμβάλλει άμεσα στο τουριστικό προϊόν, καθώς επηρεάζει έμμεσα την ποιότητά και την σύστασή του. Και αυτό γιατί οι απασχολούμενοι γύρω από τον τουριστικό κλάδο έρχονται σε επαφή με τους πελάτες, καθώς αναζητούν συνεχώς μεθόδους για την κάλυψη των ποικίλων αναγκών τους, πέραν των πρωταρχικών επαγγελματικών υποχρεώσεών τους. Όλα αυτά προϋποθέτουν σωστό επαγγελματισμό, προθυμία και όρεξη για την καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση καθώς και ευχαρίστηση των πελατών. Εδώ έγκειται η σπουδαιότητα της τουριστικής εκπαίδευσης, μέσω της οποίας προσφέρεται το κατάλληλο εκπαιδευμένο προσωπικό, δηλαδή άτομα με γνώσεις και κατάλληλη στάση και συμπεριφορά. Αυτό είναι ωφέλιμο για τον κλάδο ο οποίος έχει ανάγκη από τέτοιου είδους προσωπικό, όπως επίσης συμβάλει στην διαμόρφωση του προϊόντος για την καλύτερη δυνατή προώθησή του.

Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται ως χώρα που σημειώνει έντονο τουρισμό καθώς και πολλές εγκαταστάσεις γύρω απ' αυτόν. Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό οικονομικής δραστηριότητας στην χώρας μας σχετίζεται με τον τουρισμό, καθώς πολλά από τα έσοδα που σημειώνονται σε αυτήν προέρχονται από τουριστικές δραστηριότητες και υποδομές. Για μια άρτια ποιότητα τουρισμού όμως, αναγκαίες δεν είναι μονάχα οι υλικές υποδομές, αλλά και το ανθρώπινο δυναμικό όπως αναφέραμε και παραπάνω. Γι αυτό τον λόγο είναι πάρα πολύ σημαντική η σωστή εκπαίδευση του, έτσι ώστε να χτιστούν οι κατάλληλες βάσεις γνώσεων για σωστή διαχείριση υπηρεσιών του τουρισμού. Να καταρτιστούν άτομα ικανά όχι μόνο σε δεξιότητες αλλά και σε ικανότητα άρτιων γνώσεων που θα βοηθήσουν στο να βελτιωθεί ποιοτικά ο τουρισμός και να υπάρξει μια εξέλιξη. Μέσα απ' όλα τα παραπάνω συμπεραίνουμε πως απαραίτητη προϋπόθεση είναι πρωτίστως να επιλεγθούν εκπαιδευτικά άτομα με πολυετή εμπειρία στο χώρο και βαθιά καλλιέργεια έτσι ώστε να μεταδώσουν σωστές γνώσεις στα άτομα που ενδιαφέρονται να απασχοληθούν γύρω από τον τουριστικό κλάδο. Αυτό προϋποθέτει εργασία πολλών χρόνων από πλευράς εκπαιδευτών γύρω

από το αντικείμενο και όχι απλά μεταφορά ενός θεωρητικού πλαισίου μέσα από εκπαιδευτικά συγγράμματα.

Η προσφορά και η εξέλιξη νέων μορφών τουρισμού (εναλλακτικές μορφές τουρισμού), όπως και άλλων κλάδων τουρισμού (τουριστικά πρακτορεία, διοργάνωση συνεδρίων, ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, προϋποθέτουν την ύπαρξη εξειδικευμένων γνώσεων, ώστε οι εργαζόμενοι να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες και ποικίλες επιθυμίες ενός σύγχρονου τουριστικού εργασιακού περιβάλλοντος. (Λογοθέτης, 2001).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΛΑΔΟ

2.1. ΕΝΝΟΙΑ- ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ

Η επέλαση της τεχνολογίας, η ανάπτυξη και εξέλιξη που επικρατεί στις μέρες μας, η συνεχής ροή πληροφόρησης και γνώσης νέων πραγμάτων, οι νέες δεξιότητες, η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, τροφοδοτούν με ολοένα και περισσότερες ανάγκες και απαιτήσεις σήμερα τον επιχειρηματικό κόσμο και όχι μόνο. Γεννάται η ανάγκη για άτομα ικανά, με εξειδικευμένες γνώσεις και ικανότητες, καθώς και με σωστή παιδεία και εκπαίδευση. Οι επιχειρήσεις λόγω των αυξανόμενων απαιτήσεων που προαναφέρθηκαν και που επικρατούν σήμερα, ζητούν ολοένα και παραπάνω δεξιότητες από τα υποψήφια στελέχη τους, γεγονός που επιδρά στον χαρακτήρα των διάφορων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Η σύνδεση εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, μπορούν να αναπτύξουν τις κατάλληλες δεξιότητες που έχει ανάγκη η αγορά εργασίας. Σήμερα στο μεγαλύτερο ποσοστό επικρατεί χαμηλή απασχολησιμότητα ειδικά των νέων αποφοίτων, έχοντας σαν αποτέλεσμα αυτό και επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις που ανακαλύπτουν ότι στην αγορά εργασίας δεν υπάρχει η προσφορά δεξιοτήτων και ατόμων που τους χρειάζονται. Επομένως απαραίτητη και ιδιαίτερα σπουδαία ως λύση, κρίνεται η συνεργασία της αγοράς εργασίας με τα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα έτσι ώστε οι γνώσεις και δεξιότητες που θα αποκτήσουν οι απόφοιτοι μέσα απ' αυτήν την συνεργασία να δημιουργήσουν ευκαιρίες απασχόλησης των νεοεισερχόμενων στην αγορά εργασίας και κατά συνέπεια καλύτερη ανάπτυξη αυτής. Με άλλα λόγια οι στρατηγικές συνεργασίες μεταξύ εκπαίδευσης και αγοράς, έχουν πολύ μεγάλη σπουδαιότητα λόγω όλων των σημαντικών πραγμάτων, που προσπαθούν να προσφέρουν ανάμεσα στην ακαδημαϊκή κοινότητα και στην αγορά εργασίας. Πρώτα απ' όλα μέσα από τις συνεργασίες αυτές οι νέοι απόφοιτοι συνεργάζονται με τους εργοδότες υπό την αιγίδα του εκπαιδευτικού ιδρύματος στο οποίο ανήκουν, έχοντας σαν στόχο, μέσα απ' αυτήν την επαφή, να βελτιώσουν καθώς και να εξελίξουν την εκπαιδευτική τους γνώση και επίδοση, πράγμα που θα τους βοηθήσει στην επαγγελματική τους πορεία και απασχόληση. Προσφέρονται σε εκείνους μέσα από τα αντίστοιχα αυτά προγράμματα ευέλικτες διδακτικές και μαθησιακές εξελίξεις για την βελτίωση των δεξιοτήτων τους και την περαιτέρω ανάπτυξη των ατόμων που ήδη απασχολούνται σε κάποια εργασία. Ακόμα μέσα από την συνεργασία αυτή γίνεται μια προσπάθεια για την ενίσχυση των ικανοτήτων και προσόντων των αποφοίτων ώστε να

απασχοληθούν ακόμα και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Με άλλα λόγια, οι στρατηγικές συνεργασίες είναι μια διαδικασία ανάπτυξης και διατήρησης της συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών εταιρειών, επιχειρήσεων, πανεπιστημίων και οργανισμών. Έχουν σαν σκοπό την ανταλλαγή γνώσεων, εμπειριών, πόρων και ικανοτήτων. Μεταξύ εκπαίδευσης και αγοράς η συνεργασία αυτή, βοηθάει την εκπαιδευτική κοινότητα και κατά συνέπεια τον νέο φοιτητή να γνωρίσει τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, να έρθει σε άμεση επαφή με αυτή και γενικότερα να υπάρξει μια ανταλλαγή γνώσεων και δεξιοτήτων ανάμεσα στην αγορά εργασίας και στα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Η εμπλοκή των εργοδοτών ωστόσο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αποσκοπεί συνοπτικά σε ένα ευρύ φάσμα πλεονεκτημάτων που έχει ως στόχο την αύξηση της απασχολησιμότητας των αποφοίτων, καθώς και ευκαιριών για πτυχιούχους, εκπαιδευτικούς, ερευνητές. Προσπαθεί να ενισχύσει την μάθηση και την συνεργασία μεταξύ αγοράς και εκπαίδευσης καθώς μέσα απ' αυτή την συνεργασία γίνεται μια προσπάθεια για αύξηση τέτοιων προγραμμάτων και υπηρεσιών, καθώς και αύξηση πόρων κατά συνέπεια. (Λεμπέση Μ., 2001)

2.2. ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΑΕΙ & ΟΙ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Για την ύπαρξη μιας αποτελεσματικής επικοινωνίας καθώς και συνεργασίας μεταξύ των φοιτητών και της αγοράς εργασίας, θεωρείται ως απαραίτητο όργανο το γραφείο διασύνδεσης ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος, το οποίο φέρνει σε άμεση επαφή και τις δύο πλευρές, με σκοπό την σύνδεσή τους και μετέπειτα την συνεργασία τους. Βασική προϋπόθεση για μια καλά δομημένη επικοινωνία, είναι η προδιάθεση τόσο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που στεγάζουν φοιτητές, όσο και την αγοράς εργασίας για την ενεργό συμμετοχή τους στις υπηρεσίες των γραφείων διασύνδεσης. Δομή Απασχόλησης και σταδιοδρομίας (Δ.Α.ΣΤΑ.)

Ως Δομή Απασχόλησης και σταδιοδρομίας νοείται η Δομή εκείνη του τριτοβάθμιου εκπαιδευτικού ιδρύματος, η οποία έχει ως στόχο να διασφαλίζει την διαμόρφωση στρατηγικής του ιδρύματος σε θέματα απασχόλησης και σταδιοδρομίας, με την ενεργό συμμετοχή των επιμέρους Δομών (Γραφείο Διασύνδεσης, Γραφείο Πρακτικής Άσκησης), των φοιτητών και αποφοίτων, καθώς και όλων των εμπλεκόμενων φορέων του ιδρύματος. (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, 2012)

Με άλλα λόγια, η ΔΑΣΤΑ αποτελεί μια δομή, όπου βασικός της ρόλος είναι ο συντονισμός των επιμέρους ενεργειών και πράξεων (Γραφείο Διασύνδεσης, Μονάδα

Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας, Γραφείο Πρακτικής Άσκησης) αλλά και η διασύνδεση με άλλους πιστοποιημένους οργανισμούς της περιφέρειας (ΟΑΕΔ, Κέντρο Προώθησης Απασχολησιμότητας, Τεχνικό και Οικονομικό Επιμελητήριο) αλλά και της χώρας ευρύτερα. Απώτερος σκοπός όλων των μονάδων είναι η καλύτερη και αποτελεσματικότερη σύνδεση των Ιδρυμάτων με την αγορά εργασίας. Καθώς μέσω όλων των παραπάνω ενεργειών, προσφέρει στους φοιτητές με οργανωμένο τρόπο, τη δυνατότητα να γνωρίσουν το περιβάλλον της μελλοντικής τους επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

Επιπροσθέτως έχει συμβουλευτική αρμοδιότητα απέναντι στους φοιτητές για θέματα που αφορούν την αγορά και την επαγγελματική προοπτική. Ο σύμβουλος σταδιοδρομίας είναι ο αρμόδιος που βοηθάει τους φοιτητές – απόφοιτους και είναι υπεύθυνος να τους συμβουλέψει ώστε να τοποθετηθούν σε θέματα που αφορούν την επαγγελματική τους σταδιοδρομία και την επαγγελματική τους αποκατάσταση στο άμεσο μέλλον. Τα Γραφεία Διασύνδεσης στη τριτοβάθμια εκπαίδευση άρχισαν να λειτουργούν στο πλαίσιο του επιχειρηματικού προγράμματος “Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση” του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και η χρηματοδότηση σε όλη τη διάρκεια της λειτουργίας πραγματοποιήθηκε από τα επιχειρησιακά προγράμματα του Υπουργείου Παιδείας. Κάποια Ιδρύματα τα έχουν εντάξει κιόλας στο οργανόγραμμά τους, τα χρηματοδοτούν από τον τακτικό προϋπολογισμό τους και στελεχώνονται από δικούς τους υπαλλήλους. Η εξυπηρέτηση που προσφέρεται στα ΓΔ είναι δωρεάν, μέσα από ενέργειες συμβουλευτικής και πληροφόρησης σε συνεργασία με οργανισμούς και επιχειρήσεις του κλάδου.

Τα Γραφεία Διασύνδεσης αποτελούν σημείο αναφοράς για τους φοιτητές και απόφοιτους, για την εξέλιξη καθώς και την χάραξη της επαγγελματικής τους πορείας. Για αυτό τον λόγο πρέπει να αποτελούν σταθερά, οργανωτικό μέρος της ακαδημαϊκής κοινότητας. Τα ΓΔ λειτουργούν σαν κρίκος ανάμεσα στην εκπαίδευση και την αγορά και οι σύμβουλοι που εργάζονται μέσα σε αυτές τις μονάδες βοηθούν τους ενδιαφερόμενους να φέρουν στην επιφάνεια τις πραγματικές ανάγκες τους, τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους, με σκοπό την αποτελεσματική υλοποίηση των στόχων και επιθυμιών τους εισερχόμενοι δυναμικά στον κλάδο του τουρισμού, αξιοποιώντας ορθά κάθε ευκαιρία που προκύπτει.

Μερικές από τις δράσεις και υπηρεσίες που προσφέρουν τα γραφεία διασύνδεσης και πρακτικής άσκησης και σύμφωνα με την πολιτική του κάθε Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος είναι οι εξής:

- Οργάνωση ημερίδων-εκδηλώσεων για διάφορα θέματα που αφορούν την επιχειρηματικότητα, την απασχόληση των φοιτητών
- Υπηρεσίες σύνδεσης των φοιτητών αλλά και των ιδρυμάτων με την αγορά εργασίας
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για την επαγγελματική σταδιοδρομία των φοιτητών καθώς και αποφοίτων για την επιπλέον ενίσχυση και βοήθεια αυτών (σύνταξη βιογραφικού, διαδικασία συνέντευξης)
- Εύρεση θέσεων πρακτικής άσκησης για τους σπουδαστές των ιδρυμάτων
- Παροχή σεμιναρίων γύρω από το θέμα επαγγελματικής εξέλιξης, επαγγελματικών δεξιοτήτων
- Παρακολούθηση των διαμορφούμενων τάσεων καθώς και αναγκών που σχετίζονται με την αγορά εργασίας, υποβοηθώντας το έργο της Πρακτικής Άσκησης των τμημάτων του κάθε ιδρύματος
- Μέσω της συνεργασίας των γραφείων με πολυάριθμες επιχειρήσεις παρέχει δυνατότητα και πρόσβαση στους πτυχιούχους για την κατάληψη προσφερόμενων θέσεων εργασίας.
- Τακτική ενημέρωση των φοιτητών για τον θεσμό της πρακτικής άσκησης
- Διοργάνωση ημερών καριέρας, ημερών σταδιοδρομίας με παρουσιάσεις επιχειρήσεων και συνεντεύξεις με υποψήφιους εργαζόμενους
- Προσφορά προγραμμάτων για συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση φοιτητών και αποφοίτων
- Παροχή υπηρεσιών ενημέρωσης για μεταπτυχιακές σπουδές και υποτροφίες
- Παροχή υπηρεσιών σε σπουδαστές ΑΜΕΑ και σπουδαστές προερχόμενους από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες
- Εκπόνηση ερευνών-μελετών γύρω από θέματα αγοράς εργασίας, πρακτικής άσκησης και επαγγελματικής εξέλιξης
- Δικτύωση των γραφείων διασύνδεσης με φορείς προώθησης της επαγγελματικής απασχόλησης σε εθνικό και τοπικό επίπεδο
- Παροχή οδηγών καριέρας με χρήσιμα περιεχόμενα και πληροφορίες για τους φοιτητές των ιδρυμάτων όπως : εργασιακά δικαιώματα, εργασία στο εξωτερικό, προσωπική συνέντευξη και βιογραφικό σημείωμα

- Διευκόλυνση και συστηματοποίηση της επικοινωνίας των σπουδαστών και αποφοίτων με την αγορά εργασίας, μέσω της διάθεσης βάσης δεδομένων τόσο των φοιτητών - αποφοίτων όσο και των επιχειρήσεων
- Διάθεση αρχειοθήκης με προφίλ επιχειρήσεων και οργανισμών καθώς και διάθεση ελληνικών οικονομικών οδηγιών
- Διάθεση βάσης δεδομένων όλων όσων συμμετέχουν ενεργά στα γραφεία διασύνδεσης, έχοντας σαν στόχο την βελτίωση των υπηρεσιών τους

Γενικότερα όπως γίνεται αντιληπτό απ' όλα τα παραπάνω, η ΔΑΣΤΑ έχει μια σειρά από δράσεις και δραστηριότητες οι οποίες εστιάζουν ανάμεσα στην σύνδεση της εκπαίδευσης που παρέχεται από τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά ιδρύματα, με την αγορά εργασίας. Παράλληλα συλλέγει, φιλτράρει και μεταδίδει πληροφορίες για όλα τα θέματα που απασχολούν την επαγγελματική σταδιοδρομία των φοιτητών και πτυχιούχων. Μέσω της συνεργασίας και της διαρκούς επαφής, με ένα μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων, προσφέρει στους πτυχιούχους άμεση πρόσβαση για την κάλυψη και ένταξή τους σε θέσεις εργασίας για την υλοποίηση της πρακτικής τους άσκησης, καθώς ενημερώνεται συνεχώς και παρακολουθεί τις ολοένα και περισσότερες τάσεις και αυξανόμενες ανάγκες που προκύπτουν από την αγορά εργασίας.

Γραφείο Διασύνδεσης (ΓΔ)

Ως γραφείο διασύνδεσης νοείται η δομή εκείνη η οποία στηρίζει την εκπαίδευση που προάγεται από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, με την παραγωγική διαδικασία. Λειτουργεί ως μεσολαβητής ανάμεσα στους φοιτητές-απόφοιτους και τους εργοδότες, με σκοπό την κάλυψη των θέσεων εργασίας.

Τα οφέλη που προκύπτουν από ένα Γραφείο Διασύνδεσης είναι τα εξής:

- 1) Παροχή πλήρους ενημέρωσης στους φοιτητές για κενές θέσεις εργασίας.
- 2) Πληροφορίες για την πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης σε όλη την χώρα.
- 3) Εύρεση και ενημέρωση θέσεων για μόνιμη εργασία.
- 4) Παροχή πληροφοριών για προσφερόμενες υποτροφίες τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.
- 5) Άμεση ενημέρωση για σεμινάρια, θέματα που αφορούν στη δια βίου μάθηση των ατόμων, καθώς και προγράμματα Erasmus.
- 6) Πληροφορίες για εκδηλώσεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα και για σημαντικά ζητήματα που απασχολούν τον επιχειρηματικό κόσμο

Γραφείο Πρακτικής Άσκησης

Ως Γραφείο Πρακτικής Άσκησης νοείται η δομή εκείνη η οποία προάγει την πρακτική άσκηση των φοιτητών των εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων σε επιχειρήσεις και φορείς απασχόλησης από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, έχοντας ως στόχο να αξιοποιήσουν οι φοιτητές τις γνώσεις που αποκόμισαν και να εισέλθουν δυναμικά στο παραγωγικό σύστημα της χώρας.

Η πρακτική άσκηση αποτελεί μια θεσμοθετημένη υποχρεωτική διαδικασία όλων των προγραμμάτων σπουδών που προσφέρουν τα πανεπιστημιακά ιδρύματα, λόγω της σύνδεσης που απορρέει μεταξύ των φοιτητών με τον εργασιακό χώρο και φυσικά μεταξύ της εκπαίδευσης με τους φορείς του Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα.

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 η πρακτική άσκηση των φοιτητών υποστηρίζεται από το έργο “Πρακτική Άσκηση Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης” που περιλαμβάνει δράσεις για την αποτελεσματική και ποιοτική εκπαίδευση των φοιτητών του ιδρύματος.

Σε ότι αφορά τους φορείς απασχόλησης της πρακτικής άσκησης ενός φοιτητή, υποχρεούνται να εξασφαλίσουν ένα περιβάλλον υγιές ως προς τις συνθήκες εργασίας, καθώς επιβάλλεται όμοια μεταχείριση, σεβασμός της προσωπικότητας του καθενός και ασφάλεια όπως σε όλους τους ήδη υπάρχοντες εργαζομένους. Υποχρέωσή τους ακόμη, αποτελεί η ενεργό συμμετοχή σε οποιοδήποτε πρόβλημα παρουσιαστεί κατά την διεκπεραίωση της πρακτικής άσκησης των ατόμων, όπως και η άμεση συνεργασία με τον αρμόδιο επόπτη της πρακτικής εργασίας.

Τέλος, οι εργοδότες αφού αποφασίσουν να αναλάβουν κάποιο φοιτητή για την διεκπεραίωση της πρακτικής του άσκησης, υπόκεινται στην υποχρέωση να παρέχουν ειδικές άδειες εξετάσεων, ώστε οι πρακτικά ασκούμενοι φοιτητές να μην έρθουν αντιμέτωποι με δυσκολίες και προβλήματα απέναντι στις ακαδημαϊκές τους υποχρεώσεις. Πρωτίστως όμως, θα πρέπει να παρέχεται η σχετική βεβαίωση η οποία εκδίδεται από την αντίστοιχη Γραμματεία κάθε τμήματος, επιβεβαιώνοντας την συμμετοχή του εν λόγω φοιτητή στις εξετάσεις της σχολής. (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, 2012)

2.3. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣ

1. **Το πανεπιστήμιο του Στίρλινγκ (University of Stirling)** προσπαθεί μέσα από τα εξειδικευμένα προγράμματα παρακολούθησης μαθημάτων καθώς και ειδικοτήτων, να εφοδιάσει με κατάλληλες ικανότητες, δεξιότητες και προσόντα, τα άτομα που επιλέγουν να φοιτήσουν εκεί, με σκοπό να τα καταστήσει ως ικανά άτομα με “γερές” γνώσεις για όλα όσα χρειάζεται η αγορά εργασίας. Με άλλα λόγια το πανεπιστήμιο αυτό, προσπαθεί να διασφαλίσει μια επιτυχημένη και αξιόλογη ακαδημαϊκή πορεία των φοιτητών, υποστηρίζοντας και λαμβάνοντας υπόψιν τις ανάγκες και δεξιότητες των φοιτητών, αλλά και της αγοράς εργασίας. (<https://www.stir.ac.uk/>)
2. **Το Εθνικό Κέντρο Πανεπιστημίων και Επιχειρήσεων (National Centre for Universities and Business NCUB),** είναι ένας ανεξάρτητος και μη κερδοσκοπικός οργανισμός, που αναπτύσσει και δημιουργεί δεσμούς συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων στο Ηνωμένο Βασίλειο. Αυτή η συνεργασία γίνεται με βάση τις επιλογές των καλύτερων φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, που σε συνεργασία με επιχειρήσεις κολοσσούς, συνεργάζονται έχοντας σαν στόχο την επίλυση προβλημάτων, όπου αυτό έχει ως αντίκτυπο οφέλη για την οικονομία του έθνους. Επιπλέον, πρόσφατα διοργανώθηκε η τέταρτη ετήσια έκθεση για την κατάσταση των σχέσεων μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, όπου προβάλλεται η συνεργασία τους. Το NCUB έχοντας ενώσει τις δυνάμεις του με τα μέλη από διάφορες επιχειρήσεις, προσπαθεί να βοηθήσει να παραχθούν οι σωστοί πόροι, τα σωστά εφόδια καθώς παρέχει συμβουλές και πληροφορίες, τα οποία όλα αυτά μαζί θα βοηθήσουν τους αποφοίτους να επιλέξουν μια σωστή καριέρα και αυτό που τους ταιριάζει καλύτερα. Με αυτό τον τρόπο η πανεπιστημιακή κοινότητα, εξασφαλίζει στους αποφοίτους τις πέρα από τις κενές θέσεις εργασίας και μια καλύτερη επαγγελματική πορεία. Μερικές από τις διεθνείς εταιρείες συνεργασίας με την κοινότητα των Πανεπιστημίων είναι η Wayra, Havas, EY, Financial Times, Santander, οι οποίες προσφέρουν στους αποφοίτους είτε θέσεις εργασίας, είτε πρακτική εξάσκηση. Το NCUB όμως δίνει ακόμα μια εναλλακτική μεγάλη ευκαιρία στους αποφοίτους του, στο να ξεκινήσουν μια δικιά τους επιχείρηση, δημιουργώντας ακριβώς την δουλειά που επιθυμούν. Αυτή η δυνατότητα παρέχεται στους αποφοίτους με την συμμετοχή τους σε ένα διαγωνισμό, έχοντας σαν στόχο αν διακριθούν και βραβευθούν, να κερδίσουν κάποιο χρηματικό ποσό

μαζί με την υποστήριξη από το Santander για το πρώτο τους ξεκίνημα. Προϋπόθεση να τοποθετηθεί μια νέα επιχειρηματική ιδέα από τους ενδιαφερόμενους μέσα από ένα βίντεο προβολής της ιδέας αυτής, διάρκειας 60 δευτερολέπτων. (<http://www.ncub.co.uk/>)

3. **To Mediterranean College**, μαζί με τη συνεργασία ισχυρών πανεπιστημίων του εξωτερικού, αποτελεί ένα ιδιωτικό ίδρυμα μεταλυκειακής εκπαίδευσης εξασφαλίζοντας ηγετικό ρόλο στον τομέα του Τουρισμού προσφέροντας προγράμματα υψηλής ποιότητας. Προσφέρει επίσης ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σε ένα εφαρμοσμένο αντικείμενο αποτελώντας το πρώτο σε κατάταξη αναγνωρισμένο πτυχίο Βρετανικού Πανεπιστημίου στις σπουδές του Τουρισμού – Φιλοξενίας. Το Mediterranean College έχει αναπτύξει το πρόγραμμα που αφορά τον τουρισμό αναπτύσσοντας συνεργασίες με επιτυχημένες πολυεθνικές επιχειρήσεις φιλοξενίας με σκοπό να προσφέρει αυτό που πραγματικά ζητάει η αγορά εργασίας στον κλάδο. Το πρόγραμμα είναι πιστοποιημένο από το Institute of Hospitality και οι απόφοιτοι έχουν τη δυνατότητα πέρα από το πτυχίο τους να αποκτήσουν την πιστοποίηση του Βρετανικού Οργανισμού NARIC (National Recognition Information Centre) το οποίο είναι αρμόδιο για τον έλεγχο και την πιστοποίηση των Bachelor's και Master's τίτλων παρέχοντας ισότιμα επαγγελματικά και ακαδημαϊκά δικαιώματα στη Βρετανία με εκείνα των απόφοιτων του ίδιου Βρετανικού Πανεπιστημίου που ολοκληρώνουν τις σπουδές τους στη Βρετανία. (<https://www.medcollege.edu.gr/>)

Mediterranean College Employability Scheme: Το Πρόγραμμα Απασχολησιμότητας (Employability Scheme) αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αναπροσαρμογής υφιστάμενων προγραμμάτων και υπηρεσιών καθώς και διοργανώσεις δράσεων που στόχο έχουν την ενίσχυση των επαγγελματικών δεξιοτήτων των φοιτητών, προετοιμάζοντάς τους έτσι για την αγορά εργασίας. Το σχέδιο αυτό περιλαμβάνει

- Ημέρες Καριέρας/ Employability Fair, όπου εργοδότες κορυφαίοι στον τομέα τους πραγματοποιούν συνεντεύξεις πρόσληψης με φοιτητές και απόφοιτους για τις επιχειρήσεις τους.
- Επαγγελματικές Πιστοποιήσεις. Είναι ταχύρρυθμα πιστοποιημένα προγράμματα με μειωμένα δίδακτρα.
- Personal Development Planning – Πλάνο Προσωπικής Ανάπτυξης. Μέσω αυτού οι φοιτητές αποκτούν αυτογνωσία των δυνατοτήτων και αδυναμιών

τους σε σχέση με το πρόγραμμα επιλογής τους το οποίο μετέπειτα θα αποτελέσει το επάγγελμα του θα ακολουθήσουν.

- Συμβουλευτική Καριέρας. Πρόκειται για μία ατομική και ομαδική συμβουλευτική που ασχολείται με τις τάσεις της αγοράς και το πώς κυμαίνεται αυτή.
- Ομιλίες Επαγγελματιών της Αγοράς.
- Παρουσιάσεις Εταιριών, Οργανισμών και Φορέων. Διεξάγεται ενημέρωση στους φοιτητές για τις υπηρεσίες και η επαγγελματική αποκατάσταση που προσφέρουν στις επιχειρήσεις τους.
- Πρακτική – Εθελοντική Εργασία.
- Επιστημονικά Συνέδρια, Ημερίδες, Σεμινάρια και Διαλέξεις.
- Εκπαιδευτικές Επισκέψεις.
- Student Excellence Conference (Διεπιστημονικό Συνέδριο Φοιτητών): Στα πλαίσια αυτού, έπειτα από υποβολές ερευνητικών προτάσεων των φοιτητών και μετέπειτα την θετική αξιολόγηση αυτών, οι φοιτητές που ξεχώρισαν παρουσιάζουν τις προτάσεις τους σε Συνέδριο με την παρουσία άλλων συμφοιτητών, καθηγητών και εκπροσώπων της αγοράς.
- Δημοσιεύσεις φοιτητών.
- Συμμετοχή σε διαγωνισμούς.

Όλες οι παραπάνω δράσεις πραγματοποιούνται καθ' όλο το ακαδημαϊκό έτος αλλά κορυφώνονται κατά τη διάρκεια των Employability Weeks και Employability Fair:

Employability Weeks: Είναι δύο εβδομάδες κατά τη διάρκεια των οποίων το πρόγραμμα σπουδών αφιερώνεται στην προώθηση της απασχολησιμότητας των φοιτητών και αποφοίτων του Κολλεγίου.

Employability Fair: Αποτελεί έκθεση απασχολησιμότητας και διοργανώνεται κάθε Σεπτέμβριο και υπολογίζεται από επαγγελματικούς Φορείς, Οργανισμούς και Επιχειρήσεις.

Στρατηγική συνεργασία Mediterranean College - Farantouris Insurance & Financial Advisor

Πέρα από την πληθώρα συνεργασιών κατά το πέρασμα των ετών που έχει συνάψει το Mediterranean College με ξενοδοχεία και επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες στον τουρισμό και τη φιλοξενία, το MC πραγματοποιεί και συνεργασίες αλληλεγγύης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η συνεργασία του με την εταιρία Farantouris Insurance & Financial Advisor στην οποία το κολέγιο προσφέρει επιταγές εκπαίδευσης 1000 ευρώ σε προγράμματα Bachelor's και Master's αλλά και σε προγράμματα μετεκπαίδευσης, στους πελάτες του Farantouris και παράλληλα θα δίνει την ευκαιρία στους συγγενής Α' βαθμού της εταιρίας να σπουδάσουν με προνομιακά δίδακτρα στο MC.

Από την άλλη πλευρά η Farantouris υποστηρίζει όλες τις δράσεις του Career Office του MC που αφορούν τα σχέδια απασχολησιμότητας του κολεγίου για ανοικτές θέσεις σε επίπεδο πρακτικής άσκησης και προσφοράς εργασίας σε φοιτητές και απόφοιτους αλλά στηρίζει και την προσφορά guest lectures ώστε να υλοποιηθούν.(CultureNow, 2016)

4. **To Job for the Future (JFF)**, προσπαθεί να προετοιμάσει τα άτομα που το επιλέγουν ούτως ώστε να αποκτήσουν τα κατάλληλα εφόδια για να γίνουν ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας. Το JFF βοηθά κολλέγια να αναπτύξουν τα επίπεδα σταδιοδρομίας για τους μαθητές, με δεξιότητες και εφόδια που έχουν μεγάλη ζήτηση στις γύρω επιχειρήσεις των περιοχών τους. Μέσα από την συνεργασία με την αγορά εργασίας απ' όπου αντλούνται πληροφορίες για την αγορά εργασίας, εξετάζονται πραγματικά ζητήματα. Με τον τρόπο αυτό οι σπουδαστές μπορούν να μετακινούνται πιο γρήγορα και ευέλικτα σε εργασία σε επίπεδο κολλεγίου, μιας και γίνεται συνδυασμός βασικών διδακτικών δεξιοτήτων με την επαγγελματική και τεχνική μάθηση. Με άλλα λόγια το JFF, συνάπτει εταιρικές σχέσεις με εργοδότες και παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, για να βοηθά κυρίως ενήλικες με χαμηλή ειδίκευση, να αποκτήσουν όλα τα βασικά που χρειάζονται (δεξιότητες σε επίπεδο ακαδημαϊκό και επαγγελματικό), έτσι ώστε να προχωρήσει σε μια επιλεγμένη και βέλτιστη σταδιοδρομία. Τα προγράμματα αυτά εξυπηρετούν ανέργους και ενήλικες που θέλουν να εξελιχθούν. Όλο το πρόγραμμα και η κεντρική ιδέα αυτή, βασίζεται στην φιλοσοφία ότι οι επιχειρήσεις αποκομίζουν πολλά οφέλη από την επένδυση στην πρόοδο των υπαρχόντων εργαζομένων, ιδίως μέσα από προγράμματα που έχουν ως επίκεντρο την μάθηση που βασίζεται στην εργασία. Μέσα από την ενημέρωση και κατάρτιση στην αγορά εργασίας όπου αξιοποιούνται δεδομένα απ' αυτήν σε πραγματικό χρόνο ενισχύοντας τα

προγράμματα εκπαίδευσης και κατά συνέπεια υποβοηθώντας τις ανάγκες των εργοδοτών από τα δίκτυα εκμάθησης, δημιουργούνται ευκαιρίες μάθησης και γνώσεων για το κολλέγιο, καθώς μέσα από την χρηματοδότηση και στήριξη για υψηλή ποιότητα προγραμμάτων και σταδιοδρομίας στο κολλέγιο, προωθείτε η όσο τον δυνατόν καλύτερη επιτυχία του κολλεγίου και κατά συνέπεια των μαθητών τις. Συνοψίζοντας οι εκπαιδευτικές υποδομές του JFF οργανώνουν και προετοιμάζουν την εκπαίδευση , την κατάρτιση, τις γνώσεις, με βάση την αγορά εργασίας και έτσι δίνουν την δυνατότητα στα ενδιαφερόμενα άτομα είτε για την λήψη ενός πτυχίου με μεγάλη σημασία στην αγορά εργασίας, είτε δίνουν ευκαιρίες για περαιτέρω εκπαίδευση και επαγγελματική εξέλιξη που θα τους βοηθήσει ακόμα περισσότερο στο να αναδειχθούν επαγγελματικά και να εξελίξουν την εργασιακή τους πορεία, όντας πλέον απόφοιτοι με περισσότερα γνωστικά και πρακτικά εφόδια. (<http://www.jff.org/about-us/jobs-jff>)

5. Άλλη μια αξιόλογη συνεργασία έχει αναπτυχθεί μεταξύ του Πανεπιστημίου **ALBA Graduate Business School at the American College of Greece** και του ξενοδοχείου **Costa Navarino**. Μέσω του πανεπιστημίου προσφέρεται στους σπουδαστές το πρόγραμμα **MSc in Tourism Management**. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που αφορά σε μεταπτυχιακές σπουδές, έχοντας ως κύριο στόχο να δημιουργήσει επαγγελματίες οι οποίοι θα έχουν την ικανότητα να αναλάβουν ανώτερα διοικητικά καθήκοντα σε τουριστικές επιχειρήσεις σε Ελλάδα αλλά και σε εξωτερικό. Το MSc in Tourism Management, διακρίνεται από υψηλή ακαδημαϊκή ποιότητα, αφού έχει σχεδιαστεί κατά τα πρότυπα των κορυφαίων αντίστοιχων προγραμμάτων στον κόσμο, ενώ διδάσκουν στο πρόγραμμα, μερικοί από τους πιο αναγνωρισμένους με σημαντικές διακρίσεις καθηγητές του χώρου παγκοσμίως. Η διάρθρωση του προγράμματος και η φιλοσοφία του, φιλοδοξούν να προσφέρουν στους σπουδαστές τις πιο εξελιγμένες και σύγχρονες γνώσεις σε θεωρητικό επίπεδο, οι οποίες αφορούν στην επιτυχημένη διοίκηση τουριστικών επιχειρήσεων, αλλά και τα πιο σημαντικά πρακτικά εργαλεία για να τις εφαρμόσουν ακόμη κι αν εκείνοι έχουν διαφορετικές προπτυχιακές σπουδές. Η στρατηγική συνεργασία με την Costa Navarino προσφέρει στο πρόγραμμα ένα πλεονέκτημα ανταγωνιστικό, αφού δίνει την δυνατότητα για προσφορά θέσεων πρακτικής άσκησης για τους φοιτητές του συγκεκριμένου προγράμματος στις εγκαταστάσεις του Navarino Dunes που περιλαμβάνει ξενοδοχεία, συνεδριακό κέντρο, γήπεδο γκολφ, κέντρα απασχόλησης παιδιών και πολλές ακόμα δραστηριότητες. Πέρα απ αυτό όμως δίνει την ευκαιρία στους φοιτητές που στεγάζει το

Πανεπιστήμιο, να επισκέπτονται δύο φορές τον χρόνο την Costa Navarino, όπου ξεναγούνται στους χώρους τις, μαθαίνουν την φιλοσοφία της, παρακολουθούν εξειδικευμένα σεμινάρια για την λειτουργία της επιχείρησης, τη στρατηγική ανάπτυξης που ακολουθεί και τις πρακτικές διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού. Μέσα από τα διάφορα σεμινάρια που διεξάγονται στην Costa Navarino, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος, δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές να συνδέσουν τις θεωρητικές τους γνώσεις με τις σύγχρονες και επιλεγμένες απαιτήσεις της Costa Navarino. Επιπλέον οργανώνονται και προσφέρονται μέσα απ' αυτήν 5 workshops στους τομείς: Hospitality Management, Finance and Cost Accounting, Managing Service Operations, Destinations Management, Purchasing and Supply Management. Λόγω της πετυχημένης αυτής συνεργασίας μεταξύ των δύο αυτών φορέων, το πρόγραμμα βραβεύτηκε στο θεσμό Tourism Awards το 2015 κατά την πρώτη χρονιά λειτουργίας του. Ξεκινάει κάθε Οκτώβριο με διάρκεια 12-24 μήνες, τα μαθήματα διεξάγονται απογευματινές ώρες και η υποβολή αιτήσεων των ενδιαφερόμενων γίνεται ηλεκτρονικά. Επιπλέον στις 21 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε τελετή για την διεξαγωγή βραβείου Gold στην υποκατηγορία "Σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας" στα Ελληνικά βραβεία Τουρισμού 2017 του ALBA MSc στην Διοίκηση Τουρισμού, την οποία διοργάνωσε η Boussias Communications. Κοινός στόχος καθώς και σκοπός της εν λόγω στρατηγικής συνεργασίας, είναι η ανάπτυξη εξειδικευμένων επαγγελματιών και μελλοντικών ηγετών του κλάδου, που θα είναι ανταγωνιστικοί και αφοπλισμένοι με δεξιότητες σε διεθνές επίπεδο, που ο συνδυασμός όλων αυτών θα συμβάλει στην ανύψωση του ελληνικού τουρισμού σε υψηλότερα και βέλτιστα επίπεδα ποιότητας. Η ευκαιρία που δίνεται στους φοιτητές μέσα από το πρόγραμμα αυτό είναι μοναδική, καθώς και τα οφέλη που αποκομίζουν τεράστια και αξιοσημείωτα, λόγω της εξέχουσα θέσης στον τομέα που δραστηριοποιείται η ALBA και η Costa Navarino, αλλά και λόγω της στρατηγικής συνεργασίας αυτής, που κατά συνέπεια δημιουργεί μια σειρά εκδηλώσεων σε συνεργασία με βασικούς παράγοντες του τουρισμού σε όλο το πρόγραμμα, καθώς και μια καλά οργανωμένη διαδικασία πρακτικής άσκησης, τα οποία υποστηρίζουν έντονα την ανάπτυξη ενός επαγγελματικού δικτύου και αυξάνουν σημαντικά την απασχολησιμότητα των σπουδαστών μετά την αποφοίτηση τους. (<http://www.alba.edu.gr/career/career-office-services/>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο όρος **μεθοδολογία έρευνας**, αναφέρεται στις παραμέτρους της ερευνητικής προσπάθειας του ερευνητή, οι οποίες αφορούν στις γενικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις, στις μεθόδους, στις τεχνικές, στα μέσα, στα υλικά και στις διαδικασίες που θα επιλέξει για την διεξαγωγή της ερευνάς του (Δημητρόπουλος, 2004).

Με απλά λόγια, η μεθοδολογία μας βοηθά να φτιάξουμε την ερευνά μας με μια συνοχή και μια μεθοδολογία που απαρτίζεται από μια σειρά βημάτων, τα οποία θα μας χρησιμεύσουν να οδηγηθούμε στο τελικό αποτέλεσμα καθώς και στην διεξαγωγή των συμπερασμάτων που θέλουμε. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχουν διάφορες μεθοδολογικές προσεγγίσεις οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μια ερευνά, οι οποίες κατηγοριοποιούνται σε ποσοτικές-ποιοτικές, πρωτογενείς-δευτερογενείς.

3.1. ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

A. ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η ποιοτική έρευνα χρησιμοποιείται για τη συλλογή στοιχείων που δεν μπορούν να παρατηρηθούν και να μετρηθούν άμεσα. Πιο συγκεκριμένα διερευνά σε βάθος τις αντιλήψεις, τα κίνητρα, τα συναισθήματα και τις αντιδράσεις ενός πληθυσμού, αλλά και τα βαθύτερα αίτια που τους οδηγούν σε αυτές τις συμπεριφορές. Η συλλογή δεδομένων γίνεται με δομημένα πρωτόκολλα, όπως ερωτηματολόγια, κλίμακες και δοκίμια επιτευγμάτων. Οι μέθοδοι της ποιοτικής έρευνας είναι οι εξής:

- **Ομάδες εστίασης (focus groups).** Μια ομάδα εστίασης αποτελείται από 7-10 άτομα περίπου, τα οποία παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά σχετικά με το θέμα που θα συζητηθεί, αλλά δεν γνωρίζονται μεταξύ τους. Ένας συντονιστής χρησιμοποιεί την ομάδα ώστε να αντλήσει πληροφορίες.
- **Συνεντεύξεις σε βάθος.** Συνέντευξη θεωρείται η διαδικασία κατά την οποία ο ερευνητής συζητά με έναν ερωτώμενο προκειμένου να αντλήσει πληροφορίες για τις σκέψεις, τις απόψεις και τις εμπειρίες του ερωτώμενου στο σχετικό θέμα. Ο ερευνητής έχει τον έλεγχο της διαδικασίας.

- **Προβολικές τεχνικές.** Οι τεχνικές αυτές φέρνουν στην επιφάνεια συναισθήματα και σκέψεις του ερωτώμενου που δεν θα εμφανίζονταν με άλλες μεθόδους, καθώς δρουν στο υποσυνείδητό του.
- **Τεχνικές παρατήρησης.** Σε αυτές τις τεχνικές ο ερευνητής στηρίζεται στην παρατήρηση και όχι στην επικοινωνία με άλλα άτομα για να συλλέξει πληροφορίες και να αναλύσει τις συμπεριφορές τους. (Σιώμκος & Μαύρος, 2008)

B. ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η ποσοτική έρευνα χρησιμοποιείται όταν οι πληροφορίες που αναζητούνται είναι ακριβείς και συγκεκριμένες. Τα ποσοτικά δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για στατιστικές αναλύσεις οδηγώντας σε αξιόπιστα αποτελέσματα, αλλά για να συμβεί αυτό χρειάζεται το δείγμα που θα επιλεγεί να είναι αντιπροσωπευτικό. Η ποσοτική έρευνα βασίζεται στο σχεδιασμό ενός ερωτηματολογίου, δηλαδή μιας ομάδας τυποποιημένων ερωτήσεων για τη συλλογή συγκεκριμένων πληροφοριών. Η τυποποίηση των στοιχείων που συλλέγονται, η δυνατότητα προσέγγισης μεγάλου μέρους πληθυσμού και η επιδεκτικότητα των στοιχείων σε στατιστικές μεθόδους ανάλυσης, καθιστούν την ποσοτική ως την πιο διαδεδομένη μορφή εμπειρικής έρευνας για την μελέτη των κοινωνικών φαινομένων (Κυριαζή 2011). Σκοπός της ποσοτικής έρευνας είναι η εύρεση σχέσεων μεταξύ διαφόρων παραγόντων. Η ποσοτική έρευνα αναφέρεται στη συστηματική διερεύνηση φαινομένων με στατιστικές μεθόδους, μαθηματικά μοντέλα και αριθμητικά δεδομένα. Χρησιμοποιείται συνήθως αντιπροσωπευτικό δείγμα παρατηρήσεων και επιδιώκεται γενίκευση σε ένα ευρύτερο πληθυσμό. Τα ερωτηματολόγια διανέμονται στους ερωτώμενους με τους εξής τρόπους:

- **Προσωπική μέθοδος.** Ο ερευνητής έρχεται ο ίδιος σε επαφή με τον ερωτώμενο, του δίνει το ερωτηματολόγιο και είτε το συμπληρώνει μόνος του είτε ο ερευνητής γράφει τις απαντήσεις του. Η διεξαγωγή αυτής της μεθόδου είναι πιθανό να γίνει με προσωπική συνέντευξη στα σπίτια των ερωτώμενων, με συνέντευξη σε κεντρικά σημεία ή στο δρόμο ή ακόμη και στο χώρο εργασίας τους.
- **Τηλεφωνική μέθοδος.** Το ερωτηματολόγιο συμπληρώνεται μέσω τηλεφώνου, καθώς ο ερευνητής τηλεφωνεί στον ερωτώμενο και του απευθύνει συγκεκριμένες ερωτήσεις.

- Ταχυδρομική μέθοδος. Το ερωτηματολόγιο αποστέλλεται στο σπίτι του ερωτώμενου προκειμένου να το συμπληρώσει μόνος του σε όσο χρόνο θέλει και να το στείλει πίσω στην επιχείρηση.
- Έρευνα μέσω διαδικτύου. Το ερωτηματολόγιο, καθώς και οι οδηγίες εκπόνησης του βρίσκονται στο διαδίκτυο και ο ερωτώμενος καλείται να το συμπληρώσει ηλεκτρονικά και να το στείλει στον ερευνητή.

Γ. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑ

Η πρωτογενής έρευνα (επίσης γνωστή ως «έρευνα πεδίων») περιλαμβάνει τη συλλογή δεδομένων/ πληροφοριών που δεν υπάρχουν ήδη. Αυτές οι πληροφορίες μπορούν να συλλεχθούν χρησιμοποιώντας ο ερευνητής ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις. Οι τρόποι διεξαγωγής της συγκεκριμένης έρευνας σύμφωνα με τον Chisnal είναι οι ακόλουθοι : Χρήση ερωτηματολογίου, συνεντεύξεις σε βάθος, με τη μέθοδο της παρατήρησης, με το πειραματισμό. (Μπώκος, 2001)

Δ. ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑ

Η δευτερογενής έρευνα (επίσης γνωστή ως «βιβλιογραφική έρευνα») διεξάγεται με τη συγκέντρωση και αξιολόγηση πληροφοριών που έχουν συλλεχθεί ήδη από προηγούμενη πρωτογενής έρευνα. Μπορεί να προέλθει είτε από εσωτερικές είτε από εξωτερικές πηγές. Σημαντικό κριτήριο για τη χρήση στοιχείων που η συλλογή τους έγινε στα πλαίσια άλλης έρευνας είναι η γνώση και κατανόηση των περιορισμών που προκύπτουν. Παραδείγματα πηγών στοιχείων που μπορεί να είναι χρήσιμα στα πλαίσια δευτερογενούς έρευνας αποτελούν, τα στατιστικά στοιχεία που συλλέγονται από τις κρατικές υπηρεσίες, προηγούμενες, πρόσφατες έρευνες που έχουν διεξαχθεί για το ίδιο θέμα, στοιχεία που συλλέγονται από τα διάφορα τμήματα ενός οργανισμού. (Μπώκος, 2001)

3.2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της παρούσα μελέτης, είναι να ερευνηθεί, τι ακριβώς είναι αυτό το οποίο αποζητά η αγορά εργασίας από τους φοιτητές/απόφοιτους ενός τριτοβάθμιου εκπαιδευτικού ιδρύματος και από την άλλη, σε τι επίπεδο κυμαίνονται οι απόφοιτοι, κατά πόσο καλύπτουν τις σύγχρονες ανάγκες μια αγοράς και πόσο καλά είναι οι ίδιοι, όταν εισέρχονται στην αγορά εργασίας. Ανάμεσα στα θέματα που εξετάστηκαν ήταν

ο βαθμός στον οποίο τα ξενοδοχεία στελεχώνονται από αποφοίτους τουρισμού ανώτατης εκπαίδευσης και αν η εκπαίδευση των αποφοίτων ικανοποιεί τις ανάγκες της βιομηχανίας. Επιπλέον, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν την πρακτική άσκηση που ενσωματώνεται σε όλα τα προγράμματα σπουδών. Για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας και για την αποτύπωση καλύτερων αποτελεσμάτων, δημιουργήθηκαν ερευνητικά ερωτήματα για την υποβοήθηση του έργου αυτού. Τα ερευνητικά ερωτήματα εξετάζουν και φέρουν απαντήσεις για προγράμματα συνεργασίας ανάμεσα στην αγορά εργασίας και στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα, για τα skills των φοιτητών, τις ανάγκες της αγοράς και τους τρόπους σύνδεσης της με τα ιδρύματα. Καθώς και για τις δράσεις και δραστηριότητες που ευνοούν στην ανάπτυξη μιας συνεργασίας ανάμεσα στους δύο φορείς, όπως και στα κίνητρα/οφέλη που θα αποκομίσει το κάθε εμπλεκόμενο μέλος χωριστά (φοιτητής-ακαδημαϊκός-επιχειρηματίας), μέσα από το αντίστοιχο πρόγραμμα και από την αντίστοιχη συνεργασία.

3.3. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η συλλογή των πληροφοριών αυτών, για την έρευνα που πραγματοποιήθηκε για τους σκοπούς της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας, έγινε με την μέθοδο της προσωπικής συνέντευξης όπως προαναφέρθηκε. Εκτός συγκεκριμένων και ελάχιστων περιπτώσεων, όπου λόγω απόστασης τα στοιχεία συλλέχθηκαν με την πραγματοποίηση βίντεο κλήσης μέσω Skype.

Στην εν λόγω πτυχιακή χρησιμοποιήθηκε ποιοτική, πρωτογενής έρευνα με την δημιουργία δομημένων συνεντεύξεων, έχοντας ως σκοπό την συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών χρήσιμων, για την εξαγωγή συμπερασμάτων και προτάσεων αναφορικά με το επίπεδο και την ποιότητα παρεχόμενων τουριστικών προγραμμάτων σπουδών, σχετιζόμενες με τις σύγχρονες ανάγκες καθώς και απαιτήσεις της τουριστικής αγοράς εργασίας.

Ως συνέντευξη θεωρείται η διαδικασία κατά την οποία ένας ερευνητής, θέτει ερωτήσεις προφορικά σε κάποιον, ή σε ένα δείγμα, για να μάθει την άποψη του για κάποιο συγκεκριμένο θέμα, να μάθει ανάλογες πληροφορίες και στην συνέχεια να γνωστοποιήσει τις απαντήσεις αυτές στο ευρύτερο κοινό. (Earl, 2011)

Η προσωπική συνέντευξη θεωρείται ως η πιο άμεση και ολοκληρωμένη μέθοδος επικοινωνίας με τον πληθυσμό ή το δείγμα. Και αυτό γιατί μέσα απ' αυτήν, έρχεται

σε άμεση επαφή με τον ερωτώμενο, έχοντας τον απέναντι σου, καθώς μπορούν να δοθούν καλύτερες διευκρινίσεις όπου υπάρχει τυχόν απορία και για τον ερωτώμενο και για τον ερωτώντα. Επομένως επιτυγχάνεται μέσω όλων των παραπάνω καλύτερη επικοινωνία και μείωση της μη ανταπόκρισης λόγω μη κατανόησης των ατόμων του δείγματος στο ερωτηματολόγιο. Ως κάτι αρνητικό από την άλλη, μπορεί να θεωρηθεί η χρονοβόρα διαδικασία να υποβληθεί πλήθος ερωτήσεων και απαντήσεων, όπως και το γεγονός ότι οι συνεντεύξεις και στις δύο κατηγορίες ερωτηθέντων είχαν χαρακτήρα δομημένο, που δεν επιτρέπουν να ξεφύγει η συζήτηση από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

3.4. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Το ερωτηματολόγιο αποτελεί τον πλέον πιο διαδεδομένο τρόπο για την συλλογή ποικίλων στοιχείων για μια έρευνα. Απαρτίζεται από μια σειρά ερωτημάτων με την μορφή συνήθως σύντομων ερωτήσεων, όπου καλούνται άτομα ενός δείγματος που έχουν επιλεγεί για μια συγκεκριμένη έρευνα, να τα απαντήσουν. Τα περισσότερα ερωτηματολόγια έναντι οποιονδήποτε άλλων ερευνητικών εργαλείων, χαρακτηρίζονται για την ευελιξία και την προσαρμοστικότητα τους, ως προς τον τρόπο έκφρασης και έκθεσης των ερωτημάτων. Οι δύο βασικοί τύποι ερωτηματολογίων που χρησιμοποιούνται συχνότερα, είναι τα δομημένα ερωτηματολόγια και τα μη δομημένα. Η διαφορά αυτών των δύο τύπων ερωτηματολογίων, έγκειται στο ότι τα δομημένα ερωτηματολόγια διαθέτουν συγκεκριμένου τύπου ερωτήσεις και απαιτούν ανάλογες απαντήσεις. Σε αντίθεση με τα ερωτηματολόγια μη δομημένου τύπου, όπου δεν περιορίζονται στο εύρος των απαντήσεων τους από τους ερωτηθέντες του δείγματος. Στην παρούσα ερευνητική εργασία χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια δομημένου τύπου για την συλλογή στοιχείων και πληροφοριών από φοιτητές και απόφοιτους τουριστικών προγραμμάτων σπουδών, καθώς και για τους εκπαιδευτικούς τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης, έχοντας ως σκοπό την βαθύτερη διερεύνηση και άποψη τους σχετικά με το θέμα της μελέτης αυτής. (Ζαφειρόπουλος, 2017)

Ο σχεδιασμός του περιεχόμενου του δομημένου ερωτηματολογίου και για τους δύο τύπους του δείγματος, έγινε με βάση τους στόχους και τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, οι οποίες μπορούν να συνοψιστούν στα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- αξιολόγηση της καταλληλότητας και της ποιότητας των παρεχόμενων τουριστικών σπουδών σε σχέση με τις διαπιστούμενες σύγχρονες ανάγκες και

απαιτήσεις της τουριστικής αγοράς εργασίας (ζητήθηκε η άποψη καθώς και προτάσεις των αποφοίτων)

- αξιολόγηση της καταλληλότητας και της ποιότητας της πρακτικής άσκησης, η οποία πραγματοποιείται σε φορείς και επιχειρήσεις του κλάδου (εξετάσθηκε κατά πόσο επιχειρήσεις προσφέρουν πρακτική άσκηση σήμερα και τι συνθήκες επικρατούν κατά την διάρκεια αυτής-κατά πόσον εφαρμόζεται και υλοποιείται σωστά)
- εξέταση των απόψεων των συμμετεχόντων για το επίπεδο της συνεργασίας σήμερα, ανάμεσα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα που προσφέρουν σπουδές στον τουρισμό και στην φιλοξενία, με αντίστοιχες επιχειρήσεις ιδιωτικού και δημόσιου φορέα
- διερεύνηση της άποψης η οποία αφορά στη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση (πόσο απαραίτητη ή όχι την κρίνουν, σε ποιους θα πρέπει να εφαρμόζεται και ποιος φορέας θα πρέπει να την αναλαμβάνει)

Οι ερωτήσεις που τέθηκαν, σχεδιάστηκαν με αρκετή προσοχή και λεπτομέρεια, λαμβάνοντας υπόψιν σημαντικούς παράγοντες, μερικοί από τους οποίους αναφέρονται παρακάτω:

- Οι ερωτήσεις διατυπώθηκαν σε απλή και εύκολα κατανοητή γλώσσα, με χρήση λέξεων οικείων και απλών, ώστε το μήνυμα της κάθε ερώτησης να είναι καθαρό και εύκολα κατανοήσιμο,
- Αποφεύχθηκε, όσο ήταν αυτό εφικτό, η χρήση εξειδικευμένων όρων,
- Οι ερωτήσεις ήταν συγκεκριμένες ώστε να δοθούν ακριβείς απαντήσεις
- Καταβλήθηκε προσπάθεια ώστε οι ερωτήσεις να είναι σύντομες και απλές και να επικεντρώνεται η κάθε μια σε συγκεκριμένο ζητούμενο,
- Ζητήθηκαν οι απόψεις των ερωτώμενων, χωρίς να γίνεται αναφορά σε απόψεις τρίτων ή επικρατούσες απόψεις – γεγονός που μπορεί να επηρεάσει την πιθανή απάντηση,
- Δεν χρησιμοποιήθηκαν εκφράσεις οι οποίες να καταδεικνύουν ή να προδιαθέτουν για την ή τις περισσότερο αποδεκτές απαντήσεις.

Ο λόγος που χρησιμοποιήθηκε ίδιου τύπου ερωτηματολόγιο στην έρευνα που έγινε τόσο στους φοιτητές και απόφοιτους τουριστικών προγραμμάτων σπουδών, όσο και στους εκπαιδευτικούς των αντίστοιχων προγραμμάτων, ήταν για να μπορέσει να γίνει κάποια σύγκριση μεταξύ των απόψεων των δύο αυτών κατηγοριών στην παρούσα έρευνα.

3.5. ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ως πληθυσμός για την συγκεκριμένη μελέτη έρευνας θεωρείται το σύνολο των φοιτητών από προγράμματα φιλοξενίας και τουριστικών σπουδών, καθώς και οι εκπαιδευτικοί πανεπιστημιακών κοινοτήτων, που συσχετίζονται με προγράμματα σπουδών γύρω από τον τουρισμό και την φιλοξενία. (Earl, 2011)

Δείγμα αποτελεί ένα τμήμα του παραπάνω πληθυσμού, από το οποίο συλλέγονται τα στοιχεία που απαιτούνται και οι πληροφορίες αυτές θεωρείται ότι εκφράζουν ολόκληρο τον πληθυσμό. (Earl, 2011) Στη συγκεκριμένη μελέτη/έρευνα, το δείγμα προέρχεται από άτομα που παρουσιάζουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά μεταξύ τους. Το χαρακτηριστικό αυτό στην συγκεκριμένη εργασίας είναι η εκπαιδευτική βαθμίδα των ερωτώμενων και το συγκεκριμένο αντικείμενο μελέτης που έχει να κάνει με τον τουρισμό και την φιλοξενία.

Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα αυτή, ήταν φοιτητές των ιδρυμάτων καθώς και πανεπιστημιακοί εκπαιδευτικοί πάνω στον τομέα του τουρισμού και της φιλοξενίας. Για την δημιουργία του δείγματος, αρχικά επιλέχθηκαν καθηγητές ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην Κρήτη αλλά και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας. Για την συλλογή πληροφοριών, μέσα από τις προσωπικές γνωριμίες των εκπαιδευτικών του ΤΕΙ Κρήτης, η ερευνήτρια επικοινωνήσε τηλεφωνικά με τους συμμετέχοντες και όρισε προσωπικές συναντήσεις με τους καθηγητές και φοιτητές που είχαν έδρα το Ηράκλειο και αντίστοιχα βίντεο κλήσεις μέσω Skype για όσους βρίσκονταν εκτός Ηρακλείου. Για όσους βρίσκονταν εντός Ηρακλείου η ερευνήτρια τους επισκέφθηκε στους χώρους εργασίας τους. Για τις συνεντεύξεις χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο, μέσα από το οποίο συλλέχθηκαν όλες οι πληροφορίες που απαιτούσε η έρευνα αυτή. Η διεξαγωγή της έρευνας έγινε την περίοδο Φεβρουάριος – Μάρτιος 2017.

Την ίδια περίοδο πραγματοποιήθηκαν και οι συνεντεύξεις στους φοιτητές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, με χρήση αντίστοιχου ερωτηματολογίου. Οι χώροι που διεξήχθη η συνέντευξη σε αυτούς ήταν είτε σε κάποιο καφέ, είτε σε κάποιο χώρο του εκπαιδευτικού τους ιδρύματος. Όλοι οι φοιτητές του δείγματος προέρχονταν από εκπαιδευτικά ιδρύματα με έδρα το Ηράκλειο Κρήτης.

Τα βήματα που ακολουθήθηκαν για τη διενέργεια των συνεντεύξεων ήταν τα ακόλουθα:

- Τηλεφωνική επικοινωνία και ανακοίνωση του θέματος και του σκοπού της έρευνας, ερώτηση εάν υπήρχε η πρόθεση και ο χρόνος για μια συνάντηση για την συνέντευξη
- Επικοινωνία μέσω βίντεο κλήσης Skype, όσων βρίσκονταν εξ αποστάσεως
- Επίσκεψη στο χώρο εργασίας την ώρα που είχε προσδιοριστεί το ραντεβού
- Συνέντευξη με τους φοιτητές και με τους εκπαιδευτικούς
- Κλείσιμο της συνέντευξης με ευχαριστίες για συνεργασία και το χρόνο που αφιερώθηκε στην ερευνά.

3.6. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Κατά την διάρκεια της ερευνητικής εργασίας υπήρξαν κάποιες δυσκολίες στην διεκπεραίωσή της. Πρώτα απ' όλα στην σωστή διατύπωση των ερωτήσεων στο ερωτηματολόγιο, έτσι ώστε να είναι απλές, κατανοητές και σαφείς, καθώς να εμπριέχουν μονάχα πληροφορίες που πραγματικά χρειάζονταν η έρευνα. Αλλά από την άλλη έπρεπε να διατυπωθούν με τρόπο που να προσελκύσει τους ερωτώμενους του δείγματος, ώστε να τις απαντήσουν ευχάριστα και με ενδιαφέρον.

Η άλλη δυσκολία που αντιμετωπίστηκε ήταν η επιλογή ατόμων για το δείγμα και εφόσον βρεθούν τα κατάλληλα άτομα να οριστεί μια συνέντευξη μαζί τους, το οποίο διευθετήθηκε με τη συνδρομή των εκπαιδευτικών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Κρήτης. Αυτό αποτέλεσε τη μεγαλύτερη πρόκληση αναφορικά με το μεθοδολογικό μέρος της εργασίας, αφού τόσο τα ωράρια των συμμετεχόντων όσο και της ερευνήτριας δεν ήταν πάντα ευέλικτα και συμβατά. Έπρεπε να ρυθμιστούν οι ώρες και οι μέρες που είχε διαθέσιμο χρόνο το κάθε άτομο του δείγματος μου, πράγμα που έκανε την όλη διαδικασία πιο δύσκολη και περίπλοκη.

Τέλος από τα δυσκολότερα στάδια της έρευνας αυτής ήταν, αφού συλλεχθούν τα στοιχεία και απομαγνητοφωνηθούν, να καταγραφούν, καθώς και να συγκεντρωθούν όλες οι απαντήσεις των ερωτηθέντων, απ' όπου έπρεπε να εξαχθεί και ένα γενικό συμπέρασμα. Όλα τα παραπάνω σε συνδυασμό με το χρονικό περιορισμό υλοποίησης της έρευνας και ολοκλήρωσης της πτυχιακής εργασίας δυσχέρανε περισσότερο τη διαδικασία αυτή. Υπό καλύτερες συνθήκες θα ήταν προτιμότερο κάποιες από τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν μέσω Skype, να γίνουν με προσωπική επικοινωνία. Το συγκεκριμένο μέσο χρησιμοποιήθηκε σε κάποιες συνεντεύξεις λόγω μεγάλης απόστασης μεταξύ ερευνήτριας και συμμετεχόντων στην

έρευνα. Η προσωπική επαφή όμως σε κάθε περίπτωση θα ήταν προτιμότερη από οποιοδήποτε άλλο μέσο επικοινωνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν από τα ερωτηματολόγια αναλύθηκαν, επεξεργάστηκαν και αξιολογήθηκαν, με σκοπό την ερμηνεία τους και την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων, τα οποία θα δώσουν απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα και τελικά θα καλύψουν το στόχο της ερευνητικής μελέτης, ο οποίος είναι να αντιληφθούμε τι είναι αυτό που ζητά η αγορά εργασίας από τους φοιτητές και κατά συνέπεια από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Έτσι ώστε και οι ακαδημαϊκές κοινότητες από την πλευρά τους να ενσωματώσουν αυτές τις ανάγκες και να βγάλουν απόφοιτους με προσόντα που να καλύπτουν τις ανάγκες της αγοράς. Επιπροσθέτως, ο δεύτερος σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετασθεί το πώς μπορεί να αναπτυχθεί και να ευδοκιμήσει μια συνεργασία ανάμεσα στα ιδρύματα και στους επιχειρηματίες στην αγορά εργασίας.

Στο α' μέρος (ενότητα 4.1) αναλύονται τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων προς τους εκπαιδευτικούς προγραμμάτων σπουδών στον τουρισμό και τη φιλοξενία. Στο β' μέρος (ενότητα 4.2) αναλύονται οι συνεντεύξεις με τους φοιτητές των τουριστικών προγραμμάτων σπουδών. Για τη συστηματοποίηση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε βοηθητικά το πρόγραμμα Microsoft Office Excel.

4.1. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Στο ερώτημα που αφορά το πώς θα οριζόταν μια καλή περίπτωση συνεργασίας μεταξύ τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών τουριστικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων του τουριστικού ξενοδοχειακού τομέα, η πλειοψηφία απάντησε πως αυτό που χρειάζεται κατά κύριο λόγο είναι οι τακτικές συναντήσεις και η άμεση επαφή των δύο αυτών φορέων. Κάποιοι ανέφεραν ως παράδειγμα συνεργασίας την πρακτική άσκηση των φοιτητών σε κάποια τουριστική επιχείρηση με την δημιουργία μιας πλατφόρμας, που συνδέει τις απαιτήσεις του εργοδότη με τα αντίστοιχα του εκπαιδευτικού ιδρύματος.

Ως προς τα κέρδη τα οποία θα αποκόμιζαν μέσα από ένα πρόγραμμα συνεργασίας, οι ερωτώμενοι, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, απάντησαν ότι αποκτούν γνώση της αγοράς και εμπειρία, καθώς έρχονται κοντά στις εξελίξεις της αγοράς και των νέων τάσεων. Ένα μεγάλο ποσοστό συμφώνησε στη σύνδεση θεωρίας και πράξης.

Δηλαδή, ό, τι αποκομίζουν οι φοιτητές σε θεωρητικό επίπεδο, πλέον περνάει σε πρακτικό, με αποτέλεσμα η μετάβαση αυτή από την θεωρία στην πράξη να βοηθάει τους φοιτητές να εντρυφήσουν σε αυτό που σπουδάζουν. Μια μερίδα εκπαιδευτικών υποστήριξε ότι πρέπει να εκπονηθούν περισσότερες πτυχιακές εργασίες με θέμα τις πραγματικές ανάγκες των αγορών. Μια άλλη μερίδα εκπαιδευτικών επεσήμανε ως αναγκαία την χρηματοδότηση από επιχειρήσεις για εκπαιδευτικά προγράμματα που προάγουν την γνώση και την έρευνα, κάτι που αναμφισβήτητα είναι προς όφελος και των δύο φορέων.

Ένα σημαντικό ερώτημα που τέθηκε στους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς ήταν το τι διατίθενται να δώσουν για να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη της συνεργασίας τους με τους εμπλεκόμενους φοιτητές και εργοδότες. Οι περισσότεροι απάντησαν πως θα διέθεταν προσωπικό χρόνο για συζητήσεις, καθώς και σε επισκέψεις μαζί με τους φοιτητές και τους εκπαιδευτικούς που συνθέτουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα, στις αντίστοιχες επιχειρήσεις. Αυτό έχει ως στόχο η συνεργασία να φέρει τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα και να διαπιστωθούν οι ανάγκες της αγοράς εργασίας, ώστε να καταρτισθεί καταλλήλως το πρόγραμμα σπουδών. Επίσης, μια γνώμη που υποστηρίχθηκε αφορούσε την ανάγκη διεξαγωγής έρευνας για λογαριασμό των επιχειρήσεων και τη δημιουργία προγραμμάτων συνεχούς κατάρτισης των υπαλλήλων μιας επιχείρησης· μέρος της εκπαίδευσης αυτής των υπαλλήλων είναι η προσφορά τεχνογνωσίας.

Άλλη μια ερώτηση που τέθηκε ήταν αν γνωρίζουν κάποια συνεργασία μεταξύ τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που προσφέρουν προγράμματα σπουδών στον τομέα του τουρισμού, καθώς και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό και ξενοδοχειακό τομέα. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων απάντησε πως δεν γνωρίζει. Αναφέρθηκαν παρολ' αυτά από κάποιους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς συνεργασίες, όπως με το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, όπου παρέχεται χρηματοδότηση από τον Κώστα Ναβαρίνο σε φοιτητές για εκπόνηση μεταπτυχιακού προγράμματος. Επίσης, μέσω του προγράμματος ΛΑΕΚ υπάρχει δυνατότητα χρηματοδότησης μεταπτυχιακών προγραμμάτων για τους φοιτητές, αλλά και η δυνατότητα για προπτυχιακή εκπαίδευση. Άλλη μια απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα είναι ότι και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου δίνει την δυνατότητα πρακτικής άσκησης. Τουριστικές επιχειρήσεις δέχονται με την σειρά τους φοιτητές για πρακτική άσκηση, οπότε αυτό αποτελεί ένα πλαίσιο συνεργασίας. Αναφέρθηκε επίσης από κάποιον ερωτώμενο πως γίνονται σοβαρές προσπάθειες από το ΤΕΙ Κρήτης μέσω ενός εργαστηρίου που στεγάζεται στο ΤΕΙ για την σύνδεση της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Σχετικά με το ερώτημα για τα δυνατά και αδύνατα σημεία της παραπάνω συνεργασίας οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν οι παρακάτω. Ως προς τα **δυνατά σημεία**, επισημάνθηκε η δυνατότητα του φοιτητή να δει πραγματικά τι συμβαίνει στην αγορά εργασίας πέραν της θεωρίας του προγράμματος σπουδών. Ακόμα υπήρξαν πανεπιστημιακά ιδρύματα που ενσωμάτωσαν, μέσω προγραμμάτων, τη δυνατότητα της πρακτικής άσκησης που πριν δεν ήταν εφικτή, με αποτέλεσμα την άμεση επαφή τους με την αγορά εργασίας. Μια ακόμα άποψη που αναφέρθηκε είναι η ύπαρξη ανθρώπων με νέες προσεγγίσεις και νεωτερικές αντιλήψεις που συμβάλλουν στην επίτευξη μιας πιο βελτιωμένης συνεργασίας. Τέλος, κάποιοι τόνισαν πως ακόμα τα οφέλη που πηγάζουν από την εν λόγω συνεργασία δεν έχουν γίνει ακόμα εμφανή, καθώς η κλίμακα συνεργασίας είναι προς το παρόν περιορισμένη. Ως προς τα **αδύναμα σημεία** δόθηκαν ποικίλες απαντήσεις. Αφενός επισημάνθηκαν οι γραφειοκρατικές αγκυλώσεις ως κύριο πρόβλημα, αφετέρου η επαφή ανάμεσα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και την αγορά εργασίας δεν είναι η απαιτούμενη. Ακόμα γίνεται λανθασμένη διαχείριση της χρηματοδότησης που παρέχεται. Υπονομεύεται με αυτό τον τρόπο ο σκοπός για τον οποίο διατίθενται τα χρήματα. Επιπλέον, ορισμένοι από τους ερωτώμενους τόνισαν ότι δεν έχει γίνει αντιληπτά από την πλειοψηφία τα σημεία σύγκλισης ανάμεσα στον χώρο εκπαίδευσης και στις επιχειρήσεις ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της συνεργασίας. Επομένως πρέπει να γίνει αντιληπτό τόσο από τον ακαδημαϊκό χώρο, όσο και από τον χώρο των επιχειρήσεων ότι μπορεί να υπάρξει ένα παραγωγικό δούναι και λαβείν. Από την πλευρά των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων παρέχεται η θεωρητική γνώση και από την πλευρά των επιχειρήσεων η πρακτική εμπειρία.

Η πέμπτη ερώτηση αφορούσε το βαθμό στον οποίο οι απόφοιτοι τουριστικών προγραμμάτων σπουδών πληρούν και ικανοποιούν τις ανάγκες και απαιτήσεις της αγοράς. Οι περισσότερες απαντήσεις σε αυτό το ερώτημα ήταν ίδιες. Κατά μέσο όρο οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν ότι δεν καλύπτονται οι ανάγκες της αγοράς από τους απόφοιτους. Και αυτό είτε επειδή το πρόγραμμα σπουδών δεν είναι το κατάλληλο είτε επειδή οι εκπαιδευτές δεν είναι καταλλήλως καταρτισμένοι, καθώς διαφέρει το γνωστικό τους αντικείμενο και δεν ανταποκρίνεται στο πεδίο που απαιτείται, σε συνάρτηση με την απροθυμία τους για περαιτέρω διεύρυνση του γνωστικού τους πεδίου. Επίσης άλλη μια αναφορά έγινε στο ότι ο αριθμός των αποφοίτων σε ετήσια βάση είναι πολύ μικρός σε σχέση με τον αριθμό που απασχολούνται στον τουριστικό και ξενοδοχειακό κλάδο. Υπάρχει ωστόσο μια μειοψηφία που απάντησε θετικά και υποστήριξε ότι οι ανάγκες που αφορούν το επίπεδο των γνώσεων των αποφοίτων, καλύπτονται επαρκώς. Πρέπει ωστόσο να

υπάρχει μια διαρκής επαγρύπνηση από την πλευρά των αποφοίτων, ώστε να ενημερώνονται διαρκώς για τις νέες τάσεις και εξελίξεις που υπάρχουν στην αγορά, εφόσον πρόκειται για έναν τομέα διαρκώς εξελισσόμενο.

Η επόμενη ερώτηση αφορά στο πώς και με ποιο τρόπο θεωρείται ότι μπορούν να συμμετέχουν οι εργοδότες στο σχεδιασμό προγραμμάτων σπουδών. Για ακόμη μια φορά εδώ η πλειοψηφία των ερωτώμενων συμφώνησε. Υποστήριξαν πως πρέπει οι εργοδότες να κάνουν σαφείς τις ανάγκες τους και τι είναι αυτό που πραγματικά ζητάνε. Έτσι, οι απαιτήσεις τους να ενσωματωθούν στα προγράμματα σπουδών των ακαδημιών. Ορισμένοι τόνισαν την ανάγκη να υποδείξουν οι εργοδότες τις ελλείψεις των αποφοίτων σε συγκεκριμένες κατηγορίες, για να διορθωθούν και ακολούθως, αν χρειαστεί, να αλλάξει το πρόγραμμα σπουδών.

Το επόμενο υποερώτημα αφορούσε το πώς θα μπορούσε η συμμετοχή εργοδοτών στην ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών να συνεισφέρει στην σύνδεση εκπαίδευσης και αγοράς. Η πλειοψηφία ανέφερε ότι με την παρέμβαση των εργοδοτών τα προγράμματα σπουδών διαμορφώνονται με τέτοιο τρόπο που ανταποκρίνονται καλύτερα στις απαιτήσεις της αγοράς. Η άμεση αυτή επαφή διαμορφώνει την παρεχόμενη γνώση, ώστε οι φοιτητές και οι απόφοιτοι να καλύπτουν τις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς

Μια πιο περιορισμένη ομάδα εκπαιδευτών απάντησε ότι θα ήταν χρήσιμο οι εργοδότες να συμμετείχαν σε κάθε μορφή δραστηριότητας η οποία γίνεται στα πλαίσια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, όπως ημερίδες και συνέδρια που διοργανώνει το ίδρυμα. Με αυτό τον τρόπο οι εργοδότες έρχονται σε επαφή με τους φοιτητές και έτσι δημιουργούνται καλύτερες προϋποθέσεις συνεργασίας. Αναφέρθηκε ακόμα η ανάγκη ύπαρξης επιτροπών στις οποίες θα μπορούν να καλούνται, άτυπα, εκπρόσωποι φορέων ώστε να διαπιστωθεί τι χρειάζεται η αγορά ή τι λείπει από τους απόφοιτους.

Εν συνεχεία οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να εκφράσουν την άποψή τους σε σχέση με το πώς θα μπορούσαν να συμμετάσχουν οι εργοδότες/επαγγελματίες στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία στα πανεπιστημιακά εκπαιδευτικά ιδρύματα που προσφέρουν σπουδές στον τουρισμό και την φιλοξενία. Το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετεχόντων απάντησε πως μέσα από επισκέψεις των φορέων στην ακαδημαϊκή κοινότητα, μέσα από διαλέξεις επιχειρηματιών, σεμιναριακά μαθήματα, παρουσιάσεις συγκεκριμένων θεμάτων και προβλημάτων που επικρατούν στην αγορά εργασίας και εκπαιδευτικών εκδρομών μπορούν οι εργοδότες να συμμετέχουν ενεργά.

Επισημάνθηκε μάλιστα από κάποιους εκπαιδευτικούς πως μπορούν να επισκέπτονται με τους φοιτητές τους αντίστοιχες επιχειρήσεις για ενημέρωση.

Η επόμενη ερώτηση αφορά στον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να συνεισφέρουν οι εργοδότες στην σύνδεση εκπαίδευσης και αγοράς, μέσα από την εμπλοκή τους στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία των ιδρυμάτων. Εδώ υπήρξε διαφοροποίηση απαντήσεων μεταξύ του δείγματος. Κάποιοι υποστήριξαν πως ο εργοδότης που συμμετέχει στην εκπαιδευτική διαδικασία αποκτά οικειότητα με το εκπαιδευτικό ίδρυμα, νιώθει ότι συνεισφέρει στην εκπαιδευτική διαδικασία και παρέχει πολύτιμες γνώσεις στους αποφοίτους. Επομένως αρχίζει να δημιουργείται ένα ανθρώπινο δέσιμο ανάμεσα σε εργοδότη και τους φοιτητές, καθώς και θετική προδιάθεση προς τους τελευταίους, τους οποίους μπορεί να έχει συναντήσει σε κάποια παρουσίαση ή σε πρακτική άσκηση. Επισημάνθηκε ακόμα πως υπό αυτές τις προϋποθέσεις η διασύνδεση ανάμεσα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και την αγορά εργασίας θα γίνει στενότερη και θα υπάρξει κοινός στόχος. Τέλος, υπήρξαν κάποιοι που ανέφεραν πως με αυτό τον τρόπο θα υπάρχει μια σαφέστερη εικόνα στους φοιτητές σχετικά με τις ανάγκες των επιχειρήσεων, καθώς θα στηρίζονται σε μελέτες άμεσα συνδεδεμένες με την πραγματικότητα.

Στην συνέχεια της συνέντευξης, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν ένα σημαντικό ερώτημα σχετικά με την αξιολόγηση του θεσμού της πρακτικής άσκησης και την αποτελεσματικότητά της. Οι απαντήσεις εδώ ήταν θετικές στην πλειοψηφία τους, αλλά υπήρξαν και αρκετές αρνητικές. Έτσι, οι περισσότεροι υποστήριξαν πως αξιολογούν το θεσμό της πρακτικής άσκησης πολύ θετικά, εφόσον αυτός λειτουργεί σωστά και οι εργοδότες δεν στοχεύουν στην μείωση των εξόδων της επιχείρησης, αναθέτοντας στους φοιτητές καθήκοντα που δεν άπτονται του αντικειμένου τους. Από την άλλη πλευρά, αρκετοί ήταν εκείνοι οι οποίοι τόνισαν την μη αποτελεσματικότητα της πρακτικής άσκησης μέχρι σήμερα και αυτό γιατί δεν υπάρχει σύμφωνα με εκείνους, σωστή εποπτεία και καθοδήγηση των φοιτητών κατά την εκτέλεση της πρακτικής τους άσκησης.

Η επόμενη ερώτηση απευθύνθηκε μόνο σε άτομα που απάντησαν λιγότερο θετικά στο παραπάνω ερώτημα. Έτσι ερωτήθηκαν εάν δεν θεωρούν ιδιαίτερα αποδοτικό τον θεσμό της πρακτικής άσκησης, τι προτείνουν για να βελτιωθεί. Η πλειοψηφία εδώ εστίασε την απάντηση της σε ένα κοινό σημείο. Συγκεκριμένα στο ότι αυτό που χρειάζεται είναι μια καλή εποπτεία και επίβλεψη του φοιτητή κατά την εξέλιξη της πρακτικής του άσκησης. Ακόμα, ειπώθηκε και άλλη μια πρόταση η οποία είχε να κάνει με την εναλλαγή των πόστων του φοιτητή και όχι την παραμονή του σε ένα

μόνο καθήκον. Εν συνεχεία υπήρξε ένας ερωτώμενος ο οποίος πρότεινε πως ο φοιτητής πρέπει να εκπαιδεύεται στην αγορά και να προσπαθεί να μεταδώσει κάτι καινούριο και χρήσιμο σε αυτήν και γενικότερα και να βλέπει την εργασία του σαν κάτι ουσιαστικό και λιγότερο τυπικό ζήτημα. Σαφώς, τόνισε πως και οι εργοδότες αντίστοιχα θα πρέπει να βλέπουν τις δυνατότητες του φοιτητή, έτσι ώστε μετά το πέραν της πρακτικής τους άσκησης να παραμένουν ως κανονικοί εργαζόμενοι στις επιχειρήσεις.

Η ένατη ερώτηση προς τους εκπαιδευτικούς τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης ήταν να προτείνουν δράσεις και δραστηριότητες, οι οποίες θα είχαν την δυνατότητα να ενδυναμώσουν την συνεργασία και την αμοιβαία εμπιστοσύνη ανάμεσα σε εργοδότες/επιχειρηματίες και τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα. Έπρεπε ακόμα να αναφέρουν για ποιο λόγο οι δράσεις και δραστηριότητες που θα προτείνουν συμβάλουν σε μια σχέση ενδυνάμωσης και τον τρόπο με τον οποίο αυτές οι δράσεις θα μπορούσαν να επιτύχουν τον σκοπό τους. Στο συγκεκριμένο ερώτημα οι απόψεις που ακούστηκαν ποικίλουν. Συγκεκριμένα αναφέρθηκαν οι εξής προτάσεις:

- Με επισκέψεις των φοιτητών σε χώρους εργασίας και μέσα από ενημέρωσή τους για την πραγματική εικόνα της αγοράς.
- Μέσα από εκδηλώσεις, ημερίδες, συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης, ώστε να υπάρξει ανταλλαγή απόψεων και έκθεση παροχών των ιδρυμάτων.
- Μέσα από την δημιουργία ενός θερινού σχολείου, που θα υποστηρίζεται από μια επιχείρηση οικονομικά και σε επίπεδο μάθησης από τους εκπαιδευτικούς, το οποίο θα απευθύνεται σε στελέχη συγκεκριμένων εταιρειών. Δηλαδή, κοινά workshops, καθώς και συνέδρια όπου θα υπάρχει τόσο το κομμάτι και των επιχειρήσεων όσο και το ακαδημαϊκό.
- Μέσω επιτροπών οι ακαδημαϊκοί έρχονται πιο κοντά και υπάρχει καλύτερη συνεργασία μεταξύ τους. Επίσης οι ακαδημαϊκοί μπορούν να συμμετέχουν ως εισηγητές σε συνέδρια σχετικά με θέματα τουρισμού, τα οποία διοργανώνει κάποιος ξενοδοχειακός φορέας.

Στο παραπάνω ερώτημα δύο μονάχα απόψεις φάνηκε να συγκλίνουν μεταξύ τους και αφορούσαν στην δυνατότητα να υπάρξει συνεργασία σε ερευνητικά και αναπτυξιακά προγράμματα μέσα από τις επιχειρήσεις αλλά και μέσα από τα ιδρύματα, έχοντας σαν αποτέλεσμα ανταλλαγή γνώσης και κατά συνέπεια μια σχέση ενδυνάμωσης.

Στην συνέχεια όσο αφορά τις δράσεις οι οποίες θα μπορούσαν να συμβάλουν σε μια σχέση ενδυνάμωσης μεταξύ τόσο των επιχειρήσεων όσο και των ιδρυμάτων, ακούστηκαν πολλές διαφορετικές απόψεις οι οποίες εκθέτονται παρακάτω:

- Μέσα απ' αυτές τις δράσεις ο φοιτητής μπορεί να κάνει οποιαδήποτε ερώτηση στον εργοδότη και έτσι να καταλάβει καλύτερα τι είναι αυτό που ζητάει η αγορά.
- Έχει κέρδος και το ίδρυμα και η επιχείρηση.
- Γίνεται ανταλλαγή γνώσεων, όπου το κλειδί είναι η έρευνα.
- Αυξάνεται η εμπιστοσύνη μεταξύ επιχειρηματικών φορέων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και έτσι έρχονται πιο κοντά.
- Η συνεργασία θα αναπτυχθεί ουσιαστικά αν και οι δύο αρχικά κατανοήσουν και βιώσουν τα κοινά οφέλη. Άρα αν η εταιρεία νιώσει ότι η συνεργασία της με το πανεπιστήμιο, ή με οποιοδήποτε εκπαιδευτικό ίδρυμα, είναι αποδοτική (από άποψη ανθρώπινου δυναμικού, εξέλιξης, γνώσεων και τεχνογνωσίας) τότε θα συνεχιστεί η συνεργασία.

Ως προς το πώς θα μπορούσαν όλες οι αναφερόμενες δράσεις να επιτύχουν τον σκοπό για τον οποίο θα γίνει και η υλοποίησή τους, ο κάθε εκπαιδευτικός απάντησε και από κάτι διαφορετικό. Ορισμένοι υποστήριξαν πώς η ανταλλαγή απόψεων και η σωστή συνεννόηση ανάμεσα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τους εκάστοτε εργοδότες είναι μείζονος σημασίας. Υποστηρίχτηκε ακόμα πως είναι ανάγκη να υπάρξει μια αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στην αγορά εργασίας και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Τα ιδρύματα, λοιπόν, θα πρέπει να γνωρίζουν τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς, ταυτόχρονα η αγορά θα πρέπει να γνωρίζει τα προβλήματα που ενδεχομένως αντιμετωπίζουν τα ιδρύματα και να συμβάλλει στην επίλυσή τους. Επίσης, αναφέρθηκε η ουσιαστική εφαρμογή. Δηλαδή, πρέπει να οργανωθούν σωστά δράσεις και να υπάρξει μεγάλη συμμετοχή φοιτητών και επιχειρήσεων. Όταν έρθουν τα πρώτα θετικά αποτελέσματα τότε θα μπορέσουν και οι μεν και οι δε, να έχουν μια καλύτερη συνεργασία. Τονίστηκε, βέβαια, πως οι μεμονωμένες δράσεις δεν φέρνουν κάποιο επιθυμητό αποτέλεσμα. Πρέπει να γίνεται συσσωρευτική προσπάθεια και να υπάρχει διαρκής επαφή, όχι αποσπασματική. Τελευταία ακούστηκε και η άποψη ότι μπορούμε να δούμε την εξελικτική πορεία του κάθε φοιτητή. Δηλαδή πόσοι φοιτητές εργάζονται και πού, πόσοι έμειναν στην Ελλάδα και πόσοι έφυγαν, καθώς πόσοι απασχολούνται στο δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα. Έτσι, γίνονται πιο εμφανή τα αποτελέσματα των παραπάνω δράσεων.

Ένα ακόμα θέμα που διερευνήθηκε αφορούσε το πώς θα σχεδίαζαν ένα πρόγραμμα συνεργασίας και ποια βασικά συστατικά θα ήθελαν να περιλαμβάνει αυτό το πρόγραμμα. Στο ερώτημα αυτό οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν οι εξής:

- Σε περίπτωση που η χρηματοδότηση ήταν απεριόριστη, στο πλαίσιο του προγράμματος συνεργασίας θα καλύπτονταν, εκτός από τη μισθοδοσία που αφορά στο εργασιακό κομμάτι των φοιτητών, την εστίαση, τη διατροφή και τη μεταφορά τους. Επίσης, θα προσφέρονταν επιπλέον κίνητρα, όπως χειμερινή εκπαίδευση σε ξενοδοχειακές μονάδες ή εκμάθηση δωρεάν ξένων γλωσσών.
- Πλήρης και ολιστική καταγραφή των αναγκών των επιχειρήσεων και στη συνέχεια εφαρμογή και αξιολόγηση λύσεων.
- Σύσταση μιας καλής ομάδας, (ερευνητών, φοιτητών, μεταπτυχιακών), η οποία θα έχει γνώσεις πάνω στο θέμα και θα μπορεί να κινηθεί εύκολα. Επίσης, θα θέτονταν συγκεκριμένοι στόχοι και η υλοποίησή τους θα είχε σαφή κατεύθυνση, σε συνάφεια με τις απαιτήσεις της αγοράς.
- Θα υπήρχε μεγάλο εύρος μαθημάτων τα οποία θα ήταν εξειδικευμένα και προσαρμοσμένα στις ανάγκες του κλάδου. Θα υπήρχαν μαθήματα με επιστημονική προσέγγιση στο τουρισμό και την φιλοξενία, αλλά και πρακτικές προεκτάσεις. Θα ενσωματώνονταν στο πρόγραμμα διδακτικές επισκέψεις σε χώρους εργασίας και θα παρέχονταν πρακτική άσκηση από το πρώτο έτος, έστω μικρής διάρκειας. Έπειτα θα εκπονούνταν στοχευμένες εργασίες των φοιτητών κατά τη διάρκεια των εξαμήνων, πτυχιακές και διπλωματικές με την μορφή μελετών περίπτωσης, τόσο σε επίπεδο κλάδου όσο και σε επίπεδο συγκεκριμένων μεμονωμένων επιχειρήσεων.
- Θα διοργανώνονταν συναντήσεις εκπαιδευτικών φορέων και επιχειρήσεων και θα προγραμματίζονταν αντίστοιχες ημερίδες. Επιπροσθέτως, θα υλοποιούνταν κάποια έρευνα- μελέτη για το ξενοδοχείο σε συνεργασία με το ίδρυμα.

Σε σχέση με τις προκλήσεις που πιθανόν να είχαν να διαχειριστούν σε μια τέτοια περίπτωση δόθηκαν οι παρακάτω απαντήσεις:

- Η οικονομική κατάσταση του πελάτη, καθώς και η συχνότητα των επισκέψεών του σε κάποια ξενοδοχειακή μονάδα είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις απολαβές του εργαζόμενου. Με άλλα λόγια, η πολυετής σχέση ανάμεσα

στους πελάτες και την εκάστοτε ξενοδοχειακή μονάδα δημιουργεί με σχέση εμπιστοσύνης που αντικατοπτρίζεται στις απολαβές των εργαζόμενων.

- Η δυσπιστία στο χώρο των ιδρυμάτων. Υπάρχει το ενδεχόμενο διαφορετικής στόχευσης από την πλευρά των ιδρυμάτων και της αγοράς εργασίας. Έτσι, δημιουργείται ένα κλίμα στο οποίο η συνεργασία γίνεται δύσκολη.
- Η επαφή με την αγορά. Είναι αναγκαίο να καλλιεργείται μια ουσιαστική σχέση συνεργασίας και εμπιστοσύνης ανάμεσα στην αγορά εργασίας και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς συχνά παρατηρείται το φαινόμενο δυσπιστίας από την πλευρά των επιχειρήσεων ως προς τον απώτερο σκοπό των ιδρυμάτων.
- Η κατάρτιση ενός προγράμματος σπουδών που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς.
- Η ελληνική γραφειοκρατία και η διαχείρισή της, παράγοντας που αποθαρρύνει συνεχώς την υλοποίηση του κάθε προγράμματος.

Η διαχείριση των προκλήσεων αυτών θα μπορούσε, αρχικά, να προκύψει μέσα από την καλύτερη οργάνωση και αξιολόγηση. Στη συνέχεια, έγινε αναφορά σε κοινές διδασκαλίες ή απλά συνεργασίες, που ο ένας θα δεχτεί τον άλλον στον επιστημονικό ή επαγγελματικό του χώρο. Τονίστηκε μάλιστα πως τις περισσότερες φορές τα προβλήματα δεν προκύπτουν από την ελλιπή χρηματοδότηση, αλλά από διαφορά νοοτροπίας και κουλτούρας. Σύμφωνα με ορισμένες απόψεις οι προκλήσεις θα ξεπεραστούν μέσα από πολύ δουλειά, μεθοδικότητα και προσωπικό κόπο. Επιπλέον, μέσα από την επιλογή καλών συνεργατών εντός και εκτός ιδρύματος (επιχειρήσεις- ξενοδοχεία).

Σχετικά με τον τρόπο που θα μπορούσε να μετρηθεί η επιτυχία του προγράμματος:

- Θα μπορούσε να γίνει μέσω ενός ερωτηματολογίου και συνεντεύξεων των φορέων και των ιδρυμάτων, ώστε να διαπιστωθεί σε ποιο βαθμό είναι ικανοποιημένοι με την εξέλιξη του προγράμματος.
- Αφενός με ποσοτικούς όρους, δηλαδή αν αυξάνονται τα έσοδα ή η ικανοποίηση των πελατών, αφετέρου με οικονομικούς όρους, ώστε να θα γίνει σαφές εάν υπάρχει κέρδος για το ίδρυμα μέσα από την εφαρμογή αναπτυξιακών μοντέλων.
- Από την ανταπόκριση που θα έχει η αγορά και κατά πόσο αυτό που θα παραχθεί θα είναι χρήσιμο.

- Με την απορρόφηση αποφοίτων του εκπαιδευτικού ιδρύματος από την αγορά εργασίας.
- Μέσα από το εύρος της προβολής της επιχείρησης μέσα από το πρόγραμμα. Δηλαδή, τα πρακτικά μιας ημερίδας ή των συναντήσεων ή ένα έντυπο που θα εκδοθεί, με σκοπό τη διαφήμιση της επιχείρησης. Επιπροσθέτως, η σωστή αξιοποίηση της χρηματοδότησης είναι ανάλογη με την ποιότητα του προγράμματος.
- Με ποιοτικούς ή ποσοτικούς δείκτες. Οι ποσοτικοί δείκτες σχετίζονται με τον βαθμό απορρόφησης των αποφοίτων απ' την αγορά και με το βαθμό εξέλιξης και ανόδου των αποφοίτων, όντες πλέον εργαζόμενοι, μέσα στην ιεραρχία των επιχειρήσεων μακροπρόθεσμα. Οι οικονομικοί δείκτες καταδεικνύουν κατά πόσο οι επιχειρήσεις, που συνεργάστηκαν στο πρόγραμμα, γίνονται περισσότερο ανταγωνιστικές και να ισχυροποιήσουν τη φήμη τους.

Η ενδέκατη ερώτηση προς τους εκπαιδευτικούς τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης ήταν σε σχέση με το τι κίνητρα θα μπορούσαν να δοθούν στους εργοδότες/επιχειρηματίες έτσι ώστε να πεισθούν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα.

Οι απόψεις που διατυπώθηκαν ήταν πολλές και ενδιαφέρουσες. Πρώτα απ' όλα αυτό που προβλήθηκε ήταν το κίνητρο της βελτίωσης παροχής υπηρεσιών. Αυτό θα μπορούσε να γίνει μέσα από την απασχόληση φοιτητών σε ερευνητικά προγράμματα, όπου θα διερευνάται ο βαθμός ικανοποίησης των πελατών από την εκάστοτε τουριστική επιχείρηση. Επακόλουθο αυτής της τακτικής είναι η αύξηση των κερδών της επιχείρησης μέσω της ποιοτική αναβάθμισης, ενώ ταυτόχρονα οι επιχειρηματίες θα μπορέσουν να βελτιώνουν τις παροχές τους. Ακόμα, επιπλέον κίνητρο για τους επιχειρηματίες είναι η εισροή στην επιχείρηση νέου ανθρώπινου δυναμικού που συνεπάγεται νέες ιδέες και μεθόδους, καθώς και τεχνογνωσία που θα ανανεώσει τη δυναμική της επιχείρησης, χωρίς επιπλέον οικονομική επιβάρυνση για την επιχείρηση, εφόσον τα έξοδα των φοιτητών θα καλύπτονται από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Κατόπιν ζητείται από τους ερωτώμενους να προτείνουν κίνητρα προς στους ακαδημαϊκούς, με σκοπό να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα αυτό.

Γενικά η άποψη που κυριαρχεί εδώ είναι οι οικονομικές απολαβές στους εκπαιδευτικούς για να ενταχθούν σε ένα αντίστοιχο πρόγραμμα. Από την πλειοψηφία προτάθηκε μια δωρεάν διαμονή ή ένα δωρεάν γεύμα σε μια ξενοδοχειακή επιχείρηση, με σκοπό να δουν οι ακαδημαϊκοί το χώρο των επιχειρήσεων. Με αυτόν τον τρόπο οι σχέσεις ανάμεσα στην ακαδημαϊκή κοινότητα

και τον χώρο των επιχειρήσεων θα ενδυναμωθούν με αποτέλεσμα πολλαπλά οφέλη. Για τον ακαδημαϊκό χώρο ένα σημαντικό όφελος είναι πρόσβαση σε αντικείμενα ερευνών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αναφέρθηκε και η πιθανότητα κάποιου δωρεάν εκπαιδευτικού ταξιδιού, δηλαδή κίνητρα που αποβλέπουν στην αποκόμιση εμπειριών. Υπήρξαν ακόμα απόψεις που τόνισαν μια διαφορετική προοπτική του θέματος. Μια από αυτές είναι ότι οι ακαδημαϊκοί θα έχουν τη δυνατότητα να δουν τις θεωρίες και τα μοντέλα τους να εφαρμόζονται στην πράξη. Η εφαρμογή αυτή μπορεί να βελτιώσει την απόδοσή τους. Στην συνέχεια, αναφέρθηκαν επιστημονικά κίνητρα, δηλαδή να συμμετάσχει ο ακαδημαϊκός σε μια ομάδα ως επιστημονικός συνεργάτης, κάτι που θα μπορέσει να προστεθεί στο βιογραφικό του.

Η επόμενη ερώτηση αναφερόταν στα κίνητρα που θα μπορούσαν να παρέχουν στους σπουδαστές, έτσι ώστε να παρακινηθούν να συμμετάσχουν σε ένα τέτοιο πρόγραμμα.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων συνέκλινε στην άποψη πως το σημαντικότερο κίνητρο για τους σπουδαστές είναι η μετέπειτα σταδιοδρομία τους στον χώρο. Η συμμετοχή τους σε ένα τέτοιο πρόγραμμα μπορεί να τους εξασφαλίσει μελλοντικά μια θέση εργασίας στην επιχείρηση που επέλεξαν να ασκήσουν την πρακτική τους, ενώ ταυτόχρονα αποκτούν καλύτερη γνώση ως προς τις απαιτήσεις της αγοράς, κάτι που θα τους ευνοήσει μελλοντικά. Η απαλλαγή από κάποιο μάθημα ως κίνητρο ειπώθηκε από μια μειοψηφία.

Εν συνεχεία η ερώτηση προς τους εκπαιδευτικούς τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης αναφερόταν στους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να επιτύχουν μια αποτελεσματική επικοινωνία ανάμεσα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και του επαγγελματικούς φορείς.

Το μεγαλύτερο ποσοστό απαντήσεων αφορούσε στη διεξαγωγή ημερίδων από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα (ημέρες καριέρας και εκδηλώσεις), όπου μπορούν να έρθουν σε επαφή το ακαδημαϊκό ίδρυμα με τον εργοδότη. Υπήρξαν άτομα που υποστήριξαν την ανάγκη δημιουργίας κοινών ομάδων ανάμεσα στο πανεπιστημιακό ίδρυμα και στο χώρο των επιχειρήσεων, οι οποίες θα βασίζονται στην επίτευξη κοινών στόχων.

Στο κλείσιμο του ερωτηματολογίου και της έρευνας αυτής, ζητήθηκε στους συμμετέχοντες να απαντήσουν, εάν υπάρχει κάτι άλλο που θεωρούν ότι θα πρέπει να αναφέρουν στα πλαίσια της συζήτησης αυτής.

Παρότι στο ερώτημα αυτό οι περισσότεροι θεώρησαν ότι δεν υπάρχει κάτι άλλο να προσθέσουν. Κάποιοι θεώρησαν αναγκαίο να επισημάνουν τα παρακάτω:

- Είναι ανάγκη να ληφθούν οι παράμετροι που αναφέρθηκαν υπόψιν προκειμένου να βελτιωθεί το επίπεδο συνεργασίας ανάμεσα στις επιχειρήσεις και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Συνεργασία στην οποία, προς τον παρόν, δεν έχει δοθεί η δέουσα σημασία.
- Ο τουριστικός κλάδος είναι λιγάκι παρεξηγημένος. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, πέρα από την εξαγωγή εκπαιδευμένων υπαλλήλων, πρέπει να στοχεύουν στη διαμόρφωση κριτικά σκεπτόμενων φοιτητών, που θα μπορούν να εξελίσσονται και να προσαρμόζονται στις εκάστοτε συνθήκες εργασίας, όπως επίσης να είναι ικανοί να διαχειρίζονται προβλήματα που μπορεί να προκύψουν.
- Η συνεργασία εκπαιδευτικών φορέων και επιχειρήσεων είναι μονόδρομος. Η αγορά χρειάζεται άτομα με νέες ιδέες τόσο στον ακαδημαϊκό χώρο όσο και στον χώρο των επιχειρήσεων, που θα δραστηριοποιούνται μέσα σε ένα θεσμικό πλαίσιο αυστηρά οριοθετημένο.
- Το μεγαλύτερο πρόβλημα εντοπίζεται στον τομέα των επιχειρήσεων, οι οποίες λόγω έλλειψης management, καθώς και άλλων προβλημάτων που στον οργανωτικό τομέα υπολειπούνται. Παρατηρείται σε πολλές επιχειρήσεις το φαινόμενο εκμετάλλευσης των φοιτητών που συμμετέχουν στα προγράμματα. Δηλαδή, πολλές επιχειρήσεις δέχονται φοιτητές για πρακτική, καθότι έχουν την ανάγκη κατηρητισμένου προσωπικού, αλλά με όσο το δυνατόν χαμηλότερο κόστος.

4.2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Στο ερώτημα που αφορά το πώς θα όριζαν μια καλή περίπτωση συνεργασίας μεταξύ τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών τουριστικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων του τουριστικού ξενοδοχειακού τομέα υπήρξε ομοφωνία. Όπως ανέφερε ένας από τους ερωτώμενους, στην Κρήτη υπάρχουν πολλά ξενοδοχεία που θα μπορούσαν να συνεργαστούν με τους φοιτητές και να τους δώσουν την δυνατότητα να δουν εκ των έσω πώς λειτουργεί μια μεγάλη ξενοδοχειακή μονάδα. Τέτοια εμπειρία είναι δυνατόν να αποκομίσουν οι φοιτητές από την πρακτική τους άσκηση στο πλαίσιο του

πανεπιστημιακού- ακαδημαϊκού ιδρύματος και να έρθουν σε άμεση επαφή με τις επιχειρήσεις, με την προοπτική μελλοντικής συνεργασίας.

Ως προς τα κέρδη τα οποία θα μπορούσαν να αποκομίσουν μέσα από ένα τέτοιο πρόγραμμα συνεργασίας με επιχειρήσεις, η πλειοψηφία ανέφερε πως τα οφέλη είναι μελλοντικά για εκείνους, εφόσον ξεχωρίζουν με ποιο ακριβώς κομμάτι του τουρισμού θέλουν να ασχοληθούν, αποκτούν βασικές γνώσεις και γενικότερα βλέπουν πώς λειτουργεί όλος ο ξενοδοχειακός κλάδος.

Ως προς το τι θα ήταν διατεθειμένοι να δώσουν οι σπουδαστές για να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη που θα μπορούσαν να προκύψουν από το πρόγραμμα συνεργασίας, η γενική άποψη του συνόλου συνοψίζεται στην αφιέρωση προσωπικού χρόνου, έτσι ώστε να αποκτήσουν γνώσεις πάνω στον τουρισμό, καθοδηγούμενοι από ειδικούς και επιστήμονες του τουριστικού κλάδου.

Άλλη μια ερώτηση ήταν αν γνωρίζουν κάποια συνεργασία μεταξύ τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, που προσφέρουν προγράμματα σπουδών, και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό και ξενοδοχειακό τομέα. Οι ερωτώμενοι στο μεγαλύτερο ποσοστό τους απάντησαν πως δεν γνωρίζουν κάτι για κάποια συνεργασία. Μερικοί απάντησαν ότι υπάρχει συνεργασία μέσω της πρακτικής άσκησης με κάποιες επιχειρήσεις, κυρίως με τη μορφή εποχικής εργασίας τους καλοκαιρινούς μήνες.

Στα δυνατά σημεία της παραπάνω συνεργασίας περιλαμβάνεται η απόκτηση εμπειρίας ως προς τον τρόπο λειτουργίας του ξενοδοχειακού και γενικότερα τουριστικού κλάδου. Μια άλλη άποψη που διατυπώθηκε στα πλαίσια της συνέντευξης αυτής ήταν πως κάποιες καλές επιχειρήσεις μπορούν να προωθήσουν στους χώρους εργασίας τους κάποιου εξίσου καλούς φοιτητές κι έτσι να δημιουργηθεί μια καλή συνεργασία ανάμεσα τους.

Από την άλλη, για τα αδύναμα σημεία όσο αφορά την εν λόγω συνεργασία δε δόθηκε καμία απάντηση. Οι ερωτώμενοι δεν είχαν να προσθέσουν κάτι σε σχέση με το ερώτημα αυτό.

Σχετικά με το βαθμό στον οποίο οι απόφοιτοι τουριστικών προγραμμάτων σπουδών πληρούν και ικανοποιούν τις ανάγκες και απαιτήσεις της αγοράς, το μεγαλύτερο μέρος των ερωτώμενων φοιτητών απάντησε θετικά στην ερώτηση αυτή. Ανέφεραν, λοιπόν, πως υπάρχουν πολλοί καλοί φοιτητές που καλύπτουν τις ανάγκες της αγοράς και είναι επαρκείς σε γνώσεις, όμως παρ' αυτά δε τους δίνεται η ανάλογη

προσοχή από την αγορά εργασίας. Ωστόσο, από κάποιους αναφέρθηκε μετά το πέρας των σπουδών, οι γνώσεις των αποφοίτων δεν επαρκούν και δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς, ενώ ταυτόχρονα, παρότι παρέχεται η δυνατότητα πρακτικής άσκησης, οι φοιτητές δεν έχουν διαμορφώσει σαφή εικόνα ως προς τις συνθήκες της αγοράς με αποτέλεσμα να μην έχουν ρεαλιστικές προσδοκίες. Ακόμα, υπάρχουν αρκετοί που μέχρι σήμερα δεν έχουν τα απαραίτητα προσόντα, όπως για παράδειγμα επάρκεια γνώσεων σε ξένες γλώσσες, πράγμα που είναι πολύ σημαντικό για την απασχόλησή τους στην βιομηχανία του τουρισμού.

Στην συνέχεια ζητήθηκαν οι τρόποι με τους οποίους θεωρούν ότι θα μπορούσαν οι εργοδότες να συμμετάσχουν στο σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών. Εδώ οι απαντήσεις ποικίλουν. Μια από τις απαντήσεις που δόθηκαν είναι πως οι εργοδότες καλό θα είναι να μην αναμειγνύονται, αλλά μόνο οι ακαδημαϊκοί, όπου κριθεί απαραίτητο. Κάποιος άλλος ανέφερε πως κρίνεται απαραίτητο από πλευράς των εργοδοτών να γνωστοποιούν στους φοιτητές τι ικανότητες ακριβώς απαιτούνται και ποιες είναι οι ανάγκες της επιχείρησης. Επιπλέον, πρέπει να υπάρχει μια καλή αμοιβή των φοιτητών μέσα στις επιχειρήσεις, κάτι που θα αποτελούσε κίνητρο στην εξέλιξή τους και θα μεγιστοποιούσε την απόδοσή. Σύμφωνα με μια άποψη, κρίθηκε αναγκαία η εισαγωγή ειδικών προγραμμάτων στις πανεπιστημιακές κοινότητες, που θα περιλαμβάνουν πλήθος ασκήσεων, ώστε να διαπιστωθούν οι εργασιακές ικανότητες του κάθε φοιτητή. Μέσα απ' αυτά τα προγράμματα θα μπορούν και οι ίδιοι οι εργοδότες να κρίνουν ποιος φοιτητής κάνει για κάθε προσφερόμενη θέση.

Ως προς τον τρόπο που θα μπορούσε η συμμετοχή των εργοδοτών να συνεισφέρει στην σύνδεση εκπαίδευσης και αγοράς, οι απόψεις που καταγράφηκαν είναι διαφορετικές μεταξύ τους. Αρχικά, η άποψη που επικρατεί είναι πως μέσα από μια πλατφόρμα συνεργασίας, δηλαδή μέσα από προφίλ καλών φοιτητών και απόφοιτων μπορούν οι διάφοροι εργοδότες να επιλέξουν άτομα και να συνεργαστούν μαζί τους επαγγελματικά. Στο πλαίσιο αυτής της συνέντευξης αναφέρθηκε από τους πανεπιστημιακούς καθηγητές πρέπει να δοθούν κίνητρα για διάφορα προγράμματα που συνδέουν τους φοιτητές με την αγορά εργασίας και κατ' επέκταση με τους εργοδότες. Άλλη άποψη αναφέρει πως οι εργοδότες καλό θα είναι να δίνουν κάποιες χρήσιμες και βοηθητικές συμβουλές στους φοιτητές ως προς το τι θα αντιμετωπίσουν στην αγορά εργασίας, ώστε οι φοιτητές να προετοιμαστούν κατάλληλα με τη βοήθεια της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Εν συνεχεία οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δώσουν την άποψη τους σε σχέση με το πώς θα μπορούσαν κατά την γνώμη τους να συμμετάσχουν οι εργοδότες/

επαγγελματίες στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία, στα πανεπιστημιακά εκπαιδευτικά ιδρύματα που προσφέρουν σπουδές στον τουρισμό και την φιλοξενία. Συγκεκριμένα αναφέρθηκε πως μέσα από διαλέξεις στον τουρισμό οι φοιτητές θα ενημερώνονται για τις τρέχουσες εξελίξεις στον τομέα του τουρισμού. Ακόμα, κρίνονται απαραίτητες οι επισκέψεις σε επαγγελματικούς χώρους ώστε οι φοιτητές να βλέπουν έμπρακτα πώς λειτουργεί μια επιχείρηση.

Εξετάζοντας το πώς θα μπορούσε η συμμετοχή των εργοδοτών στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία να συνεισφέρει στην σύνδεση εκπαίδευσης και αγοράς οι απόφοιτοι είχαν διαφορετικές απόψεις. Κάποιοι υποστήριξαν πως μπορεί να υπάρξει συνεισφορά μέσα από συμβουλές των ατόμων που βρίσκονται στην αγορά. Κάποιος άλλος ανέφερε πως μπορούν να δημιουργηθούν έρευνες αγορών σχετικές με το αντικείμενο και κατ' επέκταση να δίνεται στους φοιτητές η δυνατότητα απασχόλησης πάνω στο τουρισμό. Άλλες απόψεις ήταν πως μέσα απ' αυτή την συνεισφορά δημιουργούνται βελτιωμένα και χρήσιμα προγράμματα σπουδών για τον τουρισμό, καθώς δίνεται η δυνατότητα για περισσότερη γνώση. Επίσης, τονίστηκε πως μέσα από αυτή τη συμμετοχή η φοιτητές αντιλαμβάνονται καλύτερα τη βιομηχανία του τουρισμού και τις ανάγκες του.

Σε σχέση με το πώς αξιολογείται ο θεσμός και η αποτελεσματικότητα της πρακτικής άσκησης από τους σπουδαστές, οι ερωτώμενοι στο σύνολό τους απάντησαν αρκετά θετικά στην συγκεκριμένη ερώτηση. Η γνώμη που επικρατεί είναι πως ο θεσμός της πρακτικής άσκησης είναι πολύ σημαντικός γιατί μέσα απ' αυτήν ο φοιτητής περνάει από την θεωρία στην πράξη και αντιλαμβάνεται καλύτερα πώς είναι η αγορά εργασίας. Μια μόνο αρνητική απάντηση δόθηκε λέγοντας πως ο θεσμός αυτός σήμερα δεν είναι και τόσο αποτελεσματικός όσο θα έπρεπε.

Η ένατη ερώτηση προς τους φοιτητές τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης ήταν να προτείνουν δράσεις και δραστηριότητες οι οποίες θα έδιναν την δυνατότητα να ενδυναμώσουν την συνεργασία, καθώς και την αμοιβαία εμπιστοσύνη ανάμεσα σε εργοδότες/επιχειρηματίες και τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα. Έπρεπε ακόμα να αναφέρουν για ποιο λόγο οι δράσεις και οι δραστηριότητες που θα προτείνουν συμβάλουν σε μια σχέση ενδυνάμωσης και με ποιο τρόπο αυτές οι δράσεις θα μπορούσαν να επιτύχουν τον σκοπό τους.

Σε αυτό το ερώτημα δόθηκε πλήθος απαντήσεων, όπως η καθιέρωση summer schools, για πιο εκτενή κάλυψη τουριστικών γνώσεων στους φοιτητές, εκδρομές στις διάφορες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, ώστε να υπάρχει μια καλή εικόνα πώς λειτουργεί κάθε τμήμα στα ξενοδοχεία. Ακόμα, προσφορά διαμονής στους φοιτητές,

όπου λίγες ώρες μέσα στη βδομάδα θα έχουν την δυνατότητα να δουν πώς λειτουργούν τα διάφορα συστήματα σε επιχειρήσεις φιλοξενίας.

Στο πώς οι δράσεις αυτές θα συμβάλουν στην ενδυνάμωση καθώς και βελτίωση της συνεργασίας ιδρυμάτων και επιχειρήσεων, η γενική άποψη που επικράτησε είναι ότι, μέσα απ' αυτή την συνεργασία, ο φοιτητής έρχεται σε άμεση επαφή με τον χώρο εργασίας και κατ' επέκταση με τον τουρισμό. Μαθαίνει πράγματα, αντιλαμβάνεται ποιες είναι οι δυνατότητές του και με τι μπορεί να ασχοληθεί μελλοντικά. Επομένως, έχουν όφελος και η επιχείρηση και οι ίδιοι οι φοιτητές, γιατί ξέρουν και οι δύο πλευρές τι είναι αυτό που ζητάει ο ένας από τον άλλο. Και μπορούν δοκιμάζοντας αυτή την συνεργασία να δουν ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της.

Ως προς το πώς θα μπορούσαν όλες οι αναφερόμενες δράσεις να επιτύχουν τον σκοπό για τον οποίο υλοποιούνται, μια απάντηση που δόθηκε ήταν πώς η επιτυχία αυτών των δράσεων εξαρτάται πρώτα απ' όλα από τα ίδια τα άτομα (φοιτητές-εργοδότες) και την ποιότητα της συνεργασίας ανάμεσα τους. Μια άλλη άποψη ανέφερε πως μέσα απ' αυτές τις δράσεις κατανοούν καλύτερα οι απόφοιτοι πώς λειτουργεί η βιομηχανία του τουρισμού, που είναι και το ζητούμενο. Τέλος, αποκτάται εμπειρία στους ακαδημαϊκούς, περνώντας πλέον από την θεωρία στην πράξη.

Ένα ακόμα θέμα που διερευνήθηκε αφορούσε το πώς θα σχεδίαζαν ένα πρόγραμμα συνεργασίας και ποια βασικά συστατικά θα ήθελαν να περιλαμβάνει αυτό το πρόγραμμα.

- Η δημιουργία τέτοιων προγραμμάτων είναι μια καλή ευκαιρία για τους φοιτητές, ώστε να εξοικειώνονται με τις απαιτήσεις της αγοράς και να προετοιμάζονται κατάλληλα.
- Η σύναψη συνεργασιών με μονάδες τουρισμού έτσι ώστε οι φοιτητές να έχουν την δυνατότητα επίσκεψης και διαμονής ως υπάλληλοι, αλλά και ως πελάτες. Έτσι θα καταλάβουν καλύτερα και τις υποχρεώσεις του υπαλλήλου, αλλά και τις απαιτήσεις του πελάτη μπαίνοντας σε αντίστοιχη ψυχολογία.
- Δημιουργία μικρότερης διάρκειας πρακτικής άσκησης, όπου οι φοιτητές θα ασχολούνταν με εναλλασσόμενα και διαφορετικά μεταξύ τους αντικείμενα, πάνω στα οποία θα υπήρχε η αντίστοιχη αξιολόγησή τους. Έπειτα, οι φοιτητές θα έπρεπε να παρουσιάσουν αναφορές, όπου θα περιγράφουν το αντικείμενο με το οποίο ασχολήθηκαν.

Οι προκλήσεις τις οποίες θα έπρεπε πιθανόν να διαχειριστούν αφορούν:

- Τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις.

- Η διάψευση των προσδοκιών των φοιτητών. Ο ενθουσιασμός των φοιτητών συχνά δημιουργεί προσδοκίες που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.
- Το κίνητρο των φοιτητών είναι ελλιπές, ενώ υπάρχει έλλειψη εμπιστοσύνης από τους εργοδότες.
- Η πιθανότητα τόσο οι φοιτητές όσο και οι εργοδότες να μην ανταποκρίνονται επαρκώς στις απαιτήσεις του προγράμματος.

Ο κάθε ερωτώμενος εξέφρασε μια δικιά του πρόταση η οποία αφορούσε στον τρόπο με τον οποίο ο καθένας απ' αυτούς θα διαχειρίζονταν τις παραπάνω προκλήσεις. Οι απαντήσεις που δόθηκαν είναι οι παρακάτω:

- Με οργάνωση και βοήθεια απ' όλα τα μέλη που εμπλέκονται στο πρόγραμμα αυτό
- Με την ύπαρξη ενός συντονιστή για την επίβλεψη του προγράμματος.
- Με την προσφορά κινήτρων σε όσους εμπλέκονται στο πρόγραμμα αυτό.
- Με παροχές στους φοιτητές και συνεργασίες, ώστε να υπάρξει καλύτερη αντιμετώπιση αφενός από την πλευρά της ακαδημαϊκής κοινότητας και αφετέρου από την πλευρά των επιχειρήσεων.

Σχετικά με τον τρόπο που θα μετρούσαν την επιτυχία του προγράμματος σημειώθηκε:

- Ανάλογα την απορρόφηση των αποφοίτων στην αγορά.
- Μέσα από διάφορα ερωτηματολόγια αξιολόγησης.
- Από έρευνα σε στελέχη και πελάτες για το πόσο αποτελεσματικές ήταν οι υπηρεσίες που τους παρείχαν οι φοιτητές.
- Με το βαθμό ικανοποίησης των εμπλεκόμενων μελών του προγράμματος αυτού.

Όσο για τα κίνητρα που θα έδιναν στους εργοδότες για να τους πείσουν να συμμετέχουν στο εν λόγω πρόγραμμα οι ερωτώμενοι απάντησαν χωρίς δυσκολία στην ερώτηση αυτή, έχοντας κοινά σημεία στις απαντήσεις τους. Όλοι συμφώνησαν και κατέληξαν σε δύο κίνητρα. Το ένα κίνητρο για τους εργοδότες αφορά νέους φοιτητές και νέα άτομα, με νέες και πρωτοποριακές ιδέες, πράγμα πολύ χρήσιμο για τις επιχειρήσεις σήμερα. Ένα ακόμα κίνητρο που θα τους έδιναν για τη συμμετοχή τους σε όλο αυτό το πρόγραμμα, είναι η διαφήμιση της εταιρείας του κάθε συμμετέχοντος εργοδότη.

Η επόμενη ερώτηση αναφέρθηκε στα κίνητρα που θα μπορούσαν να παρέχουν στους ακαδημαϊκούς, έτσι ώστε να παρακινηθούν για να συμμετάσχουν σε ένα τέτοιο πρόγραμμα. Οι απόψεις που ειπώθηκαν για το τι είδους κίνητρα θα έδιναν στους ακαδημαϊκούς ήταν οι εξής: Ευκαιρία για βελτίωση του προγράμματος σπουδών των αντίστοιχων ιδρυμάτων, με την βοήθεια των εργοδοτών, καλύτερη κατανόηση από την πλευρά των καθηγητών στο τι ζητάνε οι φοιτητές τους, πράγμα που διευκολύνει το έργο διδασκαλίας τους. Τέλος, συνεργασία με διάφορες τουριστικές επιχειρήσεις και εισχώρηση σε αυτές, καθώς και βοήθεια στα ερευνητικά τους project.

Η επόμενη ερώτηση σχετιζόταν με τα κίνητρα που θα μπορούσαν να παρέχουν στους σπουδαστές, έτσι ώστε να παρακινηθούν για να συμμετάσχουν σε ένα τέτοιο πρόγραμμα. Οι ερωτώμενοι δε δυσκολεύτηκαν καθόλου στην συγκεκριμένη ερώτηση, καθώς απάντησαν με μεγάλη ευκολία και με αρκετά κοινά σημεία. Η κύρια άποψη είναι πως οι φοιτητές λαμβάνουν πάρα πολλές γνώσεις μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα, καθώς γνωρίζουν στην πράξη την βιομηχανία του τουρισμού, πέραν την θεωρίας, οπότε η προετοιμασία αυτή αποτελεί από μόνη της ένα μεγάλο και σημαντικό κίνητρο. Μια άλλη άποψη ήταν σχετικά με τις οικονομικές απολαβές από μια πρακτική άσκηση σε αντίστοιχο αντικείμενο του τουρισμού. Ακόμα, η εκπόνηση ερευνητικής εργασίας που θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν ακόμα περισσότερα πράγματα που σχετίζονται άμεσα με τον κλάδο.

Στο πώς θα μπορούσε να επιτευχθεί μια αποτελεσματική επικοινωνία και διασύνδεση μεταξύ ακαδημιών και επαγγελματικών φορέων, οι απαντήσεις που σημειώθηκαν ήταν μέσω μιας καλής συνεργασίας, μέσω της επαγγελματικής εξέλιξης των φοιτητών και μετά το πέρας του προγράμματος με μια ενδεχόμενη συνεργασία στο μέλλον.

Στο κλείσιμο του ερωτηματολογίου και της έρευνας αυτής, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να απαντήσουν στο εάν υπάρχει κάτι άλλο που θεωρούν ότι θα πρέπει να αναφέρουν στα πλαίσια της συζήτησης. Εδώ κάποιοι φοιτητές, από το δείγμα της ερευνάς μας, θεώρησαν πως είπαν και εξέφρασαν όσα έπρεπε, χωρίς να προσθέσουν κάτι παραπάνω. Ωστόσο, κάποιοι από τους ερωτώμενους πρόσθεσαν τα παρακάτω:

- Η πρακτική άσκηση είναι πολύ ουσιαστική και καλό θα ήταν να υπάρξουν περισσότερες θέσεις κι ευκαιρίες για τους φοιτητές. Θα πρέπει, βέβαια, οι αμοιβές να βελτιωθούν, κάτι που αυξήσει την όρεξη των φοιτητών για εργασία.

- Να υπάρχει μια καλύτερη κατανόηση ως προς το τι ισχύει στην αγορά εργασίας τόσο από τους φοιτητές όσο και από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, παρέχοντας βελτιωμένα και ρεαλιστικά κίνητρα.
- Η συνεργασία πρέπει να αλλάξει και να βελτιωθεί, έτσι ώστε ο φοιτητής να έρθει σε επαφή με διαφορετικές πτυχές της εργασίας που επέλεξε. Επίσης, μέσω προγραμμάτων, τα οποία προκύπτουν από την άρτια συνεργασία εργοδοτών και ακαδημαϊκών, να τους προσφερθούν υποτροφίες, σημαντικές για την εξέλιξη και την πορεία των καλών φοιτητών.
- Οι φοιτητές έχουν ανάγκη βοήθεια και επαρκή κίνητρα, ώστε να μάθουν χρήσιμα πράγματα μέσω της πρακτικής, τα οποία θα τους βοηθήσουν στην αναζήτηση εργασίας και μετά την αποφοίτησή τους από το Πανεπιστήμιο.
- Οι φοιτητές δεν θα πρέπει να έχουν στο μυαλό τους αποκλειστικά και μόνο τις οικονομικές απολαβές, όταν πάνε να εργαστούν κάπου, αλλά να κοιτάζουν τα πραγματικά κίνητρά που τους ώθησαν στις συγκεκριμένες επιλογές. Αυτό θα τους βοηθήσει στην μετέπειτα επαγγελματική πορεία τους, να κατανοήσουν με τι θέλουν να ασχοληθούν.

4.3. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Μέσα από την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς καθώς και φοιτητές-απόφοιτους των τουριστικών προγραμμάτων σπουδών, προκύπτουν κάποια ενδιαφέροντα αποτελέσματα ειδικά σε ότι αφορά τα σημεία στα οποία υπάρχει σύγκλιση και τα σημεία στα οποία διαφοροποιούνται οι απόψεις των δύο αυτών κατηγοριών εμπλεκομένων:

- 1 Οι εκπαιδευτικοί όπως εξίσου και οι φοιτητές, εστιάζουν στην πρακτική άσκηση, ως μια από τις καλύτερες μεθόδους ανάπτυξης της συνεργασίας ανάμεσα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και στην αγορά εργασίας.
- 2 Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως μέσα απ' αυτή την συνεργασία υπάρχουν πολλαπλά οφέλη. Όπως ότι ο φοιτητής περνάει από τις θεωρητικές γνώσεις που λαμβάνει κατά τη διάρκεια της ακαδημαϊκής του ζωής, στην πρακτική εφαρμογή και κατά συνέπεια στην γνώση της αγοράς εργασίας. Έτσι εξοπλίζονται με εμπειρία και ικανότητες, διακρίνοντας πλέον τις πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων. Από την άλλη πλευρά, οι φοιτητές θεωρούν πως τα οφέλη για εκείνους έρχονται σε βάθος χρόνου, και με έμμεσο τρόπο, με το να σχηματίζουν μια πιο ξεκάθαρη εικόνα γύρω από τα αντικείμενα και τους τομείς που τους

ενδιαφέρουν να ασχοληθούν επαγγελματικά, έτσι ώστε να εστιάσουν τις προσπάθειες και το χρόνο τους προς αυτή την κατεύθυνση.

- 3 Και οι δύο ομάδες ερωτηθέντων ανέφεραν ομόφωνα, τη διάθεσή τους για κατάθεση του προσωπικού χρόνου και εργασίας τους για το συγκεκριμένο πρόγραμμα, ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα από τη συνεργασία αυτή. Όπως αναφέρθηκε από κάποιους συμμετέχοντες, ένα επιπρόσθετο όφελος είναι και η ανάθεση μελετών και ερευνών στους φοιτητές και τους καθηγητές τους, εκ μέρους των επιχειρήσεων, καθώς και έναρξη και ανάπτυξη προγραμμάτων συνεχιζόμενης κατάρτισης και δια βίου μάθησης από πλευράς των ιδρυμάτων.
- 4 Διαφωνία υπήρξε ανάμεσα στις δύο ομάδες ερωτηθέντων, ως προς τα **δυνατά σημεία** που παρέχει η εν λόγω συνεργασία. Ενώ υπήρξε κάποια ομοφωνία ως προς το γεγονός ότι οι φοιτητές θα έχουν μια πραγματική εικόνα και αντίληψη της αγοράς εργασίας και του κλάδου ευρύτερα, ωστόσο η κάθε ομάδα υποστήριξε διαφορετική άποψη σε σχέση με το ποιο είναι το όφελος για τους φοιτητές. Αρχικά οι εκπαιδευτικοί τονίζουν πως μέσω της πρακτικής άσκησης, ο φοιτητής συνδέεται με την αγορά εργασίας, καθώς πως και η ύπαρξη ανθρώπων με νέες τάσεις και νέες προσεγγίσεις, διαφοροποιούν τα πράγματα για την επίτευξη μιας βελτιωμένης συνεργασίας. Από την άλλη πλευρά, η άποψη που διατυπώθηκε από τους φοιτητές είναι πως κάποιες καλές επιχειρήσεις μπορούν να προωθήσουν στους χώρους εργασίας τους, κάποιους αξιόλογους και δυναμικούς φοιτητές, ώστε αυτό να αποτελέσει ένα δυνατό σημείο της συνεργασίας αυτής. Ως προς τα **αδύνατα σημεία**, σημειώθηκε από τους εκπαιδευτικούς ως κύριο πρόβλημα οι γραφειοκρατικές αγκυλώσεις, η έλλειψη επαφής και χρηματοδότησης. Και πάνω απ' όλα η έλλειψη βασικής γνώσης και από πλευράς ιδρυμάτων, αλλά και από πλευράς αγοράς εργασίας, για το γεγονός ότι και οι δύο φορείς έχουν και να δώσουν, αλλά και να ωφεληθούν από μια τέτοια συνεργασία..
- 5 Ως προς την άποψη που επικρατεί στο ζήτημα του εάν τελικά οι απόφοιτοι πληρούν τα κριτήρια γνώσεων και ικανοτήτων για την κάλυψη των αναγκών και απαιτήσεων της αγοράς, υπήρχε ομοφωνία μεταξύ των δύο ομάδων, τόσο στα θετικά όσο και στα αρνητικά που εντόπισαν. Υπήρξαν και από τις δύο ομάδες θετικές απόψεις, αναφέροντας πως οι φοιτητές καλύπτουν τις ανάγκες της αγοράς και είναι ικανοί σε γνώσεις. Ωστόσο η ομάδα των φοιτητών εδώ αναφέρει, σε αντίθεση με την ομάδα των εκπαιδευτικών, πως τις περισσότερες φορές αν και

οι απόφοιτοι πληρούν τις προδιαγραφές, δεν τους δίδεται η κατάλληλη και ανάλογη εμπιστοσύνη από τις επιχειρήσεις και την αγορά εργασίας. Από την άλλη, και στις δύο ομάδες έγινε αναφορά στο γεγονός ότι δεν καλύπτονται οι ανάγκες της αγοράς από τους απόφοιτους και αυτό λόγω των ποικίλων απαιτήσεων της αγοράς είτε σε γνώσεις ξένων γλωσσών, είτε σε γνώσεις που δεν προσφέρονται μέσα από τα υπάρχοντα προγράμματα σπουδών, αλλά και λόγω πολλών φορές του γεγονότος ότι οι εκπαιδευτικοί δεν διδάσκουν μαθήματα που εμπίπτουν στο αντικείμενό τους, με αποτέλεσμα να μην έχουν πλήρη εικόνα των εξελίξεων στο αντικείμενο και των απαιτήσεων σε γνώσεις και δεξιότητες.

- 6 Ως προς την συμμετοχή των εργοδοτών στον σχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών διατυπώθηκαν αντίθετες απόψεις. Η ομάδα των επιστημόνων θεωρεί πως οι εργοδότες μπορούν να επηρεάσουν την οντότητα την ακαδημαϊκή, εκφράζοντας τι είναι αυτό το οποίο τελικά αποζητούν από τους φοιτητές και ποιες ακριβώς είναι οι ανάγκες και απαιτήσεις που έχουν στις επιχειρήσεις τους, έτσι ώστε τα αιτήματά τους να ενσωματωθούν στα προγράμματα σπουδών. Από την άλλη, η ομάδα των φοιτητών υποστηρίζει πως δεν κρίνεται απαραίτητο να αναμειχθούν οι εργοδότες στα προγράμματα σπουδών τους, παρά μονάχα όσοι ανήκουν στις εκπαιδευτικές ακαδημίες, όπου κρίνεται απαραίτητο, ωστόσο αρκεί για εκείνους οι εργοδότες να γνωστοποιήσουν στους ίδιους τι ακριβώς απαιτούν και τι ανάγκες έχουν από εκείνους. Και αυτό μπορεί να γίνει μέσα από την εισαγωγή ειδικών προγραμμάτων επιπροσθέτως, στις πανεπιστημιακές κοινότητες με ένα πλήθος ασκήσεων ικανοτήτων εργασιακών, που μέσα από κει οι εργοδότες μπορούν να κρίνουν ποιοι φοιτητές επαρκούν για κάθε προσφερόμενη θέση. Γίνεται αναφορά και σε αξιόλογα κίνητρα χρηματοδότησης, έτσι ώστε να υπάρχει μια επιπλέον παρακίνηση από πλευράς των αποφοίτων, για να αποδώσουν τον καλύτερο επιχειρηματικό και εργατικό τους εαυτό.
- 7 Αντίθεση απόψεων επικρατεί και για το πως η συμμετοχή των εργοδοτών θα μπορούσε να συνεισφέρει στην σύνδεση εκπαίδευσης και αγοράς. Στην πλειοψηφία τους οι ακαδημαϊκοί υποστηρίζουν ότι οι εργοδότες με το να παρεμβαίνουν στην διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών, συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός προγράμματος όπου η γνώση που παρέχει στο φοιτητή και τον απόφοιτο είναι πιο κοντά στα σύγχρονα δεδομένα που θα χρειαστεί η αγορά και η επιχείρηση, επομένως υπάρχει άμεση σύνδεση αναμεσά τους. Όπως επίσης τονίζουν πως με αυτό τον τρόπο θα συνδεθεί η πράξη από την πλευρά των επιχειρήσεων με την θεωρία που προάγεται από τα ιδρύματα. Αναφέρθηκε

επίσης, πως αναγκαία κρίνεται η συμμετοχή και η παρουσία των εργοδοτών σε ημερίδες, ημέρες καριέρας, συνέδρια, τα οποία διοργανώνονται από πλευράς των ιδρυμάτων και η ένταξη των εργοδοτών θα συνεισφέρει σε μια καλύτερη επαφή του ιδρύματος με τις επιχειρήσεις. Για ακόμα μια φορά ήρθαν σε αντίθεση οι δύο απόψεις των εμπλεκόμενων εφόσον οι φοιτητές υποστηρίζουν ποικίλες αντίθετες απόψεις. Πρώτα απ' όλα αναφέρουν πως μέσω μιας πλατφόρμας η οποία περιέχει προφίλ αξιολογών φοιτητών και αποφοίτων, έχουν την δυνατότητα οι εργοδότες να επιλέξουν τα κατάλληλα άτομα, έτσι ώστε να υπάρξει επαγγελματική συνεργασία ανάμεσά τους. Όπως και με το να εκφράσουν οι εργοδότες τις πραγματικές ανάγκες του σήμερα, βοηθούν τα ιδρύματα να προσαρμόσουν τα προγράμματά τους , εφοδιάζοντας τους φοιτητές τους με τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες.

- 8 Στο ίδιο μήκος κύματος υπήρξαν και οι απόψεις τόσο από τους εκπαιδευτικούς όσο και από τους φοιτητές, για το πως θα μπορούσαν να συμμετέχουν οι εργοδότες στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, στο οποίο αναφέρονται ομόφωνα οι διαλέξεις, τα σεμιναριακά μαθήματα, οι παρουσιάσεις συγκεκριμένων θεμάτων και προβλημάτων που επικρατούν στην αγορά εργασίας μέσω lectures και εκπαιδευτικών εκδρομών , έτσι ώστε οι φοιτητές στο σύνολό τους να δουν πέραν της θεωρίας και στην πράξη πως λειτουργεί ο τουριστικός κλάδος.
- 9 Ως προς το πως θα μπορούσε να υπάρξει σύνδεση ανάμεσα στην εκπαίδευση και την αγορά, μέσω της συμμετοχής των εργοδοτών στην καθημερινή διαδικασία των ιδρυμάτων, και οι δύο ομάδες απάντησαν με διαφορετικές απόψεις και προσεγγίσεις. Τα κύρια σημεία που τονίσθηκαν από την πλευρά των εκπαιδευτικών, ήταν πως οι εργοδότες μέσα από την συχνή εμπλοκή τους στο εκπαιδευτικό ίδρυμα αισθάνονται ότι συνεισφέρουν στο έργο των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, αλλά ότι δίνουν χρήσιμη βοήθεια και στους φοιτητές, με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια σχέση στενή ανάμεσα σε αυτούς τους δύο φορείς και κατά συνέπεια, δημιουργείται και μια θετική προδιάθεση των εργοδοτών προς τους αποφοίτους. Στην συνέχεια αναφέρθηκε από μια άλλη μερίδα, πως με αυτό τον τρόπο μεταφέρονται στα ιδρύματα όπως και στους φοιτητές, πραγματικές εξελίξεις και γεγονότα που λαμβάνουν χώρα στην αγορά καθώς παρουσιάζονται μελέτες περίπτωσης από πραγματικά. Από την άλλη πλευρά η μερίδα των φοιτητών αναφέρουν πως μέσα από αυτή την συνεισφορά, δημιουργούνται βελτιωμένα και χρήσιμα προγράμματα σπουδών , καθώς δίνεται η δυνατότητα

για περισσότερη γνώση και οι φοιτητές κατ' επέκταση αντιλαμβάνονται καλύτερα την έννοια του τουρισμού και τις ανάγκες του.

10 Μεγάλο ενδιαφέρον προκαλούν οι κοινές και θετικές απόψεις και των δύο ομάδων, όσο αφορά τον θεσμό της πρακτικής άσκησης. Και οι δύο ομάδες αξιολογούν το θεσμό της πρακτικής άσκησης θετικά. Συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί τονίζουν πως υπάρχει αυτή η προδιάθεση αρκεί ο θεσμός αυτός να λειτουργεί σωστά και αρκεί οι εργοδότες να βλέπουν τους πρακτικά ασκούμενους φοιτητές τους, ως κανονικούς εργαζόμενους και όχι να τους εκμεταλλεύονται έχοντας ως απώτερο σκοπό το κέρδος και βάζοντάς τους να κάνουν πράγματα πέραν του αντικειμένου τους. Από την άλλη και η πλειοψηφία των ερωτώμενων φοιτητών έχει προδιάθεση θετική, θεωρώντας πως ο φοιτητής περνάει από την θεωρία στην πράξη και αποκομίζει χρήσιμες γνώσεις και εμπειρίες. Από την άλλη υπήρξαν και λιγότερο θετικές απόψεις για το θεσμό αυτό, αναφέροντας πως δεν λειτουργεί και τόσο αποτελεσματικά, γιατί δεν υπάρχει η σωστή εποπτεία και καθοδήγηση από πλευράς των φορέων, όπως και ότι οι πρακτικά ασκούμενοι δεν ασχολούνται με πραγματικά προβλήματα των επιχειρήσεων αλλά με οτιδήποτε άλλο. Ως προτάσεις και κυρίως από πλευράς της πρώτης ομάδας αναφέρθηκαν η σωστή καθοδήγηση και επίβλεψη του φοιτητή κατά την εκτέλεση της πρακτικής του άσκησης, ενώ όπως αναφέρθηκε σημαντική κρίνεται και η εναλλαγή των καθηκόντων του φοιτητή, έτσι ώστε να αποκτήσει μια ολοκληρωμένη άποψη του αντικειμένου εργασίας.

11 Όσο αφορά τις απόψεις των ερωτώμενων για τις δραστηριότητες και τις δράσεις οι οποίες μπορούν να ενδυναμώσουν την σχέση και την συνεργασία ανάμεσα, τόσο στα ιδρύματα όσο και στις εν λόγω επιχειρήσεις, οι απόψεις συγκλίνουν ως προς τις επισκέψεις των φοιτητών σε αντίστοιχους ξενοδοχειακούς χώρους εργασίας, ώστε να δουν την πραγματική εικόνα στο τι συμβαίνει στην αγορά. Ειδικότερα αναφέρθηκε επιπλέον από την μερίδα των εκπαιδευτικών ως επιπρόσθετες δράσεις, οι ημερίδες, οι ημέρες καριέρας, η δημιουργία θερινού σχολείου όπου οικονομικά θα χρηματοδοτείται από επιχειρήσεις και σε επίπεδο μάθησης θα στελεχώνεται από εκπαιδευτικούς, το οποίο θα απευθύνεται σε στελέχη συγκεκριμένων εταιρειών. Αναφορά επίσης γίνεται και στην δυνατότητα ύπαρξης συνεργασίας σε ερευνητικά και αναπτυξιακά προγράμματα που ενδιαφέρουν τόσο τις επιχειρήσεις όσο και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ώστε να υπάρξει ανταλλαγή γνώσης και κατά συνέπεια μια σχέση ενδυνάμωσης αναμεσα τους.

Αναφορικά με το πως θα μπορούσαν οι παραπάνω δράσεις να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη μιας άρτιας σχέσης ενδυνάμωσης μεταξύ των δύο πλευρών, οι απόψεις των ομάδων διαφέρουν. Συγκεκριμένα από την πλευρά της ακαδημαϊκής κοινότητας αναφέρεται πως μέσα από τις προαναφερόμενες δράσεις έχει κέρδος τόσο το ίδρυμα όσο και η επιχείρηση, υπάρχει ανταλλαγή γνώσης όπου το κλειδί γι' αυτό αποτελεί η έρευνα, καθώς αυξάνεται η εμπιστοσύνη των δύο φορέων και υπάρχει σύσφιξη των σχέσεων τους. Ένα ακόμα όφελος πηγάζει από το να κατανοήσουν και οι δύο πλευρές τα κοινά οφέλη της συνεργασίας αυτής και πάνω απ' όλα οι επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν να κερδίσουν από την απασχόληση εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού, και ανθρώπων με φιλοδοξίες και δυνατότητες για ανάπτυξη-εξέλιξη, τεχνογνωσία και εμπειρία. Από την άλλη πλευρά οι φοιτητές υποστηρίζουν πως οι δράσεις αυτές, βοηθούν τους ίδιους να κατανοήσουν καλύτερα τι ακριβώς ζητάει η αγορά, ποιες είναι στην πραγματικότητα οι δυνατότητές τους και με τι θα μπορούσαν ή και θα ήθελαν να ασχοληθούν στη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία. Επομένως έχουν όφελος τόσο οι ίδιοι, όσο οι επιχειρήσεις, γιατί ξέρει ο ένας τι ζητάει από τον άλλο.

Αντίθετες ξανά βρίσκει τις δύο ομάδες η άποψη για το πως οι συγκεκριμένες δράσεις θα επιτύχουν στην πραγματικότητα τον σκοπό τους. Οι φοιτητές υποστηρίζουν πως η επιτυχία αυτή εξαρτάται από την ποιότητα της συνεργασίας αναμεσά τους, τόσο δηλαδή από εκείνους όσο και από τους εργοδότες. Κάποιοι άλλοι ανέφεραν πως μέσα από τις δράσεις αυτές κατανοούν καλύτερα οι απόφοιτοι τον κλάδο του τουρισμού, άρα επιτυγχάνεται και αυτός ο σκοπός. Από την άλλη μεριά, οι εκπαιδευτικοί τουριστικών προγραμμάτων σπουδών, αναφέρουν ότι αυτό που χρειάζεται είναι συνεχόμενη και συστηματική προσπάθεια και όχι αποσπασματική, καθώς μέσα από την εξελικτική πορεία του κάθε απόφοιτου, τη συγκέντρωση στοιχείων για το πόσοι εργάζονται και πού, πόσοι παρέμειναν Ελλάδα και πόσοι έφυγαν στο εξωτερικό, τι ποσοστό φοιτητών απασχολείται σε δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, κρίνουν κατά πόσο οι συγκεκριμένες δράσεις ήταν επιτυχημένες. Υποστηρίχθηκε μάλιστα και η άποψη πως αν υπάρξει επικοινωνία και ανταλλαγή απόψεων και όταν τα ακαδημαϊκά ιδρύματα διαπιστώσουν τι πραγματικά αναζητά η αγορά και η αγορά κατανοήσει τα προβλήματα των ιδρυμάτων από πλευράς της, τότε θα υπάρξει μια ουσιαστική και εποικοδομητική συνεργασία προς όφελος και των δύο φορέων.

12 Ως προς τον σχεδιασμό ενός προγράμματος συνεργασίας και των βασικών συστατικών που θα εμπεριείχε, οι δύο ομάδες συμφώνησαν μεταξύ τους πως αν

το ποσό ήταν απεριόριστο γι' αυτούς , θα έφτιαχναν ένα πρόγραμμα προσαρμοσμένο στους φοιτητές, σε συνεργασία με μονάδες τουρισμού, δίνοντάς τους την δυνατότητα διαμονής σε κάποια επιχείρηση του τουριστικού κλάδου, με σκοπό την τελική απόφασή τους να εργαστούν ή όχι στον τουρισμό και αν ναι σε ποιο απ' όλα τα κομμάτια του.

Οι ερωτώμενοι όσο αφορά τις προκλήσεις που θα είχαν να αντιμετωπίσουν στην περίπτωση υλοποίησης ενός τέτοιου προγράμματος , συγκλίνουν στις απόψεις τους, στις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις που υπάρχουν κυρίως, όπως και στην έλλειψη εμπιστοσύνης των εργοδοτών προς τα ιδρύματα. Κι αυτό γιατί συχνά αντιμετωπίζουν όλη αυτή την προσπάθεια λανθασμένα σκεπτόμενοι. Τις περισσότερες φορές η αντιμετώπισή τους δεν είναι θετική σε τέτοιου είδους ενέργειες, αντιμετωπίζοντας τα ιδρύματα αρνητικά, σκεπτόμενοι λανθασμένα, ότι απώτερος σκοπός τους είναι μονάχα η χρηματοδότηση από πλευράς των επιχειρήσεων.

Σύμφωνες βρίσκει τις δύο ομάδες ο τρόπος διαχείρισης των παραπάνω προκλήσεων, όπου καταγράφηκαν κοινές απόψεις. Η οργάνωση και η αξιολόγηση απ' όλα τα εμπλεκόμενα μέλη, καθώς και οι συνεργασίες ώστε να υπάρχει καλύτερη αντιμετώπιση και από πλευράς ακαδημαϊκής κοινότητας αλλά και επιχειρηματικού κόσμου, είναι απόψεις που βρέθηκαν να συγκλίνουν μεταξύ των δύο ομάδων ερωτηθέντων.

Σχετικά με τον τρόπο που θα μπορούσε να μετρηθεί η επιτυχία του προγράμματος, υπήρξε απόλυτη ομοφωνία. Συγκεκριμένα και από τις δύο ομάδες σημειώθηκε ως τρόπος μέτρησης, ο βαθμός απορρόφησης των φοιτητών απ' την αγορά, καθώς και το κατά πόσο ικανοποιημένα είναι τα εμπλεκόμενα μέλη από την εφαρμογή του προγράμματος αυτού.

- 13 Σε σχέση με τα κίνητρα που θα έδινε η καθεμιά ομάδα στους εν λόγω επιχειρηματίες-εργοδότες , για να πεισθούν και να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα αυτό, οι απόψεις έχουν μεγάλη απόκλιση μεταξύ τους. Πρώτα απ' όλα η πλευρά των ακαδημαϊκών αναφέρει ως κίνητρα τη βελτίωση παροχής υπηρεσιών μέσω φοιτητών που μπορούν να απασχοληθούν, σε σχέση με το πόσο ικανοποιημένοι είναι οι πελάτες της συγκεκριμένης τουριστικής επιχείρησης. Άλλο ένα κίνητρο που σημειώθηκε ήταν πως μέσω της ποιοτικής αναβάθμισης , θα υπάρξει μελλοντική αύξηση των κερδών, όπως και μέσα από το ανθρώπινο δυναμικό θα μεταφερθεί γνώση και τεχνογνωσία στην επιχείρηση.

Τέλος αναφέρθηκε πως το πρόγραμμα αυτό δίνει μια καλή ευκαιρία για τους εργοδότες να αξιοποιήσουν τη συνεργασία και να γίνουν καλύτεροι επιχειρηματίες. Από την άλλη πλευρά, οι φοιτητές καταλήγουν σε δύο βασικά κίνητρα. Το πρώτο και βασικότερο, εστιάζει σε νέους φοιτητές, νέα άτομα, νέες ιδέες και πρωτοποριακά μυαλά, πράγμα που αποτελεί από μόνο του ένα ισχυρό κίνητρο για τις επιχειρήσεις οι οποίες θα ωφεληθούν. Το άλλο κίνητρο που αναφέρθηκε, εστιάζει στο ότι οι εργοδότες με την συμμετοχή τους στο πρόγραμμα αυτό δημιουργούν μεγαλύτερη προβολή για την εταιρεία τους.

- 14 Ως προς τα κίνητρα που θα έδινε η καθεμιά ομάδα στους ακαδημαϊκούς αυτή την φορά, οι απόψεις συγκλίνουν μεταξύ τους στο βασικό κίνητρο, το οποίο θα ήταν η συνεργασία των εκπαιδευτικών με τουριστικές επιχειρήσεις καθώς και η υποστήριξη από πλευράς των επιχειρήσεων, σε έρευνες που θα εκπονήσουν οι ακαδημαϊκοί.
- 15 Στα κίνητρα που θα έδιναν στους φοιτητές για την παρότρυνσή τους να συμμετέχουν στο πρόγραμμα και οι δύο ομάδες συμφώνησαν σε κάτι βασικό: στην απόκτηση μιας ευρείας γνώσης για τους φοιτητές, ώστε να μάθουν και να έρθουν σε επαφή σε οτιδήποτε αφορά τον τουριστικό κλάδο, έχοντας ένα σημαντικό εφόδιο στα χέρια και το μυαλό τους, για την μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία και εξέλιξη.
- 16 Φτάνοντας στο τέλος, βασικό κοινό συμπέρασμα και από τις δύο ομάδες ως προς τον τρόπο που θα μπορούσε να επιτευχθεί μια σημαντική επικοινωνία, καθώς και αποτελεσματική διασύνδεση μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και επαγγελματικών φορέων, η κύρια άποψη είναι μέσω της συχνής επαφής των δύο φορέων μέσα από ημερίδες, ημέρες καριέρας, μέσα από την διοργάνωση εκδηλώσεων με κοινούς στόχους και σκοπούς. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πρώτο ξεκίνημα για τη σύσφιξη των σχέσεων και των δύο φορέων, που θα σηματοδοτήσουν μια αρχή για το ξεκίνημα της μετέπειτα συνεργασίας τους, οτιδήποτε κι αν περιλαμβάνει αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1. ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας, η εργασία αυτή τοποθετήθηκε σε δύο θεωρητικές ενότητες στις οποίες εξετάστηκαν και καταγράφηκαν διάφορα θέματα γύρω από τον σκοπό της έρευνας. Συνοπτικά εξετάστηκε η ύπαρξη προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών στην Διοίκηση τουρισμού, τα οποία προσφέρονται από τα ανώτατα τριτοβάθμια ιδρύματα, που υπάρχουν στην Ελλάδα. Ομοίως εξετάστηκε η αναγκαιότητα/σπουδαιότητα και ο ρόλος της τουριστικής εκπαίδευσης σήμερα, ενώ έγινε και μια συνοπτική αναφορά στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, όπως και στις υπηρεσίες οι οποίες προσφέρονται μέσα από τα αντίστοιχα γραφεία διασύνδεσης και πρακτικής άσκησης, στα διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα τα οποία ευνοούν τους φοιτητές/απόφοιτους.

Στην συνέχεια της δεύτερης ενότητας, αναλύθηκε και διερευνήθηκε σε βάθος, η σπουδαιότητα των στρατηγικών συνεργασιών ανάμεσα σε ιδρύματα και αγορά εργασίας, καθώς μελετήθηκαν ενδιαφέρουσες καλές πρακτικές συνεργασίας, ανάμεσα στους δύο αυτούς φορείς, μέσω ανώτατων ιδρυμάτων που προσφέρουν προγράμματα μεταπτυχιακών, υποτροφιών και γενικότερα αξιοσημείωτων ευκαιριών για τους φοιτητές, τα οποία συνδέουν την αγορά εργασίας με τα ιδρύματα και κατά συνέπεια δίνουν την ευκαιρία στους ενδιαφερόμενους φοιτητές, να έρθουν σε άμεση επαφή με την πραγματικότητα της αγοράς εργασίας.

Ο σκοπός για τον οποίο πραγματοποιήθηκε η συγκριμένη έρευνα, αφορά τις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας και το κατά πόσον οι φοιτητές και απόφοιτοι ανώτατων τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων πληρούν τα κριτήρια και τις απαιτήσεις του σήμερα. Εξετάστηκε η αντίληψη της αγοράς σχετικά με το επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων των αποφοίτων, καθώς και το πόσο καλά προετοιμασμένοι είναι οι ίδιοι, όταν εισέρχονται στην αγορά εργασίας. Με απλά λόγια η έρευνα που έχει διεξαχθεί αφορά πέραν των αναγκών που έχει ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα αλλά και κατά συνέπεια η αγορά σήμερα και στο είδος των σχέσεων που μπορούν να δημιουργηθούν ανάμεσα σε αυτούς τους δύο φορείς, έτσι ώστε να βρεθούν και να μελετηθούν, οι τρόποι που θα φέρουν πιο κοντά την επιχειρηματική και ακαδημαϊκή κοινότητα και θα αναπτύξουν σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης και

συνεργασίας, για μια επιτυχημένη πορεία και κάλυψη των αναγκών των δύο πλευρών. Για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας και για την καλύτερη διερεύνηση της κατάστασης, δημιουργήθηκαν αντίστοιχα ερευνητικά ερωτήματα. Τα ερευνητικά ερωτήματα εξετάζουν και φέρουν απαντήσεις για προγράμματα συνεργασίας ανάμεσα στην αγορά εργασίας και στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα, για τις δεξιότητες skills των φοιτητών, τις ανάγκες της αγοράς και τους τρόπους σύνδεσης της με τα ιδρύματα. Καθώς και για τις δράσεις και δραστηριότητες που ευνοούν στην ανάπτυξη μιας συνεργασίας ανάμεσα στους δύο φορείς, όπως και στα κίνητρα/οφέλη που θα αποκομίσει το κάθε εμπλεκόμενο μέλος χωριστά (φοιτητής-ακαδημαϊκός-επιχειρηματίας), μέσα από το αντίστοιχο πρόγραμμα και συνεργασία. Εφαρμόστηκε ποιοτική έρευνα σε εκπαιδευτικούς που εμπλέκονται σε προγράμματα σπουδών πάνω στον τουρισμό, ομοίως και σε φοιτητές αντίστοιχων προγραμμάτων σπουδών.

Τα συμπεράσματα και οι προτάσεις που διεξήχθησαν από τις συνεντεύξεις με τους εν λόγω εκπαιδευτικούς των τουριστικών προγραμμάτων σπουδών, μέσα από την ανάλυση και την επεξεργασία των στοιχείων-πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν είναι τα παρακάτω. Όλες οι απόψεις συγκλίνουν στο ότι αυτό που χρειάζεται εξ αρχής για να ευδοκιμήσει ένα τέτοιο πρόγραμμα είναι να υπάρξει εκτός από την θέληση και των 2 φορέων, δηλαδή ακαδημαϊκής κοινότητας και αγορά εργασίας, μια διαρκούς επαφής ανάμεσα τους. Και παράλληλα με την ύπαρξη μιας πλατφόρμας να συνδεθούν οι ανάγκες του εργοδότη με τις αντίστοιχες του ιδρύματος. Μέσω της επαφής αυτής οι εκπαιδευτικοί από την πλευρά τους αποκτούν γνώση και εμπειρία που μπορούν με την βοήθεια των εργοδοτών να δουν τι ακριβώς θέλουν, ζητάνε και έχουν ανάγκη από τους νέους σπουδαστές, να τα ενσαρκώσουν στα προγράμματα σπουδών τους. Η εκπαιδευτική κοινότητα θεωρεί πως μια πολύ καλή πρόταση για την ακόμα περισσότερο σύνδεση τους με την αγορά είναι η πρακτική άσκηση των φοιτητών. Γιατί μέσα απ αυτή ο φοιτητής έχει την δυνατότητα να γνωρίσει τι συμβαίνει στην αγορά εργασίας πέραν την θεωρίας. Για να λειτουργήσει όμως αποτελεσματικά ο θεσμός αυτός θα πρέπει να προϋπάρξει σωστή εποπτεία και καθοδήγηση των σπουδαστών κατά την διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, όπως και να μπαίνουν σε ανάλογα καθήκοντα και εργασίες/θέσεις με το αντικείμενο τους οι φοιτητές. Μέσω της ευκαιρίας αυτής καλό θα ήταν όπως τονίζεται να υπάρχει και περαιτέρω εξέλιξη του φοιτητή στην εν λόγω επιχείρηση με εξέλιξη ενός πρακτικά ασκούμενου φοιτητή σε κανονικό εργαζόμενο πλέον, όταν φυσικά και ο ίδιος πληροί τα κριτήρια που θέτει η επιχείρηση. Συνοψίζοντας μέσα από ένα τέτοιο πρόγραμμα ξεκαθαρίζεται το τι ακριβώς είναι αυτό που αποζητούν οι εργοδότες και ποιες είναι οι εξελίξεις της αγοράς πάνω στις οποίες θα διαμορφωθεί και θα στηριχθεί ένα

πρόγραμμα σπουδών. Έτσι το πρόγραμμα σπουδών, άρα κατ' επέκταση η γνώση που θα αποκομίσει ο φοιτητής, είναι πιο κοντά στα σύγχρονα δεδομένα που χρειάζεται η αγορά και η επιχείρηση, όταν ο φοιτητής εισέρχεται στον επαγγελματικό στίβο. Μέσα απ' όλη αυτή την προσπάθεια πρέπει τόσο το ίδρυμα όσο και οι εργοδότες να αντιληφθούν και να κατανοήσουν πως δεν έχουν μόνο να δώσουν, αλλά και να πάρουν και να ωφεληθούν ο καθένας ξεχωριστά και για διαφορετικούς λόγους. Όχι μόνο υπάρχει αύξηση της εμπιστοσύνης, αλλά από πλευράς των επιχειρήσεων βελτιώνεται η παροχή υπηρεσιών μέσω των φοιτητών, γίνονται καλύτεροι επιχειρηματίες και έχουν αυτό που ακριβώς ζητάνε, δηλαδή εργαζόμενους ικανούς και αποδοτικούς. Αντίστοιχα και τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, βλέπουν τα μοντέλα και τις θεωρίες τους να εφαρμόζονται και να υπάρχει υποστήριξη των ερευνητικών προγραμμάτων από τις επιχειρήσεις και αντίστοιχη ανάπτυξη και αναβάθμιση των ιδρυμάτων τους. Έτσι και οι φοιτητές έχουν την δυνατότητα για μια καλύτερη επαγγελματική αποκατάσταση, αλλά παράλληλα και καλύτερη γνώση.

Μετά την συλλογή πληροφοριών από τους φοιτητές τουριστικών προγραμμάτων σπουδών, από την συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε, τα γενικά συμπεράσματα και αποτελέσματα συνοψίζονται παρακάτω. Πρώτα απ' όλα οι φοιτητές θεωρούν πως πρέπει μέσω της ευκαιρίας που τους δίνεται από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα στα οποία φοιτούν, να έρθουν σε επαφή με τους εργοδότες και να υπάρξει συνεργασία μεταξύ τους σε πραγματικό χώρο εργασίας. Και αυτή η σύνδεση μπορεί να δημιουργηθεί μέσα από την πρακτική άσκηση, έτσι ώστε να εφαρμόσουν πλέον στην πράξη όλα όσα γνωρίζουν σε θεωρητικό επίπεδο. Διότι, όπως υποστηρίζουν, μέσω της πράξης και των πραγματικών συνθηκών εργασίας θα ξεκαθαρίσουν πρώτα απ' όλα ποιες είναι οι ικανότητες και δεξιότητες τους και με ποιο απ' όλα τα αντικείμενα θέλουν να ασχοληθούν επαγγελματικά στο χώρο του τουρισμού. Σαφώς για να φτάσουν σε αυτό το αποτέλεσμα τονίζουν πως πρέπει να υπάρξει συνεργασία μεταξύ ακαδημαϊκής κοινότητας και αγοράς εργασίας, έτσι ώστε οι εργοδότες να εξηγήσουν τι είναι αυτό που πραγματικά χρειάζονται από έναν φοιτητή, από έναν νέο εργαζόμενο, ώστε οι εκπαιδευτικοί να το ενσωματώσουν σε ένα ανανεωμένο πρόγραμμα σπουδών που θα δίνει ακόμα περισσότερα εφόδια στους σπουδαστές, καθιστώντας τους ικανούς εργαζομένους με όλες τις απαιτήσεις και ανάγκες που έχει και χρειάζεται σήμερα η αγορά εργασίας. Κατ' επέκταση θα πρέπει και οι ίδιοι οι εργοδότες να δείξουν εμπιστοσύνη στους εκπαιδευτικούς των τριτοβάθμιων ιδρυμάτων και να προωθούν τους αποφοίτους τους σε συγκεκριμένες θέσεις εργασίας, στις οποίες θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Έτσι ωφελείται τόσο ο φοιτητής,

αφού βρίσκει μια θέση εργασίας, εφαρμόζει τις γνώσεις που έχει λάβει και ξεκαθαρίζει με τι θέλει τελικά να ασχοληθεί, όπως και η επιχείρηση γιατί εκτός του ότι αποκτάει περισσότερη φήμη, αποκτάει και εργαζόμενους ακριβώς στο αντικείμενο στο οποίο έχει ανάγκη. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται μια σχέση εμπιστοσύνης, μια συνεργασία ανάμεσα στην αγορά εργασίας και τους φοιτητές, άρα και κατ' επέκταση, στα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

5.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μέσα από την παρούσα ερευνητική διαδικασία αναδείχθηκαν θέματα που αφορούν τη συνεργασία ανάμεσα στις κατηγορίες εμπλεκόμενων, δηλαδή τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τους εργοδότες, αναδεικνύοντας ο καθένας τις ανάγκες που υπάρχουν και πρέπει να καλυφθούν μέσα από τη συνεργασία αυτή. Στόχος είναι η προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών και οι αλλαγές στον τρόπο συνεργασίας, οι οποίες θα στοχεύουν στην αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος στον τουριστικό τομέα, που αυτό θα έχει αντίκτυπο στους φοιτητές/απόφοιτους, καθώς θα στοχεύουν στην κάλυψη των πραγματικών αναγκών της αγοράς.

Για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος, το οποίο θα παράγει ικανότερους φοιτητές, απαιτούνται πολιτικές οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τις διεθνώς διαμορφούμενες τάσεις καθώς και συνεχώς εξελισσόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας και ειδικότερα τις απαιτήσεις της τουριστικής αγοράς. Επιπλέον, μέσω της συνεργασίας αυτής θα πρέπει να υιοθετηθούν στρατηγικές, οι οποίες προϋποθέτουν κατάλληλα εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Ειδικότερα κάποιες προτάσεις για την αποτελεσματικότερη συνεργασία μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και τουριστικών επιχειρήσεων και φορέων αφορούν στα παρακάτω:

- 1 Ανάπτυξη ενός δικτύου συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, στο οποίο θα καλούνται να συμμετάσχουν εργοδότες και φορείς γενικότερα από τον τουριστικό και ξενοδοχειακό κλάδο, με στόχο τη διαρκή επαφή μεταξύ των δύο αυτών εμπλεκόμενων φορέων και τη συστηματική ανταλλαγή απόψεων γύρω από τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και τις ανάγκες σε γνώσεις και δεξιότητες για το ανθρώπινο δυναμικό, αλλά και γύρω από τις εξελίξεις στην τουριστική αγορά και τον τρόπο με τον οποίο με τον οποίο θα μπορούσαν τα ακαδημαϊκά ιδρύματα να συνεισφέρουν σε μελέτες

και έρευνες για την καλύτερη κατανόηση των εξελίξεων στον τουριστικό κλάδο.

- 2 Δημιουργία πλατφόρμας για την καταγραφή αναγκών τόσο των ιδρυμάτων, όσο και των επιχειρήσεων ώστε να υπάρξει αλληλεπίδραση και ανατροφοδότηση μεταξύ εργοδοτών, ακαδημαϊκών και φοιτητών/αποφοίτων, προκειμένου να απόδοση η συνεργασία και να ισχυροποιηθεί η σχέση τους.
- 3 Η αναβάθμιση του θεσμού της πρακτικής άσκησης, αφού μέσω αυτής ο φοιτητής έρχεται σε άμεση επαφή με την αγορά εργασίας, και του δίνεται η ευκαιρία να εφαρμόσει τη θεωρία στην πράξη και να δει στην πράξη πώς δουλεύουν κάποιες διαδικασίες και λειτουργίες στα πλαίσια της τουριστικής επιχείρησης.

5.3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον αν μελετηθούν αντίστοιχα οι απόψεις των στελεχών της τουριστικής και ξενοδοχειακής βιομηχανίας σε σχέση με την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και τουριστικών επιχειρήσεων. Σε ποιο βαθμό πιστεύουν ότι θα μπορούσαν να ωφεληθούν από αυτή τη συνεργασία και με ποιο τρόπο θα μπορούσαν να ενισχυθούν τέτοιες συνεργασίες.

Επιπρόσθετα, για τη συνέχιση της παρούσας δουλειάς, θα ήταν χρήσιμο και ενδιαφέρον να ερευνηθεί σε μεγαλύτερο δείγμα ερωτώμενων, μέσα από ποσοτική έρευνα σε περισσότερα ιδρύματα στην Ελλάδα, ώστε τα αποτελέσματα της έρευνας να μπορούν να γενικευθούν και στον πληθυσμό. Οι έρευνες αυτές καλό θα ήταν να αναζητήσουν και άλλους τρόπους μέσα από τους οποίους θα μπορούσε να αναπτυχθεί η συνεργασία ιδρυμάτων και αγοράς.

Σε κάθε περίπτωση οι συνεργασίες μεταξύ εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και αγοράς, αν και κάποιες φορές προκύπτουν κάπως τυχαία, τις περισσότερες φορές απαιτείται συστηματική δουλειά, θέληση, ενδιαφέρον και προσπάθεια από όλες τις πλευρές (εργοδότες, φοιτητές και εκπαιδευτικούς).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αθανασίου, Λ., 2004, *Τουριστική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Εξελίξεις, Προβλήματα, Ανάγκες και Πολιτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Ι.Τ.Ε.Π.
- Βαρβαρέσος, Σ., 2000, *Έννοιες, μεγέθη, δομές*. Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.
- Δημητρόπουλος, Σ., 2004, *Η Μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Earl B., 2011, *Εισαγωγή στην Κοινωνική Έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Ζαφειρόπουλος, Κ., 2017, *Εισαγωγή στη στατιστική και τις πιθανότητες*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Ηγουμενάκης, Ν. Κ., 1999, *Εισαγωγή στον Τουρισμό*. Ελλάδα: Interbooks.
- Κυριαζή, Ν., 2011, *Η κοινωνιολογική έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Λογοθέτης, Μ., 1982, *Τουριστική Πολιτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Λογοθέτης, Μ., 2001, *Δίκαιο της Τουριστικής Βιομηχανίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Μπώκος, Γ., 2001, *Εισαγωγή στην Επιστήμη της Πληροφόρησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2006. *Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός-ΣΕΠ-Σπουδές μετά το Γυμνάσιο/Λύκειο*. Αθήνα: Εκδόσεις ΥΠΕΠΘ/ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Σιώμος Γ.& Μαύρος Δ., 2008. *Έρευνα Αγοράς*. Αθήνα: Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Beaver, A., 2003. *A Dictionary of Travel and Tourism Terminology*. Wallingford, CAB International, σ. 313.
- Edgell, D.L. 1990. *International Tourism Policy*. New York, NY: Van Nostrand Reinhold.
- Van Harsseel, J., 1986. *Tourism an exploration*. 1st edition. Elmsford, NY : National Publishers of the Black Hills.

ΠΗΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

- Enterprise Greece, 2013. Επενδύοντας στην ελληνική αγορά Τουρισμού. *Enterprise Greece Invest & Trade*, [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: <http://www.enterprisegreece.gov.gr/gr/ependyseis/ependytikoi-tomeis/toyrismos> [πρόσβαση 5 Μαρτίου 2018]
- Ιωάννου, Σ., 2016. Ευκαιρίες, κίνδυνοι και προκλήσεις για τον ελληνικό τουρισμό. *CNN Greece Online*, [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: <http://www.cnn.gr/oikonomia/insights/story/36685/eykairies-kindynoi-kai-prokliseis-gia-ton-elliniko-toyrismo> [πρόσβαση 7 Μαρτίου 2018]
- Λεμπέση Μ., 2001. Η σημασία της εκπαίδευσης στην αγορά εργασίας. Η *Καθημερινή Online*, [Διαδίκτυο]. 11 Νοεμβρίου, Διαθέσιμο στο: <http://www.kathimerini.gr/105110/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/h-shmasia-ths-ekpaideyshs-sthn-agora-ergasias> [πρόσβαση 8 Μαρτίου 2018]
- *CultureNow*, 2016. Συνεργασία του Mediterranean College με την Farantouris Insurance & Financial Advisors. [Διαδίκτυο]. 18 Ιανουαρίου, Διαθέσιμο στο: <http://www.culturenow.gr/synergasia-toy-mediterranean-college-me-thn-farantouris-insurance-financial-advisors/> [πρόσβαση 5 Μαρτίου 2018]

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

- Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) – Μεταπτυχιακά Προγράμματα: Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων <https://www.eap.gr/el/programmata-spoudwn/79-dioikisi-touristikon-epixeiriseon-msc/800-e2e1eb2180aaa0a455aa0d2498a8028e>
- Οργανισμός Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: <http://www.otek.edu.gr/gr/iek.htm>
- Πανεπιστήμιο Αιγαίου- Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών: Τμήμα Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού. http://www.ba.aegean.gr/docs/studyguide_courses2015-16gr.pdf
<http://www.tourem.aegean.gr/>
- Πανεπιστήμιο Πάτρας-Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών <http://www.neolaia.gr/2010/11/09/tmhma-oikonomikwn-episthmwn-panepisthmio-patrw/>
- Πανεπιστήμιο Πειραιά-Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών- Τμήμα Τουριστικών Σπουδών <http://www.unipi.gr/unipi/el/tourism-home.html>

- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας- Μεταπτυχιακά Προγράμματα- Διοίκηση Επιχειρήσεων Φιλοξενίας και Τουρισμού
https://www.dasta.auth.gr/show_pg.aspx?id=662
- Πανεπιστήμιο Αιγαίου- Μεταπτυχιακά Προγράμματα
<http://www.aegean.gr/aegean2/postgraduate.html>
- Πανεπιστήμιο Πειραιά- Μεταπτυχιακά Προγράμματα
<http://www.ode.unipi.gr/index.php/el/mbatm-home>
- Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου – Γραφείο Διασύνδεσης <http://dasta.uop.gr/dasta>
- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας- Μεταπτυχιακά Προγράμματα- Δ.Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη Επιχειρήσεων
https://www.dasta.auth.gr/show_pg.aspx?id=416
- ΤΕΙ Θεσσαλονίκης- Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων και Οργανισμών https://www.dasta.auth.gr/show_pg.aspx?id=828
- ΤΕΙ Κρήτης – Προπτυχιακά Προγράμματα <https://www.teicrete.gr/>
- ΤΕΙ Θεσσαλονίκης– Προπτυχιακά Προγράμματα <https://www.teithe.gr/>
- ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας (Πάτρας) – Προπτυχιακά Προγράμματα
<http://www.teiwest.gr/>
- ΤΕΙ Ιονίων Νήσων (Λευκάδα) – Προπτυχιακά Προγράμματα <http://www.teiion.gr/>
- ΤΕΙ Ηπείρου (Ηγουμενίτσα) – Προπτυχιακά Προγράμματα <http://www.teiep.gr/>
- ΤΕΙ Μακεδονίας (Γρεβενά)– Προπτυχιακά Προγράμματα
<https://www.teiwm.gr/index.php?lang=el>
- ΤΕΙ Θεσσαλίας (Λάρισα) – Προπτυχιακά Προγράμματα <http://www.teilar.gr/>
- ΤΕΙ Αθηνών – Προπτυχιακά Προγράμματα <http://www.teiath.gr/>
- ΤΕΙ Πειραιά (Σπέντες) – Προπτυχιακά Προγράμματα
<http://www.teipir.gr/index.php/el/>
- Υπουργείο Παιδείας- Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα:
<http://www.minedu.gov.gr>

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

- Alter Tourism: <http://altertourism.gr/morfes-tourismou/lista-thematikou-morfon-tourismou-kai-drastiriotitwn>
- ALBA College <http://www.alba.edu.gr/career/career-office-services/>
- University of Sterling: <https://www.stir.ac.uk/>
- National Centre for Universities and Business NCUB <http://www.ncub.co.uk>
- Job for the future (JFF): <http://www.jff.org/about-us/jobs-jff>
- Mediterranean College: <https://www.medcollege.edu.gr/>